

„... nu trebuie să ne îndolm că și cuvintele, la fel cu imaginația, pot fi cauză de multe și mari erori, dacă nu ne păzim bine de ele”
Spinoza

DOINIS

REVISTĂ DE CULTURĂ • ANUL II, nr. 5 (13), Mai 2004 • Apare lunar la SLOBOZIA •

Editori:

Asociația Culturală HELIS,
Centrul Cultural UNESCO
„Ionel Perlea”,
Consiliul Județean
Ialomița

A 13-a ediție a Festivalului și Concursului Național de interpretare a liedului „Ionel Perlea”

Slobozia, 7 - 9 mai 2004

Cea de-a XIII-a ediție a Festivalului și Concursului Național de Interpretare a liedului „Ionel Perlea”, organizat de Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”, Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Ialomița, Uniunea Criticilor, Redactorilor și Realizatorilor Muzicali „Mihail Jora” București, desfășurată în perioada 7-9 mai la Slobozia, a fost unanim caracterizată drept o reușită. Un juriu prestigios, un număr record de concurenți reprezentând cele șase mari centre muzicale ale țării (București, Iași, Cluj,

să ocupe un loc din ce în ce mai bine statomicit. Acest aspect se datorează în egală măsură contribuției marilor artiști care și-au dat măsura personalității lor prin interpretările din cadrul Festivalului și prezențele în juriul concursului, ca și frumoaselor talente tinere ce au intrat în competiție demonstrând valoarea artei vocale ce caracterizează școala românească. De o bogăție remarcabilă poate fi considerat și repertoriul care de-a lungul celor 12 ediții de până acum, a adus în fața publicului, în ipostaza Concursului sau concertelor, comori de artă românești scrise special pentru Concurs este, de asemenea, un argument în favoarea evenimentului reprezentat de această manifestare.

Fără falsă modestie putem considera că, Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea” din Slobozia a devenit un adevărat focar de promovare a artei vocale camerale naționale și universale. Iată că se împlinesc astfel

idealurile artistice și estetice ale marelui muzician care patronază prin simbolul numelui său evenimentele fiecărui început de lună mai, când au loc manifestările Festivalului și Concursului. Fiind rezultatul unei deosebite de armonioase colaborări între cei care răspund de viața spirituală și materială a județului Ialomița, Uniunea Criticilor Muzicali „Mihail Jora”, Ministerul Culturii și Cultelor, Societatea Română de Radiodifuziune și Televiziune Română, acest Festival

Dan Voiculescu, Theodor Grigoriu, Grigore Constantinescu, Ede Terenyi

Mihaela Agachi, Liliana Constantinescu, Grigore Constantinescu, Maria Sătinăru-Nistor

Mihai Lazăr, câștigătorul marelui premiu

Constanța, Timișoara, Brașov), un repertoriu de excepție, au lăsat în urmă bucuria unui lucru de suflet, împlinit, satisfacția de a urmări cum noi generații de muzicieni, promovați în creația scenică, vocală, de operă, de concert, vor avea ca reper în biografia lor numele acestui concurs.

În peisajul cultural românesc, Festivalul și Concursul Național de Interpretare a Liedului „Ionel Perlea” a început

și Concurs Național a devenit un reper care marchează valoric trecerea de la mileniul al II-lea spre primul secol al mileniului III.

A consemnat
Doina ROȘCA

(continuare în pag. 12)

NOUA SENSIBILITATE RESPIRATĂ CA AERUL

La finalul unui ciclu liceal am ținut unei clase de filologie din Colegiul Național „Mihail Viteazul” din Slobozia un „curriculum la dispoziția școlii” cu tema „Postmodernism și postmodernitate”. Am zăbovit astfel asupra unor filosofi și esteticieni pe care i-am considerat strict necesari pentru formarea unor filologi în devenire: Vattimo, Lévinas, Nietzsche, Umberto Eco, Luigi Pareyson - și nu numai. La finalul anului am dat ca temă, plecând de la „Opera deschisă”, inventarea unei noțiuni care să definească opera de artă contemporană și să se opună ideii de „intrigă”, așa cum este ea teoretizată de Eco. Ofer analizei câteva din răspunsurile elevilor, dovezi că lumea merge înainte fie că unii vrem, iar alții nu vrem...

Nicolae STAN

Alexandra David
clasa a XII-a F

Reinventarea mimesisului

Postmodernismul constituie fenomenul cultural, artistic și, în cele din urmă, filozofic, al epocii actuale, reflectând trăsăturile ideologice ale acesteia, în pofida prezenței lor evidente în cotidian. Este vorba despre perspectivismul nietzschean, despre pierderea simțului realității, despre transparentizare, despre uniformizare. Postmodernismul devine astfel „o realitate de la sine înțeleasă”, după cum îl numește M. Cărtărescu, ceva prezent, care oferă posibilitatea contestării prin ignorare, dar nu și pe cea a negării, deoarece este respirabil, vital. În cadrul acestei realități, experiența nu mai este văzută ca ceva rațional, ca o istorizare, ci „ca un proces fluid uniform” (Gerald Groff). O dată cu dispariția conceptului tradițional de „experiență” se ajunge la negarea în plan literar a conceptului de intrigă, văzută ca o cauzalitate mecanică a înlănțuirii scenelor, ce inducea operei literare posibilitatea de a fi narată. Fabulația postmodernă va merge spre „iraționalitate, anarhie și o nedeterminare amenințătoare” (prin acești termeni definește Toynbee postmodernismul), structura narativă ajungând până dincolo de aparențele realității clasice, până la minima coerență. Autorul are libertatea deplină, depășind limitele impuse de subiectul operei, ajungându-se până la formativitate,

adică până la posibilitatea operei de a se crea, înlănțuirea evenimentelor fiind imprezvizibilă. Acest lucru este ilustrat de scriitorul José Saramago, care aduce în aparență banală desfășurare a evenimentelor intruziuni ale lui „ce ar fi fost dacă...”, lăsând ca subiectul să-și iasă din malcă prin evenimente care s-ar fi putut întâmpla în acel moment în economia romanului. G. Garcia Marquez folosește tehnica detaliului, detaliu inutil, dar real, care fragmentează textul și care conferă importanță fiecărei părți, în detrimentul întregului subiect, dar nu și ca prejudiciu al operei în sine. Pe de altă parte, Umberto Eco, deși mimează perfect cauzalitatea, se îndepărtează în cadrul ansamblului narativ de aceasta prin fluxul gândirii introdus în cadrul acțiunii. În plus, la teoreticianul „operei deschise” cauzalitatea din înlănțuirea evenimentelor nu ajunge până la a justifica opera, la a o închide interpretărilor. Astfel, apropiindu-se atât de mult de realitatea postmodernă, opera postmodernă neagă relațiile create de intriga tradițională, rupând legăturile raționale se apropie de realitatea interioară a omului devenit conștient de imposibilitatea sa de a justifica totul, iar scriitorul postmodern descoperă veritabilul „mimesis”,

(continuare în pag 13)

Constantin ȚOIU la Urziceni

Vineri, 21 mai 2004, ora 16,30, la sala de ședințe a Primăriei Municipiului Urziceni, în cadrul Sărbătorilor Municipiului s-au desfășurat trei acțiuni de o mare încărcătură emoțională. A fost prezentată stema municipiului de către realizatorul ei, pictorul Marin Niculescu; scriitorul Constantin Țoiu și-a lansat volumul „Memorii din când în când” volum prezentat de criticul Dan Cristea, directorul Editurii „Cartea Românească” și a fost vernisată expoziția pictorului Gheorghită Ghinea Uriașu.

ASANACHE, Radu - epigramist

S-a născut la 2 mai 1940 în comuna Vintilă Vodă, județul Buzău. Absolvent al unei școli tehnice viticole, Pietroasele, 1960. Militant și polițist timp de 26 de ani, până la pensionarea din 1995. Debut cu epigrame în *Sinteze*, 1986. A colaborat la *Tribuna Ialomiței*, *Urzica*, *Revista pentru patrie*, *Almanahul pentru patrie*. Debut editorial cu volumul *Zâmbete șirete*, epigrame, Editura Star Tipp, Slobozia, 1993; *Zâmbete cochete*, epigrame, Editura Sud-Est Press, Slobozia, 1998.

CODRIN, Șerban - scriitor, editor

Pseudonimul lui Denk Șerban. S-a născut la 10 mai 1945 în București, într-o familie de origine germană. Studii la Școala elementară din comuna Ceahlău, județul Neamț, Școala medie mixtă nr.1, Bacău, apoi, cu numele Petrovici Șerban, la Liceul *Dimitrie Bolintineanu*, București. Student al Facultății de limba și literatura română, Universitatea București, 1963-1968, primește numele oficial de Dencă Șerban în 1968. Profesor suplinitor de limba și literatura română, Giurgeni, 1970-1976, Bucu, 1982, Slobozia, 1982-1991. Director al Bibliotecii Județene Ialomița, 1976-1982 și 1998-2001, de fiecare dată plecat prin demisie; consilier la Inspectoratul pentru Cultură Ialomița, 1991-1993; director al Centrului Cultural *Ionel Perlea* - Ialomița, 1994-1998; bibliotecar specialist la Biblioteca Județeană *Ștefan Bănulescu* - Ialomița. Debut literar cu versuri în *Contemporanul*, 1965, și în *Luceafărul*, 1967 cu pseudonimul *Șerban Codrin*. Colaborează la revistele *Luceafărul*, *Tomis*, *Ateneu*, *Poezia*, *Poesis*, *Arca*, *Steaua*, *Arcadia*, *Sinteze*, *Provincia*, *Tribuna literar-artistică și culturală*, *Agora* (SUA). Colaborări la reviste de tanka, renku, haiku: *Vrabac* (Croatia), *Linx*, *Mirror* (SUA), *Blyth Spirit* (U.K.), *Itoen New Haiku* (Japonia), *Albatros*, *Haiku*, *Orion*, *Micul Orion*. A fondat Școala *Orion* de tanka și renku de la Slobozia, 1995, revistele *Orion*, 1994, *Micul Orion*, 1995 și *Premiul Orion* pentru tanka, renku, haiku. Co-editor al revistei *Provincia*, 1990-1993. Debut editorial: *Immuni către soare*, Editura Albatros, 1982. *Alte apariții editoriale - Poezie: Între patru anotimpuri*, Editura Haiku, București, 1994; *Dincolo de tăcere*, aceeași editură, 1994; *Carte dintr-un exil interior*, antologie de autor, 1964-1980, Editura Star Tipp, Slobozia, 1997; *O sârbătoare a felinarelor stinse*, antologie de autor, Editura Star Tipp, Slobozia, 1997; *Scoici fără perle*, antologie alcătuită de Paula Romanescu, Editura Heli-con, Timișoara, 1997; *Missa requiem*, Editura Sud-Est Press, Slobozia, 1999; *Marea Tăcere*, tanka, renku, secvențe, antologie de autor, Editura Star Tipp, Slobozia, 2001; *Testamentul din strada Nisipuri*, 1985-1989, Editura Vinea, București, 2002. *Teatru: Alexandru Lăpușeanu*, tragedie, 1970, inedit; *Mesagerul*, tragedie, 1972, inedit; *Întemeietorii*, epopee dramatică, Editura Cartea Românească, București, 1984; *Horeadele*, epopee dramatică, 1983 (Premiera, Teatrul Casandra, București, 1984); *Pe drumul Parisului*, farsă tragică (1978-1988, inedit); *Paradisul*, farsă tragică, 1989 (Premiera, Teatrul de Stat Oradea, 1993); *Secerătorii*, Biblioteca România, București, 1985, în limba rusă. *Proză: Ion Budal-Deleanu ȚIGANIADA un poem în proză de Șerban Codrin*, 1982, Editura Dacia, Cluj, 1994; *Povestiri simple despre aproape nimic* (inedit). *Critică literară și memorialistică: O invidios de minunată poveste. Mărirea și decăderea maeștrilor* (fragmente în serial, *Ialomița culturală*, 2002); *Rădăcină și rod*, un manual de haiku, origini, controverse, răspândire, estetică, poezi (inedit, 2001). Prezent în *Haiku sans frontières, une antologie mondiale*, de André Duhaime, Les Editions David, Ontario, Canada, 1998, și în alte antologii internaționale din Belgia, Brazilia, Croația. Autor de antologii: *O sută de catarge*, microantologie de haiku a poezilor români, în colaborare cu Florin Vasiliu, Editura Haiku, 1997; *Stâlpi de felinar. Antologie de poezie minimalistă. Autori români de haiku din secolul XX*, fragmente în serial în *Tribuna literar-artistică*, nr.2-7/2001, pregătită pentru apariția în volum; *Conuri de brad. 100 de haiku de poeți români*, 2000, inedit; *Pohta ce-am pohtit - Mihai Viteazul în portrete literar-istorice*, 2001, inedit. A introdus conceptul de poezie minimalistă și secvențială pentru practicarea poeziei orientalo-nipone la interfeța cu poezia occidentală. Cicluri de liederuri în colaborare cu compozitorii Theodor Grigoriu (*9 Haikai*, *11 Haikai*, *7 Haikai*), Ede Terenyi (*Dincolo de tăcere*), Dan Dediu (*Wolfiana*), Cornelia Țăutu (*Poarta și zgomotul*), Vasile Spătăreanu (*Cinci poeme tanka, pentastihuri pentru bariton și pian*), Satoshi TanaKa, Japonia (*The Nightgale, Four Haikus by Șerban Codrin*, primă audiție la *Academia di Romania di Roma, Ateneul*

CALENDAR CULTURAL IALOMIȚEAN

- mai -

Român, București, 27 aprilie și 1 mai 2002). Premii literare: *Premiul I la Concursul național de teatru scurt*, Oradea, 1992; *Premiul I A.I.T. Stamatiad* al Societății române de haiku, 1997; *Mențiuni de onoare Itoen New Haiku Contest*, 1994, 1997, Tokio. Membru al Uniunii Scriitorilor din România, 1990; membru al International Writers Association - IWA, 1998, SUA; membru al Haiku International Association, Tokyo.

RĂȘCANU, Anton - magistrat

S-a născut la 13 mai 1951 în orașul Urziceni. A absolvit Facultatea de drept, Universitatea Al. Ioan Cuza, Iași, 1976. Procuror la Procuratura locală, Făurei, 1977-1986; procuror-șef, 1981-1986; procuror inspector la Procuratura județeană Ialomița, 1986-1993; procuror inspector la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, 1993-1994; prim-procuror al Parchetului de pe lângă Judecătoria Slobozia, 1994-1996; prim-procuror adjunct de pe lângă Tribunalul județean Ialomița, 1996-1999; prim-procuror al Parchetului de pe lângă Tribunalul Ialomița, din 1999; grad de procuror al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, 1999. Doctor în științe juridice al Universității București, cu teza *Raportul obiectiv-subiectiv în drept. Privire specială asupra raportului obiectiv-subiectiv în legea penală*, 2002, în curs de publicare. Autor de articole de specialitate tipărite în revista *Dreptul*. Lector universitar la Facultatea de drept a Universității de științe și arte Gheorghe Cristea, București, din 2002. Autor al cursului universitar *Elemente de legislația mediului*, Editura ERA, București, 2002.

SĂRBU, Cristian - poet, editor

S-a născut în satul Buiști, Ialomița, la 14 mai 1987. Absolvent al școlii primare din sat, învățat cizmăria și practică meșteșugul la București până în 1950, când devine redactor la revista *Viața Românească*. În timpul serviciului militar la marină călătorește pe Marea Mediterană, coborând în porturi turcești și grecești. Audiază cursuri de științele naturii, istoria artei, filozofie, sociologie, susținute de Mihail Dragomirescu, Ion Anestiu, Ion Simionescu, Constantin Rădulescu-Motru. Debut literar, în anul 1925. Colaborează la revistele *Adevărul literar și artistic*, *Cuvântul liber*, *Cuvântul literar*, *Viața Românească*. Debut editorial: *Pași spre lumină*, versuri, 1935. Alte volume: *Tablouri și cântece din călătoria mea*, 1938; *Slove desculte*, 1939; *D.Th. Neculuță*, poem, 1940; *Daruri pentru cocioabe*, 1944; *Poem de ieri și de azi*, 1951; *Cântece pentru Sanda*, 1956; *Dragoste de viață*, 1956. A încetat din viață în anul 1961, la București.

DOBRE, Alexandru - etnolog, folclorist

S-a născut la 15 mai 1940 în comuna Fierbinți. Student al Facultății de limba și literatura română, București, 1958-1963. Director al Căminului cultural din Fierbinți, 1957-1958, ofițer activ, 1963-1971; redactor la *Scânteia tineretului*, 1971-1976; referent de specialitate la cancelaria Academiei Republicii Socialiste România, 1977-1989. Membru în comitetul de redacție al *Analelor Academiei Române*, 1977-1989. Membru în comitetul de redacție, 1979, secretar responsabil de redacție, 1980-1985, redactor-șef, din 1986, al *Revistei de etnografie și folclor*. Secretar științific al *Comisiei de folclor* a Academiei Române, din 1986. Redactor responsabil adjunct al *Memoriilor Comisiei de folclor*, din 1988. Doctor în filologie al Universității din București cu teza *Folclorul taberei militare. Armata și războiul în folclorul românesc. O nouă abordare*, 1994. Colaborări la publicațiile de specialitate ale Academiei Române și la revistele *Academica*, *Actualités roumaines*, *Albina*, *Almanahul ziarului „Satul Socialist”*, *Contemporanul*, *Curierul românesc*, *Folclor literar*, *Glăsur*, *Interferențe*, *Luceafărul*, *Magazin*, *Magazin istoric*, *Literatură și arte*, *Munca*, *Noi traci*, *Proverbiu dacoromania*, *Ramuri*, *Revista cultului mozaic*, *Românul*, *Roumanian news*, *Săptămâna*, *Scânteia*, *Transilvania*, *Tribuna*. Tipărește studii de etnologie și folclor: *Folclorul „taberei militare”. Câteva observații în legătură cu motivul liric „Curniește-mi cămeșa”*, în *Revista de etnografie și folclor*, tom 17, 1972, nr.2; *Războiul de independență și cântecul popular*, în *Revista de etnografie și folclor*, tom 24, 1979, nr.2; *Folclorul „taberei militare”. Câteva observații în legătură cu motivul lirico-epic „Un țî-a fost soarta să mori”*, în *Revista de etnografie și folclor*, tom 26, 1981, nr.2; *Armata și războiul în folclorul românesc*.

O nouă abordare, în *Memoriile Comisiei de folclor*, tom V, 1991, Editura Academiei Române, București, 1995, și tom VI, 1992, aceeași editură, 1995.

COSTINESCU, Florin - poet, editor

S-a născut la 16 mai 1936, la Slobozia. Absolvent al Facultății de Istorie, Universitatea București, 1964. Redactor la diferite reviste. Colaborează la *Contemporanul*, *România literară*, *Ateneu*, *Cronica*, *Tomis*. Debut literar în *Luceafărul*, cu versuri și reportaje, 1959. Debut editorial: *Adierea tărâmului*, versuri, Editura Albatros, 1972. Alte volume: *Ramura de veșnicie*, Editura Eminescu, 1976; *Numărătoarea de aștri*, Editura Albatros, 1977; *Toldeauna iubirea*, Editura Eminescu, 1979; *Marele semn al mirării*, Editura Cartea Românească, 1980; *Ochii pământului*, Editura Militară, 1984; *Imperiul de corali*, Editura Eminescu, 1986; *Cerul și inocenta*, Editura Cartea Românească, 1987; *Nașterea zilei*, Editura Albatros, 1989; *La umbra Corintului*, Editura Eminescu, 1995. Literatură pentru copii: *Călătoriile lui Bogdan Năzdrăvan*, Editura Ion Creangă, 1978; *Cum se dau nume copiilor*, 1983; *Cele patru păsări ale zilei*, 1991, aceeași editură; *Cine l-a văzut pe Zdreanță*, Editura Inter Contemp-Press, 1990; *Ronțăilă e cu noi*, Editura Porto-Franco, 1995.

RUNCAN, Mihai - coregraf

S-a născut la data de 19 mai 1944 în comuna Perșoru, județul Călărași. Absolvent al Liceului *Mircea cel Bătrân*, Slobozia, 1962, și al Școlii Populare de Artă, Giurgiu, 1965. Dansator profesionist în Ansamblul Brăulețul, Constanța, 1967; maestru coregraf la *Centrul Creației Populare* - Ialomița și la *Consiliul Județean Ialomița al Sindicatelor* între 1968-2000. A tipărit *Jocuri populare din Ialomița*, vol. I (1973), vol. II (1976), vol. III (1996), vol. IV (1997). Coautor al volumului *Folclor muzical din Ialomița* (1977), editat de Inspectoratul Școlar Ialomița; *Folclor din Vlădeni* (1976). Coautor al volumelor *Jocuri populare din Vâlcea*, vol. I, II (1978).

GHELU DESTELNICA, Ion - animator cultural

S-a născut la 22 mai 1922 în satul Stelnica. A absolvit Facultatea de teatru, clasa actorie, Iași, 1949. Un an de studii la Institutul de artă cinematografică, București. Actor la Teatrul de Stat, Bacău, 1951-1956. Devenit membru al Uniunii Scriitorilor, scrie versuri, teatru, critică teatrală. Încadrat activist în mișcarea artistică de amatori, devine profesor de actorie și regie la Școala populară de artă Bacău, din 1961 până la pensionare. Are în manuscris numeroase piese de teatru, versuri, care așteaptă editarea. Volum: *Simfonie de nisip*, Editura Cronica, Iași, 1997; *Când ai o soacră-avară stă ca dracu' pe comoară*, Teatrul de Stat Bacău, 1997.

ALECU, Ion - publicist

S-a născut la 23 mai 1944, în comuna Ograda, județul Ialomița. Absolvent al Facultății de Filologie, Constanța (1970) și al Facultății de Ziaristică (1974). Redactor la *Tribuna Ialomiței* (1969-1994); redactor-șef al cotidianului *Tribuna* (1994-1995); *Hermes Press* (1994-1996); *Clipa* (1996-1998); redactor *Știrea* (începând din 1999). A redactat *Monografia Publicației Pământul* (1932-1944), în manuscris. Autor de eseuri, interviuri, anchete în presa locală și națională.

VLAD, Ion - sculptor, membru al Academiei Române

S-a născut la 24 mai 1920 în Fetești-sat. A urmat cursurile școlii la Călărași. Student al Academiei de Arte Frumoase, București, clasa profesorului Corneliu Medrea, 1939-1945, primind, la absolvire, Premiul *Anastase Simu*. Realizează bustul pictorului Ștefan Luchian, 1946. La *Căminul Artei*, București, deschide prima expoziție personală, 1947, și cucerește o bursă a Guvernului Francez, dar oficialitățile îi refuză dreptul de a-și continua studiile în străinătate. Câștigă numeroase concursuri de sculptură monumentală pentru orașele București, Bărlad, Timișoara. Participă cu 14 lucrări la Bienala de la Veneția, 1962, și are ultima expoziție personală în țară, la Sala Dalles. În perioada anilor 1963-1965 este cadru didactic la *Institutul de Arhitectură Ion Mincu*, cursuri de modelaj. Primește *Premiul de Stat* pe anul 1964. Cu toate recunoașterile oficiale din țară, împreună cu familia se refugiază la Paris, 1965, unde deschide prima expoziție personală, 1970, și primește cetățenia franceză, 1972, păstrând-o, în același timp, pe cea română. Participă la expoziția de grup *50 de sculptori ai noii școli de la Paris*, care este itinerată până în Australia, 1974. Predă cursuri de sculptură și pictură la *Centrul American* de la Paris, 1968-1981, precum și cursuri la *Sorbona*, secția de arte plastice, 1978.

Din „*Dicționar bibliografic și de personalități istorice*” de Șerban CODRIN (continuare în pag. 23)

(urmare din numărul 4/12)

21. Titanii

„Abia aștept să plec din Roma. Nu pot ieși din for, că lumea mă întrebă: Spune-mi ce se aude cu daci? Știi, desigur, că doar ești în tainele zeilor. Nu vrem să ne moară copiii în lupta cu Titani!”

Așa caracteriza Horațiu atmosfera din timpul lui Augustus. Un oraș trăind cu spaima unei invazii dacice iminente. Forța neamurilor nord-dunărene devenise cu timpul legendară. Ele nu fuseseră niciodată învinse, iar misterul necunoscutului le amplificase aura. **Pelasgii și hiperboreenii** căpătaseră atributele fantastice ale Titanilor și Giganților născători de zei. O lume reală se învățea în jurul uneia imaginare, purtătoare de speranță dar și de mister și teamă.

Strabon spune că **sarmații sunt hiperboreeni**, locuitori din Nordul Pontului și al Istrului, Martial vorbește despre Polul Getic, așa cum Statius îl numea: „hiperboreii axis”. Vergiliu afirmă că Polul din Nord se află în Scitia, iar Ovidiu amintește de Axa Getică! La Homer, Istrul este părinte al zeilor. „Hiperboreenii sunt oameni cu moravuri pure” (Pomponius Mela); „Câmpiile Hiperboreene sunt șesurile de lângă Danubius” (Horațiu); Hiperboreenii cred în nemurirea sufletului și se numesc daci”. (Pausanias); „Apollo vine din țara hiperboreenilor”. (Pitagora)

Această populație mitică, de suflete luminoase și transparente, trăind în simplitate și desăvârșire morală, locuia undeva la nordul Istrului. Ea era întruparea frumuseții fizice și spirituale, a curajului fără limite. Această imagine creată de o literatură aflată la granița

Dan Elias

**Despre părinți,
cu toată
dragostea (4)**

cu istoria, împreună cu incursiunile concrete, reale, pe care populațiile din nordul Dunării le efectuau mai ales în Banat și Tracia, justificau afirmațiile lui Horațiu.

22. Cuvinte care fabrică istorii

Nu numai ascendența pelasgă și hiperboreeană așează o aură inconfundabilă locuitorilor acestor ținuturi, ci și cea **scheiană**. Despre **schei** sau **scheieni**, povestea e lungă, misterioasă și incitantă. Cuvântul **scheau** din română și cel de **sclavini** din literatura și istoria bizantină, au oferit suportul material pe care s-a brodat cu migală teoria slavă a lui Miklosich. Rezultatul afirmației că **scheau**, **sclavin** și **sclavus**, sau armânul **șcl'au** și albanezul **shga**, sunt nume sub care era cunoscută populația slavă, a schimbat istoria într-o poveste fantastică ce poate justifica orice, iar pe strămoșii noștri i-a răsucit în morminte. Ca și cum n-ar fi fost destulă umilință în invenția violului originar, a trebuit să suportăm și avansurile impudice ale naționalismului slav.

Așa am ajuns să vorbim despre ocuparea Munteniei de **bulgari**, ce ar fi locuit cândva și Scheii

Brașovului, despre „slava veche” și latina „vulgară”, deși ele nu au existat niciodată, fiind în fapt graiuri ale populațiilor autohtone.

Așa continuăm să spunem, de exemplu, despre Bistrița și Ialomița că au etimologii slave, când ele sunt străvechi autohtone; sau (culmeal) că **hrană** este slav, când el este atât de sanscrit încât se scrie, se pronunță și se traduce absolut identic, existând (cum era și firesc) în dacoromână și în aromână. (Nu scârba, ci mila mă cuprinde atunci când bieți idioți, comici sau serioși ies din când în când „pe sticlă”, cu convingerea că bășcălia salvează România și care readuc limba strămoșilor noștri la „brânză”, „viezure” și „mânz”!)

Să ne întoarcem la **schei**. El este dacoromân prin excelență, fiind întâlnit la tot pasul: Scheia (Suceava), Scheiu de Jos și Scheiu de Sus (Dâmbovița), Scheia (Iași), Șchiau (Argeș), Șchei (Hunedoara), Scheii Brașovului, etc.

Apoi, nenumăratele „Chei” din munții românești, alterare evidentă de la „Schei” și având sensul de „trecere îngustă”, „poartă”. Dovada vechimii o face Homer în „Iliada”, acolo unde descrie Cetatea Troia ca având două tipuri de porți: porțile Scheie și porțile dardane („Cât ai fi tu de viteaz, te-or întinde la Poarta scheiană”). Sau Vergiliu în Eneida: „...pun sârutu-mi pe pragul intrării scheene”.

Scheienii erau probabil, asemeni **dardanilor**, o populație tracică suficient de vestită ca să atragă atenția lui Homer și a lui Vergiliu. Amintirea **scheienilor** nu este salvată de istorie, așa cum ar fi trebuit, ci de o toponimie covârșitoare și într-un anumit sens, ironică.

Unde sunt în istoria noastră pelasgii, hiperboreenii și scheienii?

(va urma)

Cuvinte date în mintea muzicii

Din turn

Închipuiți-vă un turn de fildeș moale nesigur ridicat în aer pur de unde cad neargășite-n jur cuvintele în cămurile goale.

Zidit în albul templului, asudă un fost proprietar de paradis, să spele-n veci podele prin abis cu trupu-i cârpă jalnică și crudă.

Iar fildeșul e moale și pofcios de lună, când miezuri de noapte se zvântă în jur, să-l crească nesigur în aerul pur o mare cu pene de vorbe, nebună.

Prin geamuri deschise cu grijă și larg din turn se aruncă poveri gânditoare, plutite o vreme, căci nu știu să zboare și-n fire de iarbă-ascuțite se sparg.

Curând va fi liber, doar fildeșul moale, nimic înlăuntru să-l mai putrezească cu tâmpla lipită de spuma cerească. Doar paznicu-i viu în odăile goale.

Un fel de brutărie

Ea era ușoară și mirosea cu mirosul de cocă de stea, de la cuptorul ce o făcuse ușoară ca o umbră de nor de vioară.

Părea că doarme și nici nu dormea, în aerul ce încă mirosea, amețit de carnea ei ușoară de cocă de nor de vioară.

„De la frământat îmi crește-ntodeauna pe palma stângă, împietrită, luna.”

Cutia cu păsări

Tavan de dud și geam de dude pictat așa cum se aude, mai sus crescut de două ori de cât poți tu să zbori.

Pun croitori de arbori să-ți croiască de smalț grădina-n jur, dumnezeiască și-aștept să văd ce dimineață-mbraci, cu păsările cum te mai împaci și ce culori îți ies țășnind din tâmple de-nvață lumea asta să se-ntâmple.

De ce să fugi? Ferestrele-s deschise. Rămâi să te tocească puzderia de vise în colivia cu tavan de dud în care te ascund.

Verbe

Tu să mă dormi și eu să te amurg, trezibilă din lucrurile toate din care pleci mereu pe jumătate doar să mă strigi și să te curg.

Rămas de la-nceputuri pe aproape ca fiecare umbră să-ți usuc prin paginile trupului năuc, pun sângele în cămuri să te sape.

Și stăm așa frumoși, întinși pe spate, de pipăieli cu cerul în amurg, tu cea venită ultima în burg în fusta unei nopți nemăsurate.

Din ce în ce, de-atingeri mai albastră, tu să mă strigi și eu să te fereastră.

Versuri în limba unei ploii de vară găsite scrise pe caldarâm

Asur den pas intemperis carpir pentril temberipind desingozar pe o de rind o vir simbal de tri și ris.

Ce ril grivol ce ovevis merigotind somberidal cun pa osin vera sibal asur den pas intemperis.

I covalil oben dizar erevinol tombil fernas pentril de ris asur den pas pe o de rind desingozar.

E-atâta cer

E-atâta cer întins sub stele de parcă-au dat și sfinții piele și îngerii și dumnezeii albastrului făcut cu zeii!

Pe lespezi de salcâm adânci un orizont suind pe brânci munți de lumini ascultătoare în formă de îmbrățișare.

Ce trup acoperă - cocori? - atâta cer duhnind a nori, viclean suflați în aur pur? Cine-i pușcăriașul din azur?

La Polul Nord

Lăsați-mă să stau întins sub cercul polar, între zăpezi înadins ca-ntr-un ierbar.

Și nu îmi puneți semne pe unde stau întins; cât poate să însemne ce-s eu, la ce e nins?

Alexandru BULEANDRĂ

Experimentul Iov

(O lectură profană a „Cărții lui Iov” din „Vechiul Testament”)

Motto: „Trăia odată în țara Uz un bărbat pe nume Iov, un om vrednic și cinstit, care se temea de Dumnezeu și se ferea de păcat.”

(urmare din numărul 4/12)

Vedere de pe linia frontului

...Și iată-ne ajunși, în sfârșit, la miez și mai aproape de capătul incursiunii noastre cercetătoare în paginile „Cărții lui Iov”. Aceeași prudență care ne-a însoțit pe drumul de la coaja textului până aici, la sămburele lui, ne îndeamnă să observăm mai întâi o membrană prin care circulă cuvintele lui Iov către sine însuși - primul „Solilocviu”, cu care începe „Poemul” sau „Vorbirile”, cum îl numește Petru Creția, și ultimul monolog, un fel de final fals, urmat de discursul Dumnezeului din mijlocul furtunii.

După primul monolog, straturile discursive se succed în același fel pentru cele trei zile cât se întinde miezul: câte o intervenție a fiecăruia din cei trei soșiți la locul suferinței prietenului lor, în ordinea Elifaz, Bildad, Zofar, separate de discursurile lui Iov. Privindu-i acum pe cei veniți cu știința smulsă din coaja „Cărții”, îi vedem într-o ierarhie cu Elifaz în frunte, și într-o anumită poziție, prin ceea ce vor spune, față de cei doi Dumnezei siamezi pe care i-am separat pentru a face textul inteligibil: Dumnezeul din poem nu face nici o referire la ei, pe când Dumnezeul din poveste îi condamnă pentru neadevărul și lipsa de cuviință din discursurile lor. Și ne-am mirat, crezând că prin vorbirea lor ei ar fi fost mai aproape de divinitate decât Iov cărtitorul.

Trebuie să recunoaștem că mirarea noastră îmbrățișează respectul pentru faptul că, dintre toți prietenii, frații și cunoscuții lui Iov, doar ei au venit să-l vadă și să-l ajute pe cel lovit de soartă. Și tăcerea lor ni s-a părut de bună-cuviință, așteptând răbdătoare vorbele suferindului. Când, după monologul deznădăjduit rostit de Iov, au început să-și arate și ei suflul prin vorbe, am considerat că o fac în limitele bunului simț: au sosit, au văzut și au spus ceea ce știau că se spune într-o astfel de situație. Cred că cititorul-însoțitor își aduce aminte cum am subliniat la timpul convenit eroarea de la care pornesc în discuția lor personajele umane din text și chiar Dumnezeul din poem: ei cred că suferința lui Iov este provocată de Dumnezeul din poveste pentru că Iov ar fi păcătuț încalcând poruncile divine. Singura deosebire stă în faptul că Iov se știe nevinovat iar cei trei prieteni ai săi văd cu ochii lor dovada vinovăției lui: însăși starea deplorabilă în care se află.

Această deosebire de vederi constituie fermentul vorbirii lor: Iov își va apăra nevinovăția iar prietenii săi, într-un singur glas, îi spun din ce în ce mai ferm că a greșit față de Dumnezeu și ar trebui să se căiască. Controversa ce se declanșează aproape instantaneu - semn că tăcerea de dinainte ascundea cuvintele fără glas ale viitorilor combatanți, - scoate la lumină, ca orice ceartă, lucruri pe care altfel nu le-am fi aflat niciodată. Că ei sunt prieteni, dar nu împărtășesc aceleași idei cu privire la om, dreptate și relația om-divinitate. Cu trecerea timpului în clepsidra celor trei zile, pozițiile lor se radicalizează de o parte și de alta a liniei frontului formațiunilor de cuvinte care se confruntă: sfatul milos de început devine acuzare, prietenul, dușman, iar tânguirea - apărare îndârjită. Toți sunt convinși că dreptatea e de partea lor, deși acest cuvânt denumește pentru fiecare altceva: pentru cei trei și Dumnezeul din poem dreptatea este un alt nume dat înțelepciunii și atotputerniciei divine, pentru Iov ea numește nevinovăția sa. Deasupra tuturor - chiar și a Dumnezeului din poem -, Dumnezeul din poveste ascultă în tăcere „Vorbirile” și la sfârșit dă verdictul pe care îl cunoaștem: Iov a spus adevărul, Elifaz cu ai lui, nu.

Știu bine ce spun

Cei patru prieteni sunt oameni în vârstă, având experiența și înțelepciunea unei vieți ajunse, cum ar spune un grec, la *akmé*. Acest statut dă greutate vorbelor rostite de ei, deși suferința dincolo de limitele suportabilului abătută năprasnic asupra lui Iov și, de cealaltă parte, iritarea produsă de încăpățânarea năpăstuitului de a se vedea nevinovat, ne-ar putea face să le credem mai ușoare decât par. Repetarea lor în formule care exprimă **viziunea față de situația în discuție** ne arată însă că interlocutorii au conștiința măsurii exacte a ceea ce susțin.

Să-i ascultăm, mai întâi pe cei trei întrucât vorbirile lor reprezintă referința tradițională pe care Iov o va combate și o va depăși prin formațiunile lui de cuvinte - adevărate detașamente revoluționare. Elifaz, primul, după șapte zile și șapte nopți, rupe tăcerea celor trei, enunțând dilema în care se află: „*Dacă vom îndrăzni să-ți vorbim o să rabzi? Dar auzindu-te, cine să poată să tacă?*”

Umblând, cum zice românul, „cu o bubă coaptă”, Elifaz îi amintește lui Iov că și el s-a aflat deseori în postura de sfătuitor ai celor nevolnici. Acum, suferința și răul au venit asupra lui, iar el își pierde răbdarea și se simte copleșit. „*Oare credeați în Domnul nu-ți este sprijin, Viața ta fără pată nu-ți dă nădejde?*” După reproșul dintâi și deschiderea încrezătoare de apoi, Elifaz dă glas înțepător refrenului pe care, în tonalități diferite, îl vor relua și cei doi însoțitori ai săi: „*Îți poți aminti de vreun om fără vină ajuns la pierzare, Văzută ai tu oare să fi fost nimiciți oameni drepti?*” Și continuă cu o expresie care să dea ponderea cuvenită spuselor sale - semn al autorității verbale dar și al bătrâneții: „*Știu bine ce spune: cei ce ară fărădelegea/ Și nelegiuirea o seamănă - tot ei o culeg./ O răsuflare a Domnului îi doboară și pier/ Risipiți de vântul mâniei sale.*”

Din întrebări retorice care vor să antreneze memoria lui Iov în logica discursului său, Elifaz construiește alternativele care să-i supună mintea interlocutorului: fie ești om drept, fără vină, și păcatul pe care l-ai săvârșit acum este o excepție, fie ești om rău și atunci vei fi zdrobit de Dumnezeu.

Urmează un pasaj de netrecut, atât e de frumos și de grăitor pentru puterea inflexibilă a tradiției! Elifaz înaintează cu siguranță pe terenul minat al răni deschise care e Iov, lovindu-l cu un argument considerat decisiv: „*Acuma ascultă, o vorbă a ajuns pe furie la urechile mele./ O șoptă s-a șoptit auzului meu/ În ceasul când sufletul e copleșit de somn adânc/ Și duhul e stăpânit de vedenii./ Un lung fior de spaimă m-a străbătut/ Și oasele mele au fost cuprinse de tremur./ Am simțit pe obraz o suflare/ Și tot părul mi s-a ridicat ca ariciul./ Cineva stătea lângă mine - nu-i vedeam chipul/ Iar năluca rămănea lângă mine.*” Trăirea lui Elifaz aduce cumva a stare profetică, dar e mai mult o teamă, nu o transă devastatoare, iar cel ce vorbește nu e Dumnezeu: „*Tăcere era. După-o vreme auzit-am un glas: / „Fost-a vreodată vreun om găsit fără vină/ În fața Dumnezeului său făcător?/ Domnul nu se încrede nici în slugile sale/ Și găsește greșeală chiar la îngerii săi./ Cu atâta mai mult la cei ce trăiesc în case de lut/ Și al căror temel e țărâna./ Pe aceștia îi poate zdrobi ca pe fluturi/ Și într-o singură zi îi preface în praf./ Spulberându-i pe veci și lăsându-i uitării/ Țărșul cortului lor este smuls/ Și lipsa de cuget îi duce la moarte.*” Ce să fi fost acea nălucă? Un daimon? Elifaz sugerează că a fost un înger, adică un apropiat al lui Dumnezeu: „*Strigă acum. Auzi-vei răspuns? Către care îngerii striga-vei?*” Altfel spus, nimeni din cer nu-ți va da ascultare pentru simplul fapt că și acolo se gândește cum gândesc și eu.

Să punem aici un semn de aducere-aminte. Credem că Dumnezeul din poveste care ascultă de sus aceste vorbe, le-a considerat fără cuviință și neadevărate; neîncrăzător cu îngerii sfatului său și cu oamenii... Un tiran mizantrop! Dar lauda pentru Iov poate fi...? Fără să știe ce ecou au vorbele sale, Elifaz dă glas **partiturii omului rău**, pe care o vor relua la fiecare intrare în scenă și ceilalți membri ai grupului său: „*Am văzut cu ochii mei un nerod prinzând rădăcini/ Până când un iule blestem nimicitu-i-a casa/ Peste noapte fiii lui pierd orice sprijin/ Pierd totul la judecățile porții,*

nu-i mai apără nimeni./ Roada ogorului lor hrănește flămânzii./ Dumnezeu o smulge de la gurile lor./ Săracii râvnesc la averile lor/ Cum după apă tânjesc însetații.”

Elifaz este convins că „*singur omul stărnește necazu!*” și îi spune lui Iov că, în locul lui, i-ar spune lui Dumnezeu cât suferă. Apoi, pentru a sublinia că această suferință are o cauză pe care amândoi o cunosc, exclamă: „*Ferice de omul pe care Domnul îl muștră! Tu așadar ia în seamă muștrarea aceasta/ Căci el e cel ce rănește și el care vindecă rana, / Mâna lui te lovește și tot ea îți dă vindecare.*”

Discursul lui Elifaz din prima zi a „*Vorbirilor*” se încheie cu imaginea bunăstării pe care Iov o va obține după ce va fi izbăvit de durere: va fi ferit de orice rău - teamă, foame și moarte -, va fi bogat și va trăi în pace până la adânci bătrânețe: „*O să-ți vezi urmași înmulțindu-se fără număr./ Semînția ta va crește ca iarba pe câmpuri/ Când, bătrân, te vei duce-n mormânt/ Asemenea snopului strâns la buna lui vreme.*” Și aici Elifaz revine cu formula preferată: „*Am văzut acestea cu ochii: îți spun adevărul./ Ascultă de el și-ai să ai tot folosul.*”

Într-adevăr, ne aducem aminte cum povestea lui Iov se încheie cu bunăstarea care îi revine robului lui Dumnezeu conform principiului răsplătirii și pedepsei. Ne întrebăm și acum dacă această reabilitare s-a făcut în conformitate cu soluția tradițională pe care i-o recomandă acum Elifaz - întrucât Iov s-a căit în fața Dumnezeului din poem -, sau pentru că Iov a spus adevărul despre Dumnezeu și astfel experimentul la care fusese supus se încheiase cu bine? Răspunsul corect are nevoie de o întrebare ajutoare: de către cine a fost Iov repus în drepturi? De către Dumnezeul din poveste, cel care a pus la cale experimentul. Rezultă că Iov a revenit la bunăstare întrucât a spus adevărul despre Dumnezeul din poveste.

Prieteni - acuzatori

Elifaz va da semnalul de atac și în următoarele două zile, iar Bildad și Zofar îl vor urma neabătut. Pentru ei, **principiul divin al răsplătirii și pedepsei devine o tactică de luptă**: pedeapsa este camuflată în bombardarea lui Iov cu imaginea omului rău, iar răsplata, ca miraj al vieții de dinainte de experiment, îl îndeamnă pe murbund să o râvnească: „*Tu să mă crezi: Domnul nu-l asuprește pe cel fără prihană/ Și nici vreodată nu sprijinește răul./ Va mai veni o zi când iarăși se vor lumina de răs obraji tăi/ Și strigăt nou de bucurie va țâșni din gura ta.*”

Cei trei reiau obsesiv **partitura omului rău și laitmotivul noii propășiri** nu pentru că Iov nu ar ști ce este omul rău și calea tradițională de revenire la bunăstare, ci **pentru a-l determina să se recunoască în imaginea redundantă a omului rău și să-și declare vinovăția în fața lui Dumnezeu**. Adică vor să-l **biruiască în cuvânt**. Ei nu-și vor atinge scopul acestui adevărat război psihologic; o va face în schimb Dumnezeul din poem. După cum am văzut, el va utiliza ca armă de atac axioma „**Dumnezeu are totdeauna dreptate întrucât el știe tot.**”

Zofar îi spune lui Iov chiar din prima zi a „*Vorbirilor*”: „*Tu spui: Viața mea e fără greș./ Și-n ochii tăi mă aflu fără pată./ Dar dacă ar fi vrerea Domnului să îți vorbească/ Și ar deschide gura să-ți dea fie un răspuns./ Dacă ar vrea să îți destăinuie înțelepciunea lui/ Care face de rușine orice iscusință -/ Atunci tu ti-ai da seama că nu îți cere socoteală/ Pentru nimica alta decât pentru ce-ai greșit./ Te poți tu lăuda că ai pătruns adâncile lui tăine/ Sau că i-ai înțeles desăvârșirea?/ Ea este mai înaltă decât cerul, ce poți tu să făptuiești?/ E mai adâncă decât lăcașul morților: ce poți tu înțelege?*” Elifaz revine în a doua zi cu: „*Oare să fii tu omul cel născut dintâi./ Adus pe lume pe când dealuri încă nu erau?*” (**Atenție! Prin gura lui Elifaz parcă ar vorbi Dumnezeul din poem!**) „*Fost-ai cumva părtaș la staturile Domnului./ Ai tu întâietatea-nțelepciunii?*” În a treia zi a luptei, Bildad trimite și el peste linia frontului o întrebare otrăvită: „*Asemuit cu Domnul, poate omul/ Să se scoată fără vină?*”

(continuare în pag. 12)

Marcel FOTACHE

I.L. Caragiale: „NIMIC FĂRĂ DUMNEZEU”

Mi-a căzut în mână, de curând, o carte surprinzătoare, apărută, însă, în 1997, la Editura „Anastasia”, condusă de eminentul om de cultură Sorin Dumitrescu, și care, la fel de surprinzător, nu s-a bucurat de atenția cuvenită din partea criticii literare. E drept că, aici nu este vorba de literatură propriu-zisă, dar, în cazul unui autor precum I.L. Caragiale, toate amănuntele contează, inclusiv cele ținând de exterioritatea operei care l-a consacrat (jurnalistică, anecdotica biografică etc.). De această dată, Sorin Dumitrescu îi descoperă umoristului de geniu o latură inedită, dar presupusă, ca în cazul oricărui creator autentic - cea de împătimit creștin ortodox. El adună, între copertile volumului, articole semnate de I.L. Caragiale în presa vremii, a căror temă este sentimentul credinței la români, examinat necruțător din perspectiva atât a analistului lucid, cât și a practicantului marcat, adesea, de atitudini umorale. Iată că, în spatele jovialului creator al lui Mitică avem prilejul să descoperim un sentimental și un pios adept al Mântuitorului, deplângând, la granița veacurilor XIX și XX, scăderea sentimentului religios în România, cu referință exactă la lumea orașelor, unde o burghezie extrem de pragmatică devenise, deja, „liber-cugetătoare”.

Cititorul va fi intuit, desigur, că I.L. Caragiale este un tradiționalist, pentru el comunitatea rurală fiind păstrătoarea valorilor superioare ale neamului (spiritualitatea creștină, în principal), așa explicându-se atitudinea sa vehementă față de tot ceea ce deroghează de la natura lor „sănătoasă”. De pe această poziție, el face procesul unei societăți evident marcată de

tehnicismul și progresismul burghez, pe o gamă de tonuri sufletești deosebit de bogată, de la evlavia credinciosului absolut la indignarea neputincioasă, dar vehementă a celui ce constată că spectacolul degradării spirituale riscă să ne anuleze ca esență etnică, prin inevitabilitatea lui. De pildă, într-un articol, autorul face, cu ironia-i binecunoscută, un fals elogiu al modernității, nu mai puțin incisiv decât blamarea directă a acesteia:

„Închiză-se bisericile, surpe-se zidurile lor! Părinții noștri care le-au zidit erau niște barbari, niște primitivi, fără nici o cultură serioasă (...). Noi suntem oameni moderni.

Mătură-se dărâmurile bisericilor, ca să se deschidă locuri largi, piețe vaste, pe care, după cerințele progresului, să se zidească oțeluri mărețe și cluburi politice, teatre de varietăți și burse de comerț!”

Într-un alt articol, Caragiale își exprimă atitudinea în chip direct, cu o vehementă rar întâlnită. Păreră lui e că, la originea degradării sentimentului religios se află, în primul rând, învățământul „modern”:

„Din aceste școli naționale, ies pe fiiece an sute și mii de viitori cetățeni luminați, toți liber-cugetători, plini de dispreț pentru vechea rătăcită credință creștină, astăzi demodată, ridiculizată, scuipată!”

Ei au învățat o religie mai omenească decât cea creștină, o religie care predică nu mila și îngăduința, nu blândețea și omenia; o religie aspră, care predică omului:

<<Ești o fiară! Ghearele tale și colții tăi sunt deșteptăciunea și șiretenia; fii perfid, crud,

neîngăduitor cu semenii tăi (...).

Ești fiară, fii fiară!

Fiarele n-au biserică; fiarele nu se-nchină; fiarele n-au Dumnezeu!>>

Dar, I.L. Caragiale face, în această carte, nu doar figura spectatorului neputincios în fața evidențelor epocii, ci și a înțeleptului de tip asiatic. Următorul pasaj l-ar situa - semn al credinței sale profunde - în stirpea rară a profeților din vechime:

„Adu-ți aminte, din când în când, omule, de clipele crunte ale primejdiei prin care a fost înaltă poruncă să treci și ridică laudă și mulțumire lui Dumnezeu!”

Să-ți fie de mare rugăciune ziua când voia Tatălui nostru care este în ceruri a fost să te ierte pe tine și pe ai tăi de cea din urmă durere a lumii acesteia de jos.

Nu uita în dimineața zilei aceleia să zici din fundul sufletului:

Doamne! În primejdie de pieire călca piciorul meu și tu, bunule, ai poruncit să se ridice stavilă între mine și moarte!”

Caragiale considera că două sunt valorile supreme ale ființei sale morale, dincolo de cea creștină:

„Regele și poporul român (...) prea cumiști și de nobil neam amândoi”.

Aderența la aceste valori îmbracă termenii unei invocații de o pioșenie pe care n-am întâlnit-o la nici un alt scriitor român:

„Doamne, redă-i acestui neam, destul de amărât și certat, liniștea și încrederea în viitor! Aibi milă, Doamne, de bunul lui Rege, de Patria românească!”

Nu pot încheia decât reluând o idee exprimată ceva mai devreme: în această carte, genialul autor de comedii nu este contrazis decât aparent. Fără simțul divinului, nici o creație nu rezistă. O afirmă, inechivoc, însuși Caragiale:

„Eu sunt un poet sentimental, domnilor!”.

Starea de maci (reportaj mitic)

Au înflorit macii, s-au aprins dintr-o dată candelă fluturând, licărind din flăcările lor pe un spațiu pe care îl fac al lor, îl stăpânesc într-un chip sărbătoresc de fiestă, de sfințitor fast al unei treceri spre coaceri.

Îi rupeam să îi pun în ulcele, dar nu suportau ruperă, își pierdeau repede lumina împrăștiind-o, zdrențe, pe preșuri.

Nu i-am mai rupt, dar de câte ori îi întâlnesc amuțesc într-o mirare nespūsă, într-un nesațiu neoprit.

Astfel de nebunești inumperi în fragile și mătăsoase fremătări ireale sunt grozave taine ale pământului în care s-au topit doruri și inimi și, cât timp macii își scot din scufa verde purpurile, înseamnă că pământul acesta se află încă în spunere aprinsă, că el rodește încă nu numai lanurile cultivate și ordonate ci și magica, dementa leșire a macilor, spunerea lor mută, liturghia lor în catedrala câmpiei.

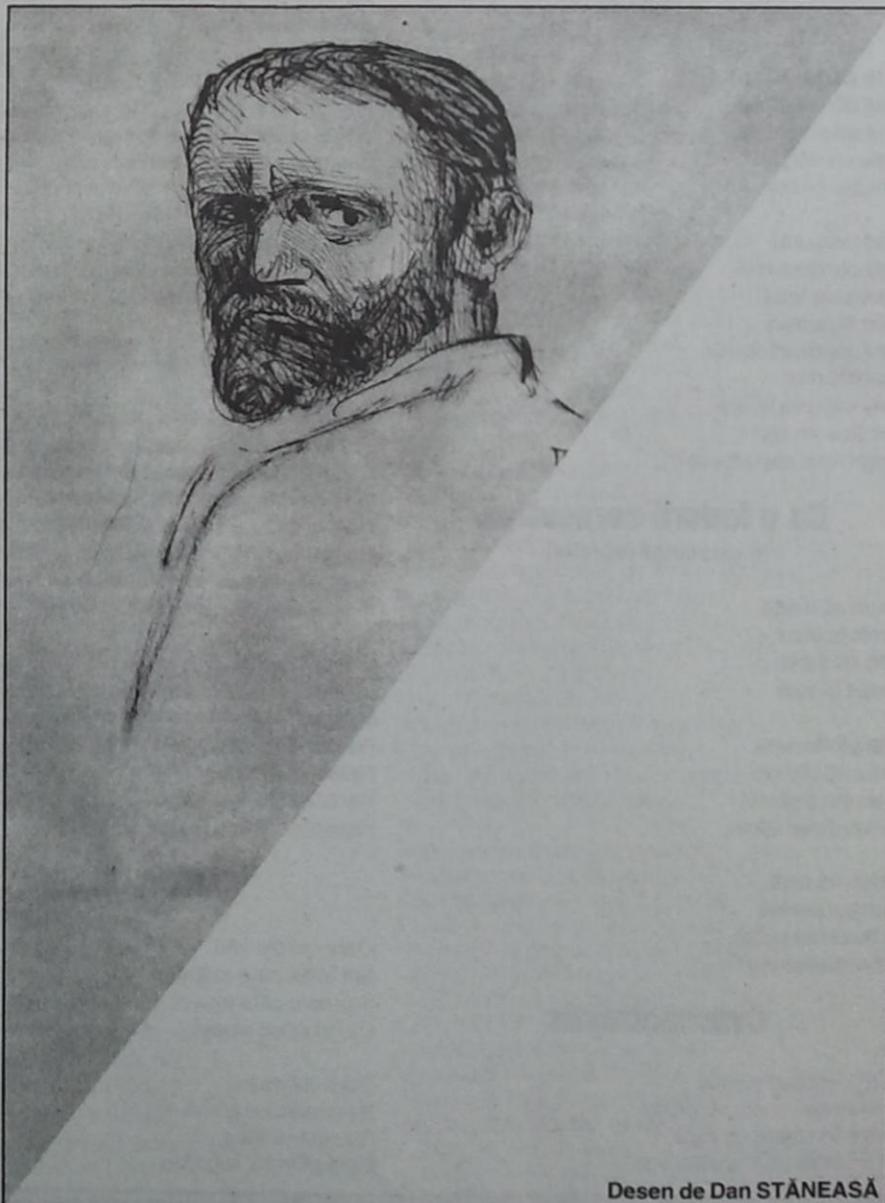
Încep acum, rare încă, și chemările greierilor, simfoniile lor grave, elegiace, care vor domina coacerea într-un zumzet morganic, năzăritor.

Noaptea cu stele umede, abia deschise înfloriri cosmice ajung mângâietoare, cântă înalt într-o chemare psalmică și adeseori cerurile se deschid celor singuri și veghetori arătându-le orânduiala de biserică a raiului.

Este luna lui Macedonski, a Noapții de mai, a refrenului ei:
„Veniți, privighetoarea cântă...”

Dar macii rămân adevărata stare a câmpiei de mai, încă o dată nebuneasca aprindere a pământului în flămurile împărătești ale celor mai adânci vise ale pământului, starea de maci, îngândurată stare a ființei lumii, sărbătorind în muta ei splendoare.

Prof. Anghel PAPACIOR
Liceul „Mihai Eminescu”

Desen de Dan STĂNEASĂ

Ion IANOLE

În puncte încolțite

Îndemn curat

În mijloc de-nceput sublim elipsoid ciocni
Mătasea argintie se copsese lan
Mai uniform și luminos de-o veșnicie
Când flutură cu aripi înmulțite
Rotea-n troiene ouăle fecunde
Nu epigoni să figureze otgonari
Și nici apostoli neînfruntând genari
Distanțe verticale se innădesc
Cu firul tare de lumină
Urzind însemnele de întuneric forte
(Rămână întunericul hrănit de torțe)
Că frunza pământie arde închis
Gerar pocnește în mugure aprins
Cu dăinutul programat stingher
Scanat în medii îndeobște chiar de os
Nu-i punctul vârf în visul de prisos
Arare puncte se leagă cordon de-argint
Comanda-i tot lumească chiar fără de licori
Gena comunitară fluidizează sec
Nu-i lipsește frunzei foala de fierar
Cu fir argintiu tihna-ș împletește
Poetii să-i răsfețe adaugă raze
Înspicându-și firul în puncte de soare
În puncte de soare se bat etichete
Vântul ca ofrandă uită-le înșorite
Goana glorioasă în deșert pierdută
Poetul stăpân nu-și are o oază
Nu cercul comandă invariind
Doar rotația axei e conștientă
Când unda de lac îmboldită
Albește într-una mantaua de centru
Ci poate ivește-și spre creștet
Firescul nou port al mișcării

Albnd

Să te ningă mărl
Până când carafa
Se umple-n petale
Sorbi-vei dorințe
Cum zeei nectar

Albul strecurat
Prin soarele sevele
Lumina-va forul
Unde te petreci
Până când cădea-vor
Ninsorile reci
Până când va ninge
Cu miresme reci
Aprige dulci sau amare?

Ca o lederă caracatița

(o caracatiță regretul)

Iedera se înalță
Perete calcan
Ochii tăi iubito
În caut în van

Iedera înflorește
Surâsu-ți distins
Învelește-ți glasul
Că-l aud mai stins

Lăstări-va oare
Albastrul perete
Curbura-i să surpe
Cuibul de regrete?

Cvasimetafizic

Nu mă asaltați pieptiș
vă recunosc onorabili paingi
sunteți în starea de fugă
mă anunțați că zornăitorii de

chei ce abrutizează suiș mai zeesc
prin peșteri vă pierdeți
mă pătrunde nerodată joc
în degete țin labirinturi
căptușite solzos
precum călcâiul de refugiu
prin genuchi îmi acced
unde caracatița aciuată
proaspăt și-a rezervat
tabăra de a-mi hrăni
regret în recunoaștere
urcă caracatița în ochi
cu gesturi de dirijor
prin grohotiș de renunțări
proptindu-și tentacul cuceritor
riscând orice primire abruptă
de munte în perioada de veghe
când eu mă angajez expert
în tratament fabulatoriu
și tot atunci când voi paingi
căi de acces externe repetați
pomiri de avalanșă pântecoasă
mă amăgeau că-i timpul o capcană
și-n arta formelor de-oi adăsta
zburlițele vârfuri învinse
ca-ntr-un transplant s-ar transforma
în cratere mai evereste
să țină modelând intern
trimisul pașnic paing
de-i dintre cei bine crescuți

Disjunctiv

Să mă fi-nțeles cu mine
Doar atât sau nici
Eu curtat de vânturi line
Zeea Iris de voinici?

Și să-l fi înduplecat
Iris, chiar pe împărat,
Să-mi ație vânt uscat
Sau malul cel nesurpat?

Să mă fi-nțeles cu mine
Să îmi țin gânduri la pândă
Zodii mari să port, cu cine
Punct ușor la grea osândă?

EL ZERO

N-am vreme de alte certitudini
El ZERO știe să-și asume cercul
Chiar suind diform scări de horn
În șagă rotește zid inert de bălci
Nori vinde drept munți când înalță zmee
Ca un pion înșfacă cu năbădăi relații
Rostindelor credințe le-aruncă zar icnind
În șirul dislocării unui model de puf

Dar am abilitatea de-a mă privi mărunț
Îmi țin sub tălpi resort ce-o să imite
Vizionarul zvelt de ordinii marginale
Resocotind credințe în vrajbe astrale
Neînduplecatelor păreri topește-le centrul
Neobositului fascicul de raze nesătule
Repliate cu rang în ochi de ereți

LEMA DILEMA

Oare cel din vârf
Stă înfipt ca-n țeapă
Sau este săgeata
Ce-mi ridică clopul

Oare cel de jos
Se-ncearcă-n arenă
Sau este călăul
Ce-a pătruns sub clop

Clopuri strâng ca turlă
Cu vârf de fascicul
Despletit în creștet
Spre ochii deschiși

Raze de lumină
Ochii mi-i înțeapă
Furul ce-l aștept
Dăruiește-mi somn

Mai ludic azi

Caut de-mi zăresc
Și mă voi afla
În clasa lui unu
Fiecări clipe
Propriu congruent
Definesc relații
De-a fi fost
Mai aproape ieri
De mâine departe
Un tren între gări
Cu invizibili acari
Cifrate traverse
Le calc peste mlaștini
De-oi atinge țarm
Sau ape rugate
Să-mi țină corăbii
Prelungesc relații
Punte de corăbii
Corăbii neuitând
Mulțumesc nu uit
Și n-oi rătăci
Nu uit mulțumesc
Logic echivalent am
Rătăcesc nu mulțumesc
Remit vederea vie
A navei de robie
A navei mele punctul.

Om rău om rău

Picioarele-i vagi
Acum și-a zărit
Privind din șezlong
După gândul său

Poftele-i atarnă
După gustul său
Acum și-a răzbit
Aprig intestin

Om rău om rău
Acuiat în cor
Împrăștie mir
Ce nu-i născocit

Om rău om rău
Suflet în materii
Sediment de aer
Împregnând năduf

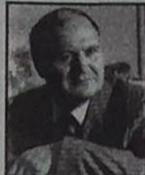
Taie chiar pieziș
Harta zorilor
Prima zeilor
Ce-l vor îndreptat

Poete

Fă-ți frate adevărat
Doar pictorul damnat
Oferă-ți penel la schimb
Semn demnului sens

Găsește un pictor
În strale ce prind
Stării de renunț
Visând la rang de prinț

Din volumul „În puncte încolțite” în curs de
aparitie la Editura HELIS

Șerban
CODRIN

Cele mai discrete sonete tatuare cu dermatograful pe sânii domnișoarei Sapho (III)

(35)

Unde-au căzut uitării, *ubi sunt*
Plăcerile din vremurile când
Luai între două degete, gustând,
Frenetice tartinele cu unt?

S-a înecat biet coniacu-n ceai
Și încă-l plângi cu mare of și-amar,
Dar fericita votcă din pahar
Unde-a pierit pe veci, în ce guleai?
Noaptea cu toate orele târzii,
Sub scaunul cu râvnă răsturnat,
Unde-s ciorapii tăi de aruncat,
Cei mai zburdalnici și mai străvezii?
Ci spune-mi: ceasul unde s-a ascuns?
Oriunde-o fi, nu dă nici un răspuns...

(36)

La miezul nopții, frig de crapă cerul:
Târâș, prin zdrențe, luna-n vijelie,
Cu desnădejde și smulgându-și părul,
Recită versuri dintr-o tragedie.
Ratat cândva din sinceră-oboșeală
De Stradivarius cu eleganță,
Pocnește-n sobă lemn de rezonanță
Iluminat în arta muzicală
Și crește și tot crește-ntr-un spectacol
De întuneric, spaimă și lumină
Pe sânii tăi redeveniți miracol
Cu aură și panică felină...

Ce-ar fi să coborâm din idealuri
Spre patul zvâpăiat cu valuri, valuri!

(37)

Nu-i o nevinovată confidență:
Îmi place-o ușă, una dintre toate,
Întotdeauna scânduri parfumate,
Să o întredeschid cu inocență.
Cafea pe rafturi, și lămâi, smochine,
Dar tocmai azi, în magica dugheană,
Aleg pe-ascuns, răscumpăr o banană,
Cea mai zvârlită și dosită bine.
Nu știu de ce, o dată-ajuns acasă,
Furiș mă-ncui și-ngenuchez de frică,
La pândă cu ochi măriți, căci se despică
Și cad fâșii de coajă-tenebroasă,
Când tu, din miezul de-aur și dogoare,
Răsai c-o dulce lipsă de pudoare.

(38)

Preocupat, cu mâinile la spate
Și pasul grav, sosesc la fix în gară,
Aceeși oră-n fiecare seară,
Și număr trenurile dezolate.
Nu știu ce-anume crede calendarul.
Nu meditez în sala de-așteptare
La soarta într-atât pilduitoare
A spiritului tutelar, acarul.
La casele închise, de bilete,
Nu cumpăr nici măcar de-un ban tristețe,
Iar undeva un zid cu două fețe
Nu are ușă dată de perete...
Cum nu cobori, pe tocure, din vagoane,
C-un gest salut ilustrele peroane.

(39)

Cu supărare mare vă invoc,
Zugravi de fresce și fragilități!
Predicatori cu sufletul de foc!
Ilustră seminție de poeți!
Maeștri și-ucenici, fiți fericiti!
Acum și-aici, din inimă vă cer
Dovada artei s-o mărturisii
În pledoaria unei acuzări:
Sfrijitei măhuri, lașului fărăș,
De câte ori mă mir, de ce, în zori,
Le-aud hodorogitul pătimaș,
Cu barbarie tot de-atâtea ori
Se năpustesc și-alungă fără greș
Flori pribegind pe vânt, flori de cireș...

(40)

Pufos, lămpașul unei păpădii,
Ce-ar fi să-l transformăm în catedrală,
Vitrailii de-aură boreală
Și-aripi de roditoare seminții?
Pe funii de păianjen, scări subțiri,
În frescă să urcăm, unde,-abisală,
Răsare-aroma crinilor de gală

Din toate-atelierele de mir.

Zărim, departe,-un munte imprecis,
De-aproape,-un pumn de fragi dăm la iveală.
Sub o cascadă cu-apă ideală,
Goi, rădem și-alergăm prin Paradis,
Dar cine și de ce are-o-ndoială
Și suflă-n păpădie din greșeală?...

(41)

De jos în sus mișc degetul, precum
Maeștrii mari ai scrisului frumos,
Și caligrafiez de sus în jos
Pe sânul tău *Om mani padme hum*.
Sculptura proslăvindu-i, de-abanos,
Cu-ofrandele de miere și parfum
Altarului mă-nchin aici și-acum
Între-amândouă solduri, credincios.
Azi patul ți-l proclam celesta mea
Planetă cu oceane și furtuni
În aerul mai împede ca un
Cristal de stâncă-ascuns pe undeva...
Te rog, din naufragii să mă-aduni
Și fă-mă-aripă, iarăși, de lăstun.

(42)

Ce iarbă verde, inspirată iarbă,
De m-aș culca de-a bușilea cu ea,
Pervers și euforic să mă-absoarbă
Bondarii bâzâind în cheia fal!
Când umbra mea, de rea, împinge vântul,
Melancolia crinilor incuți
Își dă-ntr-un mod luxos consimțământul
Să tacă-n oratoriul „Proști dar mulți”!
Cum a cântat-o somptuos poetul
Și-au tăvălit-o hunii la asalt,
Habar nu are iarba alfabetul
Să-l descifreze pe bătrânul Walt...
Polen și zaruri aruncând, la noapte,
Din lună să îmi cadă șase-șapte!

(43)

De-o iarnă, cu pustiu în florării,
Îți fac propuneri, ți le-nșirui, care
De care mai zelos provocatoare,
Să evadăm spre alte frenezii.
Uităm în urmă-orașul cu lumini
Și căutăm o pajiște-ncăpută
Cu dămicie-n stăpânirea mută
A unei șatre galbene de crini.
Pe-aproape, încă-o tufă de măceș
Zburdalnic face pe seismograful,
Când ne începem luptele și jaful
De o păcătoșie fără greș,
Până-și aprinde în amiaza mare
Mărăcinișul martorii în floare.

(44)

Și-albastre stânci și streășină albastră,
De când a zămislit-o Dumnezeu,
De-albastră ce-i, apasă-asupra noastră,
Tu, candelă-n genunchi, și-alături, eu.
Tărâm alb și valuri albe-albesc în soare,
Lumină-aprinsă jertfă și trofeu,
Ce mare magică și-amară mare,
Din greu vibrând și vâjâind din greu.
Arși de părjol și de vânturătoarea
Furtunilor bătuți, în ochi avem
Un zbor de albatroși și-o împăcare-a
Mâniei *Dona eis requiem*.
Eu nicidecum, doar tu ești purtătoarea
De-ofrande să se îmbuneze marea...

(45)

Permite-mi să te-anunț, pe emisfera
De nord a dragului pământ de flori
A dat năvală rapia, în zori,
Tu-ndeosebi fiindu-i mesagera.
S-o-ntâmpinăm cu bucuria toată
În universul nostru prea mărunț!
Prezintă-mă sublimiei cine sunt
Și-o dată-i voi promite și-încă-o dată
În rai, pe spate, să-i dormim la poartă,
Sub noi cu forma unei clăi de fân
Și-arome desmățate între sânii,
Două-obiecte dulci de cult și artă.
Să-ajungem, hai, grăbește-te un pic
Și goliciuni fantastice-ți prezic!

(46)

„E-o păpădie sau atelier
De reparații în particular,
Cu daltă mică de bijutier
Și fine scule de ceasornicar?”
Sunt numai un medalion falit,
Așa că fără întrebări, când ai
Pe sânii un fel de-acoperiș boltit
Și la-ndemână cheile la rai...
Un pom-știam, pe vremuri, interzis,
Dar înzestrat cu fructe,-ntâmplător:
De ne iubeam la umbra lui, precis
Cu mulțumiri îmi oferea-ajutor
Să nu mă pedepsești cu-atât mai rău,
Să-atârâ crucificat de gâtul tău.

(47)

Dintr-o găleată doldora cu lapte
De var bea cel mai imperfect perete,
Pe cărămizi inepete și inapete
Să-și tăvălească fascinantă sete...
Brav, zi de zi, preafericit nisipul
Și lemnul geluit cu nerăbdare
Primesc dragi forme și-și preschimbă chipul
În casa ta cu perne-amețitoare.
Prin vase-adânci, cu flori sălbătice,
Zburdăm frivoli și nu ne-ascundem graba...
Incendiații de-obraznice ispite,
În indiscrete-oglinzi se vede treaba
Cea mai impudică și scandaloasă:
Ne odihnim cu coatele pe masă...

(48)

După-obiceiu tău galant, cu fast,
Întotdeauna ospitalieră,
Invită-mă, te rog, sub cerul vast,
Când rapia-nfloreste-auriferă,
Tu-nchiriind o pasăre de sus,
Eu simulând-o pe neprețutul,
Să ne descântă până la refuz,
Cu ora, cu secunda, cu minutul.
Ai smulge-un fir integru, de pelin,
Și mi l-ai dărui-absolut cochetă,
Să-l duc măreț pe brațe *ever green*,
Ca pe o pușcă fără baionetă...
Și alte fapte slobode se vor
Petrece-apoi deloc întâmplător...

(49)

Cu frenezie, când îți torni în poală
Ciudatele-amănunte din poșetă,
Un măr în varianta incompletă
Își dă infirmitatea la iveală!
Cum nici o necredință nu te-apasă
Cu toate fanteziile credinței,
Degeaba-i recitești, zemos, cu dinții,
Scriptura într-atâta generoasă...
Ba chiar, din trusa Evei din vechime,
Maestra-n fel și chip de machiaje,
Ai moștenit poznașe finisaje
Și, recunosc, tentații unanime
Să ne jucăm, pe burtă și pe spate,
Ca două bile foarte desfrânate!

(50)

Mai agitat decât un iarmaroc,
De bine ce prezice zodiacul,
Cu-o mie de esențe la un loc
Năprasnic înfloreste liliacul!
Iar peste noapte, stea cu stea-n fântâni
Frenetice și apa-n câni fac riduri
Și-aduc ofrandă zeilor păgâni
O scorojire-a varului pe ziduri.
Și rapia iluminează dens
Urcușul sevelor și-al bucuriei
Spre nerăbdarea cu un singur sens
Din inima geloasă-a veșniciei,
Ca încă-o dată să răsune versul:
Ingenuu-nfloreste universul!

(51)

Perfecțiunea ta e-o înscenare!
Ți-aduc o mie una de dovezi:
Cu fulgerul din ochi mă curentezi
Ca pe-un stejar trăznit la drumul mare.
Dezbracă-te pe mal și fă,-ndrăzneată,
Un drac de baie-n hora de argint,
Cascadei și pădurii multumind
Cucernic, păpădia ei de viață!
Vopseli, parfumuri, pudre ideale
Se-neacă în șuvoiul fără pești:
Acum, întinsă pe prundiș, privești
Spre curcubeul arcuit și moale...
Doar eu, într-un genunchi, aproape strig,
Lumini cutremurându-mă, de frig...

SACRUL ȘI PROFANUL

Expoziția **Meditație. Monolog. Așteptare.** a artistei Maria Unțanu, a fost deschisă la Muzeul Dunării de Jos în foaierea Consiliului Județean Călărași. Desfășurată pe două coordonate, una sacră, cealaltă profană, cuprinde creații recente din anii 2002 - 2004, toate de o calitate estetică exemplară, fapt ce le recomandă alături de creațiile unor nume de marcă din grafica românească actuală cum sunt Marcel Chirnoagă sau Done Stan.

Privită prin prisma abordării tehnice remarcăm în acest demers o investigare aproape viscerală a elementelor de limbaj plastic conduse spre consecințele lor ultime prin preferința artistei de a opta pentru culori puține, esențiale, în scopul transmiterii unui mesaj direct prin intermediul căruia metempsihoza sufletului devine manifestă datorită persistenței asupra motivului măștii reprezentată cu o întreagă genealogie protectoare, totemică.

În acest context reflexe ale „Sinelui” universal, ale caracterului dual al ființei umane, evidențiază ideile inserate acestor tablouri devenite mediatore între lumea vizibilă și cea invizibilă. Rituri inițiatice spre care ne îndreaptă leit-motivul măștii, ne dezvăluie diferite aspecte figurative - regele, bufonul, anonimul - sau ezoterice, venind în întâmpinarea permanentei intenții de dedublare a omului și de căutare a fericirii.

Foarte interesantă este dublarea unor scene religioase de purificare a sufletului din seria de icoane Maica Domnului Hodighitria, introdusă contextului simplificat al Arborelui lui Iesei, în limbajul profan al graficii alb-negru sau policrome, nucleul care unește aceste compoziții fiind mesajul inițiativ subiacent celui vizual.

Astfel, embleme ale civilizației, ale anumitor timpuri istorice, de care artista rămâne atașată, acordându-le imprezibile finalități artistice își găsesc reflexia în propria identitate, mai exact în cele două lucrări „Id-ul”, chipuri și atitudini sincronice de reprezentare, unite între ele prin rețele aproape sinaptice.

„Regele” este evocat conform credințelor orientale care îl înzeștrău cu atributul de creator al unității lumii celeste cu cea mundană. El vine în creația Mariei Unțanu însoțit de Bufonul fără de care recuzita imagistică nu ar fi fost completă.

Prezența sa nu este interpretată de artistă în cheia intenției satirice, din contră în ilustrarea de față condiția lui este aceea a tragedianului, înstrăinat de timpul său și aducând cu sine întreaga complexitate emotivă și complicitate existențială, plasticiana evocând prin intermediul imaginii discordanțele ascunse ale ființei umane, latură regăsită în compoziția „Anonimul”.

Au lucrările un impact neașteptat, care îndeamnă privitorul la armonie interioară.

Nevoia acestui tip de exprimare plastică, adică acela de îmbinare a sugestiilor ezoterice cu cele biblice și profane - medievale, caracterul curtean - ne fascinează ori de câte ori este actualizat sub forma atât de efemeră a actului creator al Mariei Unțanu, prin coerența formei rezultate din ductul liniei trasată dintr-un singur gest în culori esențiale, puține.

Tonalitatea gravă a lucrărilor, accentul descriptiv din substratul imaginilor aparent înțelese, evocă paradoxul creației și reveria de care este capabilă artista, cu fiecare nouă lucrare.

Ana Amelia DINCĂ
Sef Secție Artă și Etnografie
Muzeul Dunării de Jos

F.M. CIOCEA

EPAVELE

Trăiesc în continuare o altă viață. Când oamenii le părăsesc, peștii și plantele vin să se adăpostească aici. Mame bune, epavele îi primesc și îi apără, se bucură pentru liniștea și pacea care îi înconjoară.

Epavele căzute pe platoul continental trăiesc în lumină, ritmul existenței lor actuale este o prelungire a precedentului: zi, noapte, furtună. Dar viața clocește pretutindeni în jur, chiar ele devin un leagăn al vieții.

Epavele abisului, epavele întunericului se transformă, se adaptează la condițiile mediului. Trăiesc mult, dar și adaptarea este lungă. Își dezvoltă un simț secret, pipăie bezna, învață muzica tulburătoare a solitudinii, a adâncurilor atotstăpânitoare.

Să desenăm o hartă a epavelor, a celor știute și neștiute, a celor bogate și a celor sărace. Vom merge să le cercetăm. Însemnăm cu o cruce epavele jefuite și cu un cerc epavele sărace, dar câte rămân! Multe, atât de multe încât o viață de om nici nu le poate cuprinde. Ne oprim la cele mai bogate. Din acestea alegem una accesibilă. De exemplu la patruzeci de metri adâncime unde se poate lucra fără echipamente

prea costisitoare. Plonjăm. Epava se vede sub noi ca o enormă întunecată.

Este un vapor scufundat în al doilea război mondial. Transporta aur și bani. Planurile le-am studiat amănunțit. Pentru început ne mulțumim cu o recunoaștere. Vom ști de ce unele avem nevoie. Vizibilitatea este excelentă. Forma întunecată capătă contururi precise. Iată-o! O teamă nelămurită se strecoară încet pe șira spinării. Înăuntru au murit oameni... Scheletele lor le plimbă valurile prin cabinele ruginite. Spărături uriașe din bordaj, opera a două torpile, fac foarte lesnicios accesul înăuntru.

Ne apropiem, dar nu trebuie să intrăm. Urmele jefuitoarelor de epave sunt foarte evidente. Containerul masiv care ascundea aurul a fost deschis cu explozibil. Resturile lui se văd prin spărtură. Am ajuns prea târziu. Ocolim epava și de la prova recuperăm clopotul. O răsuflare de animal rănit, agonizând umple spațiul. Câțiva pești se ascund în bezna dinăuntru. Urcăm triști și învinși; o să căutăm altă epavă, și alta, și alta, nu neapărat pentru aur și bani, nu! Vrem să fim primii care trezesc din somn o epavă, să-i spunem bună ziua, iar ea să zâmbească.

01.05.1988

NODULII POLIMETALICI

Când marea nu exista... Când râurile nu existau. Când oamenii nu existau trăia pe câmpiile vaste ale pământului o familie de reptile uriașe. Capul lor era cât un deal iar corpul cât un munte. Greoaie, se mișcau încet, foarte încet, nivelând relieful și făcând să trepideze solul ca un cutremur de gradul șapte. Ploile diluviene i-au prins complet nepregătiți. Vastele câmpii au devenit imense mlaștini, condamnăm uriașele făpturi la nemisare.

Nimeni nu știe cât a durat agonia lor, dar sigur nu au murit de foame. Hrana lor era solul planetei. Ploile le-au oferit dintr-o dată o supă consistentă. Deși imobilizați, aceasta nu-i deranja prea mult. O hrană le stătea la îndemână. Nici nu bănuiau cât de aproape le este sfârșitul... Fericite, uriașele animale își manifestau bucuria prin râgetul puternic la răsăritul și la apusul

soarelui.

Nivelul apelor creștea inexorabil acoperind corpul reptilelor care rămăneau prizonierele nămolului, dar nici asta nu le deranja, deoarece nu posedau aparat respirator. În schimb altul a fost efectul creșterii apelor: presiunea internă a lichidului din aparatul digestiv devenea treptat, treptat mai mare decât presiunea externă, care pentru corpul lor era insignifiantă.

Când pragul critic a fost depășit, într-o explozie apocaliptică animalele s-au dezintegrat în miliarde de particole.

Așa s-au născut nodulii polimetalici. Fiecare din aceste particole păstrează memoria reptilei originare și tinde zadarnic să o reconstituie.

De aceea nodulii cresc an de an, foarte pușin și, poate, cine știe, la sfârșitul timpurilor reptilele originare vor renaște.

16.11.1997

Privind înapoi cu mândrie

ȘEDINȚA

Și acum, tovarăși, spuse directorul în încheierea intervenției sale, aștept părerea dvs. în legătură cu problema pusă în discuție. Sunt lucruri serioase, deosebit de importante pentru bunul mers al întreprinderii noastre, așa încât este nevoie de o participare cât mai largă. Cine ia, deci cuvântul?

Liniște.....

Directorul își mai aruncă încă o dată privirea peste participanți, dar nimeni nu ridică ochii de pe masă. Unii mângăleau ceva pe o bucată de hârtie, alții își cercetau picioarele, de parcă nu le-ar mai fi văzut până atunci, în vreme ce câțiva dintre ei întorceau pe toate laturile cutia cu chibrituri.

- Care va să zică, tovarăși, nimeni n-are nimic de spus? Dar... vă rog, vă rog!... De pildă, dumneata, Cristea.

Cristea dădu fără voie din cap, răsucind în continuare scrumiera.

- Înainte de începerea ședinței, spuse din nou directorul, am auzit, întâmplător cum discutați furtunos, pe coridor, despre meciul de fotbal de ieri, fără ca cineva să ceară să vă spuneți părerea. A fost, ce-i drept un fault acordat pe nedrept, dar fiecare avea opinia sa în legătură cu aceasta.

- Îmi permiteți? întrebă Cristea, punând deoparte scrumiera...

- În sfârșit, zâmbi directorul, te rog!...

- Vedeți, spuse Cristea, întrebarea este dacă faultul a fost acordat pe drept sau nu. Aici nu e loc de interpretare. După părerea mea, faza a fost foarte clară... când portarul prinde, de picior, pe înaintaș... Scuzați... Ce mai vreți?

- Dați-mi voie, interveni directorul. Ne-am adunat aici să discutăm despre altceva, nu despre penalti. Discutăm despre investițiile anului viitor și dumneata vii aici cu „prinsul” de picior.

- Sunt de acord cu directorul, spuse tare Sima. Ce legătură au, aici, picioarele? Portarul n-a apucat pe nimeni de picior, asta s-a văzut perfect când s-a reluat faza la televizor.

- Fraților, nu ocoliți problema. Discutăm despre investiții, nu despre fotbal!

- Absolut adevărat, spuse șeful contabil. N-are rost să vorbim de fotbal! Ce-am văzut ieri, numai fotbal n-a fost. Când 20 de oameni se împleticesc pe teren, poți numi asta fotbal?

- Tovarăși, vă invit să vă întoarceți la problema pusă în discuție, interveni încă o dată directorul, pe fața căruia apăruseră deja pete roșii.

- Sigur că da, se ridică șeful de secție, Culea. Să ne pierdem în amănunte. Faptul este cât se poate de clar. Penaltyul a fost acordat pe drept și nici o intervenție nu mai poate schimba rezultatul.

- Terminați odată, strigă directorul, lovind cu pumnul în masă.

Nimeni nu-l mai luă, însă, în seamă. Replicile se învâlmășeau una peste alta.

- Care fapt? Nu-i nici un fapt! se rătoi inginerul șef. Pentru mine asta înseamnă nimic.

- Ca să vorbești trebuie să știi fotbal!...

- Important este...

- Acolo unde se joacă...

- Imaginează-ți că l-a apucat de picior!...

- Bine că nu de...

- Pentru asemenea lucruri nu se acordă penal!...

- Cred că interven...

- Crezi, tu, boule!

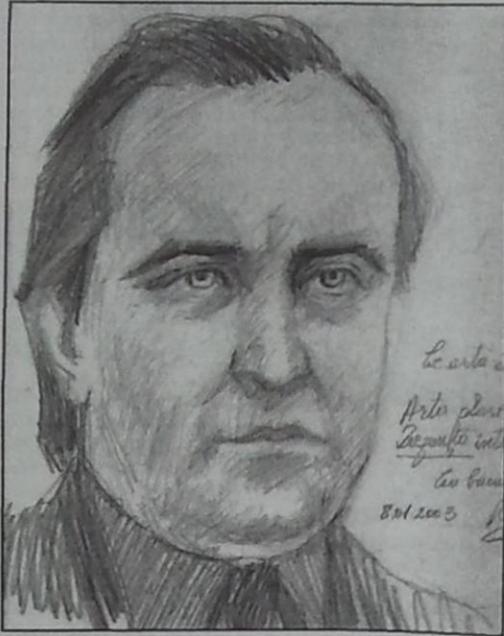
În această fază directorul se ridică încetșor și părăsi sala, fără ca cineva să-l ia în seamă.

Discuția continua.

Gheorghe Marinell

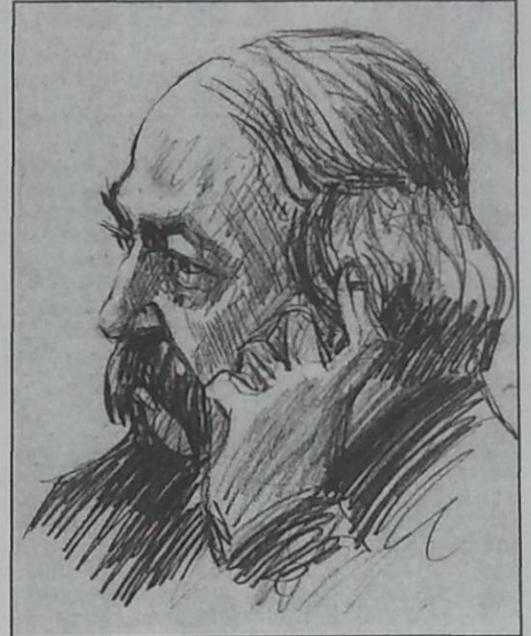
SCRIITORI IALOMIȚENI VĂZUȚI DE VASILE AIONESEI

Nicolae STAN

Șerban CODRIN

Ioan NEȘU

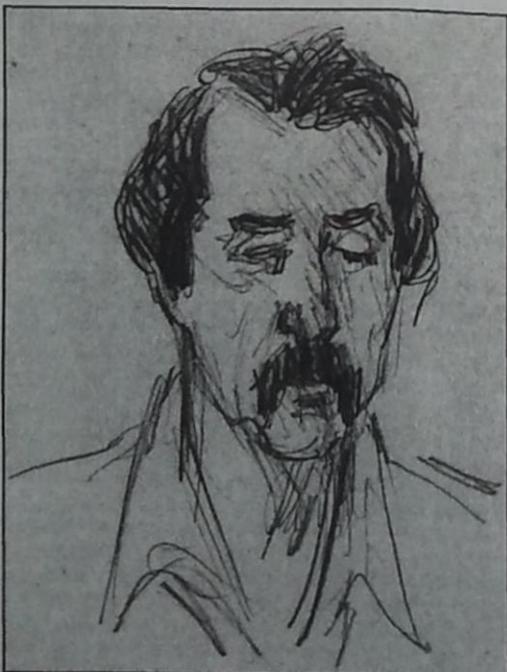
Marcel FOTACHE

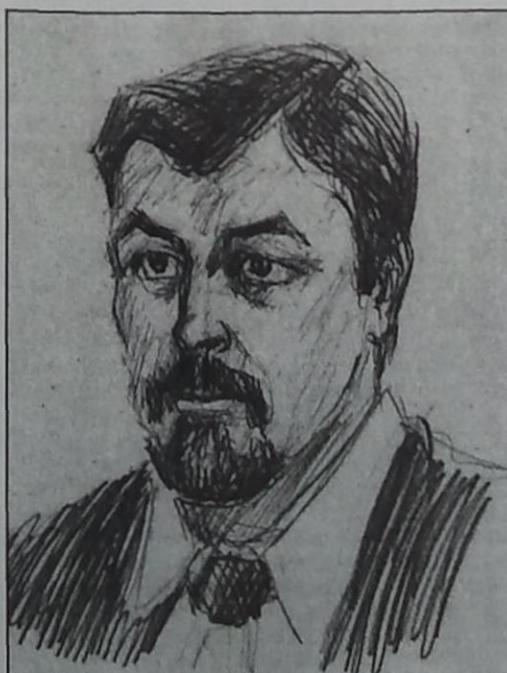
Aurel SEFCIUC

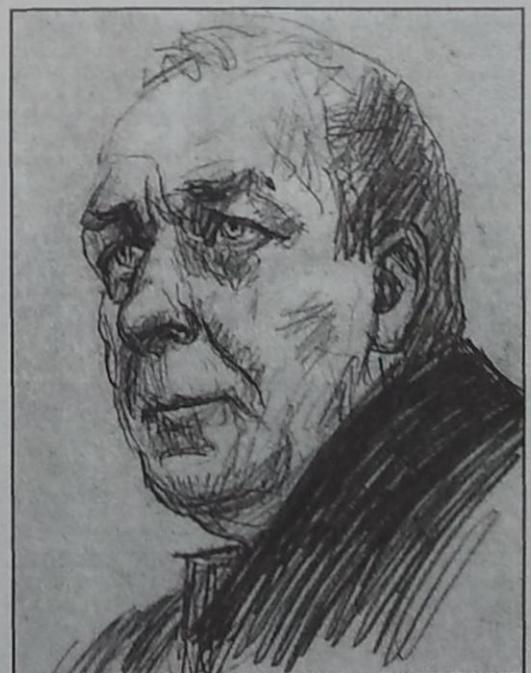
Anghel PAPACIOC

Gheorghe DOBRE

Valentin RĂDOI

Virgil DASCĂLU

T. Damian

FAGUL

(roman)

(urmare din nr 4/12)

În timp ce deschid poarta, strigă să scot boii din coșar și încerc să-i înjug.

- Nu așa mă, nătâncule, nu vezi că i-ai inversat? Pune-l pe Mândrilă în „cea” și pe Țapu în „hâis!” Rămăsesem buimăcit, pentru că nu știam care-i „hâis” și care-i „cea”. Nu-mi închipuiam că pot ridica jugul cu proțapul la nivelul gâtului boilor, învâțați să-l introducă atunci când ridicam restul. Văzând că mă coșopănesc cu jugul în brațe, îmi sugeră să-l pun pe umeri, că-mi vine mai ușor.

- Azi o să mâni tu boii!

- Dar nu i-am mânat niciodată până acum!

- Da ochi n-ai avut să mă vezi pe mine? N-ai auzit cum strig? Simplu: Hâis! lui Mândrilă pentru ca s-o ia la stânga și Ceal lui Țapu ca s-o ia la dreapta, iar cu biciul îi atingi ușor, că ei știu ce au de făcut, că doar sunt învățați la jug de doi ani! Uite, acum fiindcă o să coborâi, o să împiedici căruța cu lanțul legat de inimă, la roata din spate. Altfel s-ar duce toată greutatea căruții peste boi, mai ales dacă e încărcată. Ia încercă!

Mai văzusem eu cum proceda al și am reușit să o împiedic. Căruța pomi. Boii, învățați, pomiseră fără multe îndemnuri. Simțiră că e goală și o luară pe drum în jos.

- Pe unde s-o luăm? întrebai când am ajuns la locul unde se preveștise drumul.

- Ia-o mai bine pe la Gherăsoiu, că-i drumul mai bun. Dacă o luăm pe la Dobreasca, s-ar putea să găsim un ochi de noroi și e mai greu.

Prinsei curaj și cu biciul îndemnai boul din dreapta, prescurtându-i numele:

- Hâis, Mă!

Deodată, o palmă zdravănă mi se lipi după ceafă, făcându-mă să mă clatin, mai să mă izbesc și să mă rostogolesc de scoarța căruții:

- Mă deșteptule, de unde știi tu că la deal căruța urcă împiedicată? Când am ajuns în vale, de ce nu i-ai tras piedica? Vino încoace să-ți arăt. Dai ușor căruța înapoi ca să slăbești lanțul, tragi binisor cuiul, vezi să nu plece boii, apoi agăți lanțul de aici, să nu-l târăști. Mai e ceva, trebuie să înveți să conduci boii stând în picioare, în căruța.

Pornirăm din nou în tăcere. Câte o roată nimerea din când în când peste câte un bolovan, sărea peste el, făcând căruța să se înalțe când într-o parte, când în alta. Zgomotul făcut mi se spârgea în urechi, scrijeliturile pietrelor îmi zgâriau creierii. Câte un câine, alarmat de trecerea zgomotoasă a căruții, ieșea la gard, lătrând până când căruța se depărta, apoi era luată în primire de altul. Aproape la ieșirea din sat, Ion Chiostec își înălță capul peste poartă, curios, și întrebă cu un glas abia auzit:

- Îl tai?

- Îhă! A fost răspunsul tatei.

- Tocmai azi, în zi de sărbătoare? E păcat, mare păcat, loane!

- Ce sărbătoare? Am uitat eu, e cumva duminică?

- Ai uitat, e 30 Noiembrie, Sfântul Andrei! La noaptea ies lupii în haic. Se adună sub copac, așa le e obiceiul, nu știi? Dacă nu-l mai găsești?

- Grijanja mă-tii de Chiostec, nu-mi purta tu mie de grijă, înjură mormăit și-mi strigă:

- Mână mai departe, nu ne întoarcem. Cum dracu de nu m-am gândit? Năzgoaba aia de mă-ta ce-a păzit? Dintr-o dată, căruța părăsi satul, o luă pe lângă deal, strecurându-se piepșit, o dată cu drumul. Boii găfăiau și se opreau din când în când, chiar dacă căruța era goală.

- Pune o piatră la roata din spate, să se mai odihnească boii. Unul dintre ei urină liniștit și de sub el se ridică un abur însoțit de un miros înțepător, apoi scâpă o balegă care plezni proțapul căruții.

- Haidem, că nu mai e mult.

Dintr-o dată, dealul se deschise. Am ajuns în poiana de la Podul Samarului, unde Fagul era atotstăpânitor. Pădurea de fagi mai tineri, printre care se strecura și câte un mesteacăn, câte un frasin, un sânger sau un jugastru, se ținea departe de el ca într-o ușoară horă, respectându-i marea. Din drum se despărte o potecă, se preface că-l înconjoară, ca un brâu, și dintr-o dată se răzgândește și se furișează pe lângă trunchiurile copacilor tineri, apoi, sălbătică, urca pe dâmbul unde trona Fagul, admira pentru o clipă satul și, parcă, speriată de adâncimea coastei, se răsucea, întorcându-se

hotărâtă spre pădure, apoi se pierdea ca o taină, ca să răsară pe o culme golașă, să coboare domol într-o vale sau să apară într-un luminș, ca să dispară definitiv, afundându-se spre Biserica Lupchilor.

Fagul își înfigea o parte din rădăcinile-i golașe și groase ca niște balauri în dealul lutos și sterp, iar altele, dezgolite de ploii și de vânturi ieșeau ușor din pământ, ca se să înfigă ca niște uriașe bice despletite, pe unde apucau în coasta muntelui. Din trunchiul gros, încremenit, se desprindeau două imensele brațe rugătoare care, de aproape, păreau încheștate de cer ca niște gheare. Din ele se desfaceau altele și altele, din ce în ce mai mici, dar din ce în ce mai dese, unindu-se apoi într-un frunziș straniu, maroniu, ce acoperea întreaga coastă ca un veșmânt de doliu. Trunchiul purta pe coaja lui cenușie numeroase însemnări, făcute de scrijeliturile drumeților care poșeau sub el, adăpostindu-se de ploii, de tunete și de trăznete, sau de flăcări care furau fetele din horă, făcând sub el primul popas, primul pas la întemeierea noii familii, popasul devenind pentru toți o adevărată și obligatorie obișnuință. Alte însemnări erau făcute în amintirea celor care au trecut printr-o primejdie, cum era o cruce săpată adânc, sus de tot, de foarte mult timp, poate de vârstă cu copacul, a cărei poveste trecuse din generație în generație, și pe care o cunoșteau toți locuitorii, de la mic la mare. Demult, dinainte de Ciumă, spuneau bătrânii, un vânător pe nume Giuglea, din Camburu, sat vecin cu Muscelu, s-a gândit să vâneze lupii care se adunau în noaptea Sfântului Andrei sub Fag. A încercat să facă pe Lupul cel Mare. S-a suit în vârful fagului, și-a pus o oală de lut în cap și a încercat să imite urletul lupilor. Aceștia s-au adunat, s-au postat în jurul copacului, cu capetele îndreptate spre el, urlând fiecare pe tonul lui toată noaptea. Cu cât mai tare urla el, cu atât se adunau mai mulți lupi. Întreg satul a ascultat toată noaptea urletele lui în oală și răspunsurile lupilor. Nimeni n-avea cum să intervină. Până spre dimineață s-au auzit urletele înfricoșătoare. Căinii din sat lătrau înnebuniți, retrăgându-se schelălăind în ascunzături, oamenii păzeau cu topoarele în mână intrările în grajdurile animalelor, acestea zbirera a disperare. Ca prin farmec, la cântatul cocoșilor de dimineață, nu s-a mai auzit nici un urlet, nici un scâncet. Pe ziua, veniți la Fag, bărbații au descoperit doar urmele fiarelor, zgârieturile înfierbântate de jur împrejurul copacului. Era un cerc de râni pe coji, de parcă cineva ar fi săpat adânc. Nici urmă de vânător, de sânge, sau de îmbrăcăminte. Doar pușca îi rămăsesse agățată de o creangă, deasupra trunchiului, cu piedica trasă. După mulți ani, când întâmplarea părea a fi fost uitată, Neculai Buduianu, căutându-și niște capre pierdute de vreo câteva zile pe Valea Sămărelului, a apucat-o pe poteca îngustă spre Biserica Lupchilor, o văgăună săpată nu se știe de cine și de când în fundul muntelui, unde se aciuiase pe acolo o familie de lupi. La intrare, aproape putrede, zărise o pereche de opinci, lăsate parcă dinadins, de care nu se atinseseră animalele. Cum ajunsese Giuglea acolo? Fusese mânat de haită dindărăt spre culcuș? O luase pe potecă urlând din oală cu lupii după el? Nici un oscior de-al lui nu fusese găsit și nici măcar ceva din oala în care băgase capul să-i ademenească pe lupi urlând. De atunci, toți cei care treceau în preajma copacului, se închinau având în minte ciudata întâmplare. Cineva, poate vreunul din neamul lui, zdrelese o cruce cu briceagul pe coajă, adânc, adusesse preotul să o slujească, iar de atunci, în ziua de Sfântul Andrei se adunau aici locuitorii satului împreună cu preotul Chivoiu, pentru o slujbă de pomenire. Astăzi, după liturgia din biserică, avea să fie săvârșită aici ultima slujbă la rădăcina copacului...

- Dejgă boii! Nu aici, lasă-i cu căruța cu tot la marginea poienii! Vezi că, dacă o să cadă copacul în direcția asta, o să-i ajungă vârful. Trebuie să chibzuim un plan. E gros al dracului! Uite, dacă am fi trei înși cu brațele întinse în jurul trunchiului, nu-l putem cuprinde. Vârful o să cadă pe mestecenii de dincolo de potecă. O să acopere toată poiana cu crăcile lui. S-ar putea să mai zdrelească în cădere copaci de pe marginea poienii. Chestia e să-i dinjăm căderea încoace, să nu-l scăpăm în vale. Vino încoace! Aici o să facem o tălpițe cu toporul, când o fi aproape să cadă, ca să se incline spre poiană. Noi o să ne așezăm delavale, eu aici și tu aici. Păcat să suntem amândoi dreptaci. Ar fi trebuit ca unul dintre noi să tragă cu mâna stângă. Am să stau eu pe stânga, c-am mai tras așa și am s-o sprijin cu dreapta. Pe măsură ce înaintează tăietura s-ar putea să se împleze lama fierăstrăului de greutatea copacului și atunci punem câte o pană de lemn de ulm, să-i facem loc și să-i dăm direcția bună. Tu de ce crezi că te-am luat astă-iamă în Pădurea Goșii? Nu trebuia să te înveți să tai la fierăstrău? Asta nu-i treabă de femeie. Ar fi vrut mă-ta să meargă în locul tău, să te scutească de efort. Prea te cocolește. Și-apoi, de când mă știu n-am

auzit ca o femeie din sat să tragă la joagăr în pădure! Alta e dacă se duce vara prin pădure după câte-o croznie de găteje cu alte muieri. Acum toată treaba nu este să tragi cu putere, căci fierăstrăul mușcă el singur, dacă-i bine ascuțit, din trunchiul copacului, apoi trebuie să-l ții paralel cu pământul, însă tot secretul este să tragi spre tine doar când simți că am ajuns eu la capăt și m-am oprit pentru o clipă. Să ai răbdare să aștepti până trag eu lama de mâner până la capăt și-apoi să tragi spre tine, fără să muncești. O să fie mai greu la început, până ne obișnuim și ne reglăm distanțele. Și mai e ceva: nu poți trage fierăstrăul stând cocoșat, o să obosești repede, mai ales că trebuie să-l luăm de la baza tulpinii, cât mai aproape de rădăcină. Te așezi ca mine, pe un genunchi, iar cu piciorul celălalt puțin îndoit. Dacă obosești, mai schimbăm locul, sau poți sta pe genunchii amândoi, numai că-i mai incomod, că-i coastă. Musai să facem treaba până diseară. Nu trebuie să ne apuce noaptea cu copacul în picioare. Nu s-a pomenit ca cineva să lase vreun copac tăiat pe jumătate, pentru a doua zi!

Ne-am ridicat pentru câteva clipe, sprijinindu-ne cu câte o mână de tulpina Fagului, cu fierăstrăul între noi, de parcă ne-am fi postat în fața unui fotograf gata să prindă momentul. Trăiam o stare nelămurită, ciudată. Pe de o parte aș fi vrut să-mi măsoz forțele, pe de altă parte mi-era și teamă, nu că n-aș fi făcut față, dar mă gândeam că eventualele greșeli făcute în mânăuirea fierăstrăului, nesincronizările, ar fi potopit peste mine o ploaie de injurăuri. De una mi-era tare frică, pentru că nu-i pătrunsesem încă înțelesul: „nătâncule”. Nu-i găseam nici un alt termen de comparație, în sat, care ar fi putut să semene cu acest năpraznic cuvânt. Dacă mi-ar fi zis „nănac”, aș fi știut - era ceva ce însemna „prostul proștilor”. Era în sat unul uitat de Dumnezeu neînsurat, Jerpea căruia i se potrivea porecla de „nănac”. Cu timpul, începeam să pricep ceva din înțelesul lui, căci îl folosea când eu mă dovedeam neîndemânatic la vreo treabă la care mă puneam. Cuvântul asta îl azeam, în ultimul timp, din ce în ce mai des, cu cât era mai nemulțumit de eșecurile mele într-ale treburilor gospodărești.

- Nu-i mai zice băiatului așa, că o să se ia și copiii din sat după tine și o să-i rămână numele așa, nici n-ai să poți să-l mai înșori cu porecla asta! Ție cum ți-au zis copiii când erai mic, „Șase”, nu dintr-o joacă? Numărai la „v-ai ascunselea” până la șase și apoi, nerăbdător, îi urmăreai să-i prinzi. Și așa te-am cunoscut: Ion „Șase”! îl dojenea mama, dar fără prea mare izbândă. Atunci, lasă că-l preznesc de câte ori se dovedește neprișor!

Mama știa că el lua mereu amenințările în serios și de aceea tăcea, văzându-și de ale ei prin gospodărie, dar îl urmărea totdeauna cu un ochi sau o ureche atentă. De multe ori se abținea, dar atunci simțeam asupra mea o privire fixă, pătrunzătoare, citeam o față împietrită, vedeam o palmă ridicată deasupra capului. Uneori, simțeam parcă o lovitură de mai în creștet, sau pur și simplu rămânea amenințătoare deasupra mea. Mușterea o transforma într-un strigăt neputincios:

- Mă, ce mă fac eu cu tine?

De data aceasta, aici, lângă fac, la Podul Samarului, citeam pe chipul său altceva decât eram obișnuit. Se uita când la Fag, când spre sat, își îndrepta privirea până departe spre Vârful Goșii sau spre Vârful Boșoveiului, vrând parcă să pătrundă peste ele, văile și câmpiile pe care le ghiceam dincolo de Buzău, când la Pădurea Samarului, imaginând-o orfană. Era un fel de nehotărâre, un fel de nedumerire, iar după strânsul buzelor, un fel de milă amestecată cu neliniște și teamă. Parcă privea poiana văduvită de Fag, singură, goală, cheală, cu buturuga ca o uriașă rană. Cu toporul în mâini, era gata să lovească, cu privirea urmărind viitoarea lovitură a toporului, îndreptată spre mine, cerșind o încurajare sau un ajutor:

- Dar tu, ce zici?

- Întrebarea m-a luat pe nepregătite. Nu-mi mai ceruse niciodată părerea în vreo decizie luată în gospodărie până acum. Pe mama o întreba doar ca să se afle în treabă, căci deciziile erau luate demult. Vroia și acum doar o confirmare, de întrebare? De data aceasta altceva se citea în ochii lui: o rugămintă, un ajutor... Își dezgolise sufletul, decizia îl sfâșia, voia un sprijin. În colțul ochilor micșorați îi apăruă câteva lacrimi care se prelingeau pe lângă nas, pe la colțul gurii, spre barbă unde se împreunau. Picurau, una după alta, pe rădăcinile Fagului, în timp ce mușchii feței și buzele învineteau parcă încremeniseră. Doar cafeniul ochilor trimiteau spre mine licăriri umezite, descoperind sufletul nehotărât și neliniștit al omului prea mic pentru un destin nemilos.

- Copilul ăla care vine în fugă pe potecă spre noi, nu este fratele Petrică? Ce s-o fi întâmplat? întrebai eu în loc de răspuns.

(continuarea în numărul viitor)

Materie ideală: mondializarea și dezbaterile în jurul proprietății intelectuale

Iunie 2002 - Centre for the New Europe
Imprimat în Anglia

AUTORI:

Julian Morris
Rosalind Mowatt
W. Duncan Reekie
Richard Tren

Traducerea:

Péter Mihók - manager of Central and Eastern European Policy, Centre for the New Europe, Bruxelles

Rodica Negre - doctorand în științe sociale, specializarea antropologie europeană, Centre de Recherches en Ethnologie Européenne, Université Libre de Bruxelles, BELGIA.

Rodica Negre este cetățean al Sloboziei.

©Toate drepturile sunt rezervate. Multiplicarea și distribuirea gratuită a acestei publicații, cu menționarea deținătorului dreptului de autor, este permisă.

(urmăre din nr.4/12)

Ce importanță să acordăm proprietății intelectuale?

Acestea fiind spuse, într-un caz dat am putea să afirmăm că invenția respectivă nu ar fi văzut lumina soarelui sau că acea operă nu ar fi fost creată în absența proprietății intelectuale pentru că există bineînțeles și alte mecanisme de stimulare.

În contextul invențiilor, avantajul pe care-l procură faptul de a fi pionierul unui produs sau unui procedeu de fabricație poate să se dovedească mai important pentru anumite firme decât brevetul în sine. Kitch (1998) subliniază că regimul brevetelor a fost conceput pentru a proteja mai degrabă inventatorii individuali decât întreprinderile (care sunt astăzi actorii cei mai activi în materie de cercetare și de dezvoltare). Spre deosebire de indivizi, întreprinderile sunt susceptibile de a dezvolta invențiile lor și apoi să le scoată pe piață fără să fie obligate să recurgă la cineva, ceea ce le dă un avantaj din momentul în care produsul este introdus pe piață.

Rezultatul anchetei (Levin și alții, 1987) efectuată printr-o responsabilitate de cercetare și de dezvoltare este că, în afară de câteva sectoare industriale, brevetele nu sunt considerate ca fiind unul dintre cele mai importante mecanisme de însușire. Pentru a avea un avantaj față de concurenți, modelele de învătare și eforturile de serviciu sunt mult mai eficiente în protecția inovării decât brevetele (în Besen, 1998).

Totuși, în anumite sectoare se acordă o mare atenție brevetelor. Industriile chimice și farmaceutice în special, acordă o semnificație importantă brevetelor pentru că produsele lor sunt ușor de copiat. Aceste industrii fabrică în general produse „unice” (de exemplu medicamente) pe când alții fabrică produse complexe și nu brevetează decât anumiți compozanți. De exemplu, în loc să breveteze un 747 (ceea ce probabil nu ar fi permis) Boeingul brevetează numai anumite piese; or, deoarece acestea sunt fundamentale pentru funcționarea avionului, se garantează imposibilitatea reproducerii avionului în mod legal.

Cercetările empirice ale lui Edwin Mansfield (1986) sugerează că protecția pe care o oferă brevetele contează cel mai mult pentru a favoriza inovația în aceste sectoare industriale precise. Mansfield constată de asemenea că protecția prin brevete este mai importantă pentru inovare în domeniul produselor decât pentru procedeele de fabricare, ceea ce confirmă că secretul comercial este relativ mai important pentru cei din urmă. Contrafacerea brevetelor e mai dificil de detectat în cazul inovărilor de procedee decât în cazul produselor. În schimb,

Nivelul optim de protecție a proprietății intelectuale

Dat fiind faptul că brevetul și celelalte forme ale proprietății intelectuale sunt de dorit, care este întinderea și durata

întreprinderile brevetează o mare parte din invențiile lor - între 50-80% după estimările lui Mansfield - ceea ce ne lasă să credem că întreprinderile văd în ele un anumit interes.

Abolirea brevetelor ar avea relativ puțină influență asupra anumitor sectoare, pe când în altele abolirea brevetelor ar putea să conducă la o oligopolie de „trăiește și lasă pe alții să trăiască” sau la o situație în care întreprinderile nu vor investi în cercetare și dezvoltare decât în măsura în care această investiție va permite exploatarea inovațiilor altora.

În domeniul operelor creative cunoaștem probabil că toți artiștii și muzicienii care lucrează din greu și câștigă puțin, pur și simplu pentru că sunt pasionați de ceea ce fac. Or, orice ar zice membrii formației *Beatles*, pasiunea nu este suficientă. În realitate, Samuel Johnson a fost probabil mai aproape de adevăr când zicea că „Nimeni, dacă nu este un imbecil, nu a scris, decât pentru bani” (Boswell, 1976, vol. VII, capitolul III). Dintr-un punct de vedere istoric, putem să vedem că mulți artiști și muzicieni, ca de exemplu Ceaikovsky, nu s-au putut consacra artei lor decât pentru că beneficiu de susținerea unui Mecena²⁵. Alții au scris sau au pictat la comandă²⁶. Alții, chiar mari compozitori precum Bach, și-au completat veniturile cu predarea. Dacă era curent în cazul pictorilor și muzicienilor să aibă un Mecena sau să-și câștige viața predând sau chiar fiind bucătar²⁷ sau primind alocații, astăzi mai mulți artiști reușesc să trăiască din arta lor. Rezultatul este că pictorii contemporani sunt mai puțin înclinați să facă portrete elogioase ale unui Mecena sau ale clienților lor - fie ei episcopi sau comercianți - și pot să se exprime liber.

Marea tranziție în artă, care a avut loc în decursul ultimilor 150 de ani, poate fi considerată în mare parte ca o reacție a artiștilor la o modificare a mecanismelor de stimulare a pieței. În parte, aceasta corespunde unei cereri mărite - rezultatul acumulării enorme de bogății timp de un secol. La aceasta au contribuit și ameliorările tehnologiei de reproducere; fotolitografia permite astăzi o reproducere aproape perfectă, ceea ce înseamnă că sute sau chiar mii de persoane pot deveni proprietarii aceleiași opere de artă. Or, fără dreptul de autor, artiștii nu ar fi în măsură să controleze pe cei care copiază operele lor și valoarea originalului ar declina semnificativ în majoritatea cazurilor. Cu dreptul de autor, artiștii pot să-și vândă operele direct publicului fiind protejați de copiii ilicite. Altfel spus, astăzi arta - dacă ne place sau nu - depinde în mare măsură de dreptul de autor.

lor ideală? Să luăm cazul brevetelor. În principiu, după calculele utilitariste pe care le vom utiliza aici, un brevet ar

trebui să fie destul de cuprinzător și să dureze destul de mult timp ca profitul acumulat să permită celui care a depus cererea rambursarea costurilor de dezvoltare și de marketing a invenției, incluzând desigur și costul dezvoltării produselor care nu au ajuns niciodată pe piață²⁸. Dacă protecția ar fi prelungită în timp sau dacă cuprinderea lor ar fi mai largă, oferta mai mare și prețul mai mic care ar fi decurs dintr-o ofertă concurențială ar fi întârziate inutil. Invers, dacă protecția ar fi fost mai limitată în timp și mai restrânsă, am avea prea puține inovații și respectiva invenție ar fi putut să nu fie inventată (Besen, 1998). Totuși, în practică este imposibil ca administrația să realizeze fiecare brevet în funcție de capacitatea fiecărui proprietar de brevet de a ajunge la randamentul unic și corespunzător invenției sale. Din această cauză regimul brevetelor utilizează o „măsură unică” pentru a acorda același tratament tuturor²⁹.

În plus, cercetarea și dezvoltarea comportă efecte externe pozitive cum ar fi influența asupra altor sectoare sau achiziționarea cunoștințelor în economie, fenomen ce nu poate fi reflectat prin sistemul de prețuri. Astfel, binefacerile pentru consumatori pot fi mai importante, pe termen mult mai lung decât ceea ce ne lasă să credem analiza neoclasică obișnuită. Chiar și un brevet care dă randamentul ipotetic beneficiarului poate să dea un nivel sub-optimal în cercetare și dezvoltare.

Problema întinderii brevetului nu a atras decât recent atenția în literatură. O protecție largă înseamnă că titularul brevetului deține drepturile exclusive de a dezvolta și de a pune pe piață invenții „vecine” (Besen, 1998). Întinderea poate să ia forma unei libertăți mai mari acordată celui care depune cererea în exploatarea brevetului, de exemplu prin teritorii exclusive și prin practici de dezlegare. Cum am spus mai sus, durata și întinderea brevetului pot avea un impact asupra disponibilității unui produs brevetat și, în consecință, asupra cererii acestui produs și asupra prețului său.

În general, aceste argumente militează pentru ca brevetele să fie mai cuprinzătoare și pe o perioadă mai lungă decât ar fi strictul necesar după analiza neoclasică și statică. Totuși, asta ar putea să fie destul de cuprinzător și să dureze destul de mult timp ca profitul acumulat să permită celui care a depus cererea rambursarea costurilor de dezvoltare și de marketing a invenției, incluzând desigur și costul dezvoltării produselor care nu au ajuns niciodată pe piață²⁸. Dacă protecția ar fi prelungită în timp sau dacă cuprinderea lor ar fi mai largă, oferta mai mare și prețul mai mic care ar fi decurs dintr-o ofertă concurențială ar fi întârziate inutil. Invers, dacă protecția ar fi fost mai limitată în timp și mai restrânsă, am avea prea puține inovații și respectiva invenție ar fi putut să nu fie inventată (Besen, 1998). Totuși, în practică este imposibil ca administrația să realizeze fiecare brevet în funcție de capacitatea fiecărui proprietar de brevet de a ajunge la randamentul unic și corespunzător invenției sale. Din această cauză regimul brevetelor utilizează o „măsură unică” pentru a acorda același tratament tuturor²⁹.

NOTE:

(25) Nadejda von Meck era mecena lui Ceaikovsky.

(26) Mai multe dintre operele cele mai vestite ale lui Rembrandt au fost executate la comandă: chiar și *Gardianul de Noapte* care rupea în mod radical cu convențiile epocii și se distingea prin utilizarea luminii, era o comandă a Căpitanului Coq.

(27) Julian Schnabel, astăzi pictor multimilionar și cineast, în timpul tinereții își câștiga viața ca fiind bucătar (Peterson, 2001)

(28) Riscurile importante asociate cercetării și dezvoltării înseamnă că, costul dezvoltării nu corespunde numai cu ceea ce apare în înregistrările în contabilitate. Numai o mică proporție din invențiile unei întreprinderi ajung la stadiul de fabricație, iar rata randamentului anticipat pe care o primesc întreprinderile pentru invențiile reușite, așa cum sunt definite în brevet, trebuie să reflecteze acest risc.

(29) Este interesant de notat că la origine brevetele aveau o durată de viață de 14 ani, ceea ce corespundea timpului de formație a două generații de ucenici. Astăzi, brevetul este acordat pe 20 de ani începând cu momentul înregistrării (David, 1998)

(continuarea în numărul viitor)

A 13-a ediție a Festivalului și Concursului Național de interpretare a liedului „Ionel Perlea”

Slobozia, 7 - 9 mai 2004

(urmăre din pag. 1)

Într-un fel, o asemenea schimbare înseamnă și istorie, cu atât mai mult cu cât fiecare tânăr care cucerește laurii competiției păstrează în curriculum vitae numele lui Ionel Perlea. Salutăm printre membrii juriului doi astfel de laureați - mezzo-sopranele Claudia Codreanu și Oana Andra - care se alătură măștrilor în evaluarea candidaților ediției a XIII-a. Ideea de continuitate este prețioasă, fundamentând tradiția de artă pe care o slujim cu toții, apreciază prof. univ. dr. Grigore Constantinescu, Președintele Uniunii Criticilor Muzicali „Mihail Jora”.

Juriul Concursului:

prof. univ. dr. Grigore Constantinescu
- președintele juriului

Maria Slătinaru Nistor

Ionel Voineag

Adriana Severin

Remus Manoleanu

Florența Marinescu

Bianca Manoleanu

Mihaela Agachi

Claudia Codreanu

Oana Andra

Daniela Caraman Fotea

Invitați de onoare:

Ede Terenyi (compozitorul lidurilor obligatorii pentru această ediție)

Theodor Grigoriu - președintele onorific al Fundației Ionel Perlea, compozitor

Cei douăzeci și patru de concurenți au interpretat un repertoriu extrem de variat, în care creația românească a fost reprezentată atât prin lucrări ale lui Ionel Perlea cât și prin creații ale compozitorilor români contemporani.

Marele Premiu „IONEL PERLEA” - MIHAI ANDREI LAZĂR acordat de Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Ialomița

PREMIUL I - NICORESCU LAURA acordat de Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”

PREMIUL II - ORENDT GYULA acordat de Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”

PREMIUL III - VOICU EUGEN DRAGOȘ acordat de Comisia Națională a României pentru UNESCO

PREMIUL „MARTHA JOJA” pentru stil cameral - PETRE FLORIN DUMITRU și DIANA VIORELA TURTOI acordat de Uniunea Criticilor Muzicali „Mihail Jora”

PREMIUL „STELIANA CALOS” pentru interpretare vocală - MARIN GEORGIANA

(urmăre din pag.4)

Ce ne surprinde - și ce l-a dus la disperare pe Iov -, este faptul că cei trei prieteni construiesc o acuzare post-factum pornind de la pedeapsă ca de la un dat indiscutabil, ca o realitate de netăgăduit. Ei nici nu fac efortul de a individualiza faptele săvârșite de Iov care ar fi adus atingere poruncilor divine. De prezumția de nevinovăție nici nu poate fi vorba. Pentru prietenii-acuzatori, acest principiu ar fi echivalent cu punerea sub semnul întrebării a dreptății divine, lucru la care ei nici nu se puteau gândi. Le depășea conștiința posibilă, viziunea despre dreptate, om și Dumnezeu așa cum o fixase o dată pentru totdeauna înțelepții „ce sunt/ Paznicii credincioși ai datinilor lăse de părinți.” - cum îl învață pe Iov, a doua zi, același Elifaz.

Tot atunci, Elifaz comite o altă imprudență pe care Dumnezeu din poveste o va contabiliza la capitolul „necuviință”: el, Elifaz, împreună cu Bildad și Zofar, se erijează în acuзаторi și purtători de cuvânt ai Domnului: „Puțin lucru îți sunt vorbele de-alinare ale lui Dumnezeu/ Care-ți vorbește prin noi cu atâta blândețe?” Apoi repetă, ca spus de el, ce l-a spus năluca: „Cum poate fi un om curat, cum poate fi el bun/ Născut fiind din femele?/ Domnul nu se încrede nici în îngerii lui sfinți./ În ochii lui nici cerul nu e fără de prihană/ Și-atunci cum să se uite la acest lucru de nimic./ Bicisnic și stricat care e omul, o ființă/ Care soarbe nelegiuirea cum bea apă!” De aici, până la vorbele pe care cel ce va fi blamat de Dumnezeu din poveste le rostește în a treia și ultima

ELISABETA acordat de Uniunea Criticilor Muzicali „Mihail Jora”

PREMIUL „DOINA MICU” pentru acompaniament pianistic - IERONIM BUGA acordat de Uniunea Criticilor Muzicali „Mihail Jora”

PREMIUL „BIANCA” pentru acompaniament - ROMAN MANOLEANU
PREMIUL PENTRU MUZICĂ ROMÂNEASCĂ - GRIGORAȘ CRISTINA și LEAHU ROXANA IULIA

Întregul festival a fost dedicat importantului eveniment sărbătorit pe 9 mai, Ziua Europei, sub genericul: „Ionel Perlea-un artist european”. Am selectat câte ceva din gândurile a patru mari muzicieni români, rostite la festivitatea de închidere a festivalului din data de 9 mai. Despre Ziua Europei, situația muzicii românești în context european dar și despre orasul nostru, Slobozia.

În urmă cu 30 ani compozitorul Theodor Grigoriu, unul dintre stâlpii acestui festival, scria un important oratoriu „Canti per Europa”.

Theodor Grigoriu: Această lucrare scrisă în 1974 dezbate antagonismul dintre forța creatoare și diabolismul distrugerii care au caracterizat istoria bătrânului nostru continent. Nimeni nu a știut atunci că această lucrare era un strigăt de disperare, că Europa era divizată și nu se întrezărea nici o rază de speranță în viitor. Muzica și muzicienii erau puțini ocrotiți, pentru că arta sunetelor nu cunoaște granițe. Știam tot ce se scrie în lume, ascultam concertele la radio. Mircea Eliade scrisese undeva că oricare cercetare serioasă demonstrează unitatea de gând și de simțire a Europei. Poporul român și-a adus marea sa contribuție la cultura și civilizația continentului nostru. Ionel Perlea, mentorul nostru de astăzi, spiritul tutelar al întâlnirilor de aici, în fiecare lună mai, este o dovadă în acest sens. Drumul a fost lung până aici, multe dintre noi au îmbătrânit, alții ne-au părăsit... Întoarcerea noastră de drept și de fapt în Europa se apropie și sunt convins că vom fi la înălțime, pentru că spiritul creator românesc mai are multe de spus.

Ede Terenyi: Mă gândeam că Slobozia este cine știe unde, foarte departe, un orașel din Bărăgan, în care ajunseseam în treacăt în urmă cu 30 ani. Concursul Ionel Perlea, deși are faimă și mulți câștigători din Cluj, se desfășoară la 720 km de orașul meu, prea mult la un moment dat. Dar, cum am ajuns aici m-am întâlnit cu Europa și cel mai frumos cadou pe care-l pot primi este Ziua Europei. Când am intrat în acest oraș m-am întrebat dacă într-adevăr am fost cu adevărat aici acum 30 ani.

Experimentul Iov

(O lectură profană a „Cărtii lui Iov” din „Vechiul Testament”)

Motto: „Trăia odată în țara Uz un bărbat pe nume Iov, un om vrednic și cinstit, care se temea de Dumnezeu și se ferea de păcat.”

zi a confruntării cu Iov, nu este nici un pas: „Poate un om s-aducă vreun folos lui Dumnezeu/ Când până și înțelepciunea sa/ Îi este de folos numai și numai lui?/ Oare Atoptemicul are ce face cu dreptatea ta/ Sau cu purtarea tă ce a fără de cusur?/ O să te pedepsească el pentru cucermincia ta./ O să te cheme el la judecată pentru ea?/ Nu, nu pentru asta, ci pentru răutăți fără de număr./ Și pentru nedreptățile pe care tu le-ai săvârșit!” Și iată cum, prietenii - acuзаторi comit cea mai mare nedreptate față de Iov, trecând de la imaginea omului rău la identificarea prietenului lor cu omul rău: „Căci ai luat fără de pricină zăloage de la frații tăi, / Și oamenii despuiați de tine care merge acuma goi, / Ți-a părut rău să îi dai apă celui însetat./ Și pâine nu i-ai dat celui flămând./ Ai îngustat pământul celui nevoiaș, nu i-ai lăsat un picic./ Ca să-șezi în locul lui vreun om de-al tău./ Văduve au plecat cu mâna goală de la casa ta/ Și mâinile orfanilor s-au întins zadarnic către tine./ Și-atunci nu e de mirare că ești împrejmuit de mreje./ Că de năpraznă spaimete cuprind./ Lumina ta este acuma întuneric și nu mai vezi nimic./ Potop de ape grele stă asupra ta.”

Nu, este un oraș complet schimbat. Este un oraș european, frumos, refăcut, construit în care există cumva un spirit al locului. Această descoperire a fost senzațională pentru mine. Am găsit un concurs de rang european, nu de provincie. Se poate spune că provincia nu există, ci provincialismul, iar asta se poate întâmpla oriunde, fie și într-o capitală. Acest concurs muzical de la Slobozia este la nivel european în ceea ce privește programul în care toată muzica europeană este prezentă. Nu exagerez deloc afirmând că juriul în sine, organizatorii, nivelul la care a ajuns concursul se situează la nivel european. De acum încolo, oriunde mă voi afla în lume voi spune că există undeva un oraș perla care sosește din numele Perlea.

Dan Voiculescu, compozitor: Eu cred că prin cultură România se află de mult timp în Europa, probabil și prin sport și prin alte domenii, dar mai ales prin cultura muzicală, România se află de mult integrată în planul european. Marile valori pe care muzica românească le-a dat de-a lungul timpului au fost cu adevărat de sorginte românească, dar de valoare universală. Spiritul tutelar al lui George Enescu ca muzician de geniu s-a întrupat în fond datorită faptului că a pomit de la elementul național pe care a reușit să-l transgreseze la nivel universal. Asemenea lui George Enescu, o sumedenie de compozitori, creatori de muzică, au militat pentru acest nivel universal al muzicii românești. S-a folosit pentru mult timp folclorul ca bază de pomire, dar această situație a fost depășită, astfel că astăzi în muzica românească sunt reprezentate cele mai moderne curente - de la muzica electronică la muzica conceptuală, fel și fel de structuralisme. Fenomene artistice de ultimă oră și-au avut chiar sorgintea în aceste locuri, ne putem mândri cu mari creatori precum Aurel Stroe, Ștefan Niculescu, Anatol Vieru, Tiberiu Olah, maestrul Theodor Grigoriu, maestrul Terenyi. Ne putem mândri că poporul român aduce prin acest rezervor de cultură, de creație, un inepuizabil tezaur de valoare din care viitoarele generații, ca și cele prezente de altfel, se pot inspira. Multe din materialele prezentate în cadrul festivalului Perlea au fost de origine românească. Alături de lucrările maestrului Ionel Perlea au fost prezentate multe lucrări din creația contemporană românească, integrate într-un florilegiu de repertoriu universal: romantic, clasic, modern, de toate genurile și coloraturile. Slobozia mi se pare și mie un centru interesant, așa spune că este media pe țară a nivelului nostru cultural. Este legată ireversibil de numele lui Ionel Perlea, prin acest festival, prin acest minunat Centru UNESCO, prin Liceul de Muzică „Ionel Perlea” de unde ne-a venit o concurență de mare valoare ce s-a impus în fața studenților și chiar absolvenților de conservator. Și aici mocnesc talente în adâncuri, este datoria noastră să le creăm condiții să se poată exprima.

...Se va fi gândit bunul Dumnezeu din cer la aceste „efecte colaterale” ale experimentului său? Ca omul cel mai drag lui să fie hulit de prietenii săi ca ultimul răufăcător?

Vorbesc de Dumnezeu din poveste, nu de cel din poem, despre care mi-aș permite un cuvânt de încheiere:

- pentru că, atunci când vorbește din mijlocul furtunii, nu este identic cu sine însuși, dând impresia, prin felul în care se exprimă, că altcineva vorbește despre el;

- pentru că preamărește natura și regnul animal, umilindu-l pe Iov și prin Iov, omul;

- pentru că același dispreț față de om îl manifestă și cei trei - Elifaz, Bildad și Zofar;

- pentru că aceștia vorbesc în numele lui Dumnezeu, folosind expresii pe care le-am întâlnit numai în discursul Dumnezeului din mijlocul furtunii;

- pentru că ei dețin abilitatea necesară transferului propriilor vorbe în gura altora - vezi Bildad: „Însă ei or să te învețe și or să-ți vorbească / Iată ce vorbe rosti-vor din inima lor. (...)”;

- pentru că, asemeni personajelor umane, îl acuză pe Iov fără ca acesta să fie vinovat;

- pentru că nu știe de experiment, declar pe proprie răspundere că Dumnezeu din poem nu este Dumnezeu viu și adevărat, ci o proiecție a celor trei purtători ai tradiției, care n-ar fi reușit altfel să-l biruiască pe Iov.

(continuarea în numărul viitor)

(urmăre din pag. 1)

Veronica DRĂGOI
clasa a XII-a F

POLIFONIA

Deducerea unei noțiuni care să circumscrie opera contemporană este dificilă sau chiar imposibilă fără definirea intrigii, etalonul opere tradiționale cu care „opera deschisă se află în opoziție”.

Intriga reprezintă o schemă generală de fapte și acțiuni înlănțuite după legea cauzalității. Așadar operele tradiționale se află sub monopolul acțiunii, al determinării concise și concrete, al univocului. Schema acțiunii nu poate avea decât o singură direcție: cauză - efect, iar semnificațiile pe care le poate dezvolta primează în fața conștiinței. Odată cu aceasta se dezvoltă tipologia personajului tradițional: el este închis între hotarele sensurilor sale, acționează, gândește în limitele a ceea ce este el, nu poate înceta a fi el însuși și este dominat de incapacitatea de a depăși granițele tipicității sale. Așadar personajul, intriga și opera tradițională, în ansamblu, sunt abordate ca obiecte finite.

Odată cu răsturnarea valorilor și normelor mimesis-ului, se reformulează și noțiunile de fond și formă. Prin urmare, forma devine un organism independent, activitate, facere, un univers care se autoconstruiește și inventează. Creatorul gândește și acționează pentru a forma și a se forma iar conținutul opereii deschise, contemporane reprezintă întreaga viață spirituală a artistului. Prin urmare, se distinge un panteism al formativității în

opera modernă materializat printr-un anumit grad de indeterminare pe care cititorul, în funcție de achizițiile sale culturale, îl va stabili. Opera deschisă devine, astfel, un univers inventat și reinventat, trecut prin două filtre: în primă instanță autorul și apoi cititorul. În acest tip de mimesis acțiunea nu-și mai poate păstra întâietatea. „Eroul” opereii contemporane este ideea, nu acțiunea, în opinia cercetătorului rus M.M. Bahtin, care consideră că fondatorul acestei inovații este Dostoevski. Lumea creată e a „unor conștiințe subiective, egale în drepturi”. Opera contemporană reunește elemente multiple și contradictorii, creează lumi ale personajelor diferite, dar egale între ele, îmbinate într-o unitate superioară. Eroul își formulează părerile, se formulează pe sine și devine independent, se manifestă prin ceea ce Bahtin numește „voci plene”. Deși eroul este relativ liber, totuși, construcția romanului e riguroasă, convergent coerentă. Universurile individuale, oricât de diferite, se armonizează din punct de vedere artistic. Bahtin face comparația opereii deschise cu muzica polifonică în care instrumentele își execută partitura proprie, armonizându-se totuși cu ansamblul.

Așadar, probabil, noțiunea cea mai potrivită este polifonia, cuvânt care comprimă atât multidimensionarea cât și unitatea finită a indeterminării și nedefinitului opereii contemporane.

„Digresiuni”

care, deși știe că nu știe tot, afișează o pretinsă omniciență. De fapt, el presupune, construiește și inventează la tot pasul, căci dispune de un întreg inventar de procedee narative și de un set de cunoștințe despre lume care îi conferă o competență apreciabilă. Acest tip de narator, necreditabil dar autoritar, nu creează un cititor pasiv, ci, dimpotrivă, îl determină pe cel din urmă să intre în joc, atrăgându-l cu subtilitate în plasa intertextualității. Omniciența auctorială este astfel înlocuită cu competența narativă a lectorului. În acest spațiu al narațiunii generat de activitatea discursivă a naratorului se intersectează universul fictiv, lumea lectorului. Particularitățile narațiunii postmoderniste apar pregnant prin raportare la imaginea pe care cititorul o are despre un gen sau o specie anume. Efectul produs de diferențele între canon și actualizările sale este cu atât mai pregnant cu cât reprezentarea realității prin intermediul structurilor textuale, fie ele descriptive sau narative, stă sub semnul intertextualității.

Opera este văzută de scriitorul postmodern ca formă de viață, ca relație vie între autor, text și lector. De multe ori textele postmoderniste se construiesc ca expansiuni ale unor cuvinte și lucruri, ele conțin scene, fraze, imagini, capitole întregi a căror ordine nu este fixă, acest mod de alcătuire având repercusiuni și asupra orizontului cititorului. Autorul oferă cititorului o operă nedesăvârșită prin indeterminare și care va fi continuu desăvârșită prin contribuția cititorului, fiind aici regăsită ideea de continuu și indefinită interpretare, aceasta semnificând, pentru fiecare interpret în parte, opera de artă însăși.

Opera deschisă ca rețea causală

și stabilitate, rezumând subiectul și închizând în sine esența lucrării. Intriga reprezintă punctul-cheie sau originea subiectului - momentul care declanșează în mod necesar un efect,

care conține germeii cauzalității ce va căpăta de-a lungul opereii un aspect arborescent asemenea unei progresii geometrice. Plecând de la premisa că o cauză poartă în ea efectele, putem anticipa desfășurarea evenimentelor într-o operă printr-un demers deductiv, rațional. Pe lângă faptul că intriga permite descifrarea subiectului, anticiparea finalului, ea impune și perspectiva din care opera să fie interpretată și creează cititorului contemporan senzația de artificialitate, de neverosimilitate sau de încălcare a libertății de a privi. Opera intrigă reprezintă un univers finit care evoluează de la A la Z printr-o succesiune de cauzalitate previzibile și ne-inovatoare, univers care dacă ar putea fi transpus figurativ ar fi un corp geometric perfect.

Ceea ce în modernitate constituia esența unei opere de artă devine în contemporaneitate obiect al negației; conceptul de intrigă ce determină univocitatea și unilateralitatea opereii nu își mai găsește locul într-o lucrare urmărește o pluralitate de sensuri și de perspective și care îl transformă pe cititor dintr-un element ce constată rezolvarea conflictului într-unul ce participă la găsirea unei soluții posibile.

Opera deschisă nu are un nucleu, este <<des-centralizată>>; semnificațiile ei nu reies dintr-o concentrare de imagini simbolice sau de întâmplări, ci din întreaga lucrare. Fragmentarismul opereii deschise, răspândirea <<egală>> a motivelor și individualitatea fiecărui episod dau opereii contemporane imaginea unei improvizații artistice. Eliminarea dintr-o lucrare a elementelor care pot fi speculate înseamnă eliminarea povestirii și a unui centru de gravitație propriu-zis. Lipsit de orice fundament, cititorul descoperă pe rând simboluri pe care nu le poate ierarhiza decât la sfârșitul cărții; până atunci, toate se mențin la același nivel, echidistante, egale ca importanță și susceptibile de a-și lărgi sfera de semnificații odată cu apariția unui nou simbol. Succesiunea logică a evenimentelor dintr-o operă tradițională este înlocuită cu o structură tridimensională de simboluri,

al cărei mod de ordonare poate fi în permanență schimbat în funcție de perspectiva cititorului. Orice simbol, imagine sau notă muzicală constituie un capăt, un moment-origine; oricare din acestea poate deveni un mod de semnificații, un posibil centru de focalizare. În funcție de acest centru, se schimbă modalitatea de ordonare, sfera de sensuri, iar opera deschisă se afirmă ca o compoziție polifonică, polistrukturală. Liniaritatea este înlocuită cu tridimensionalul, iar opera de artă devine rețea causală de simboluri. Un haos aparent pe plan formal care definește o lucrare artistică, fie plastică, fie muzicală sau literară, ca o improvizație perpetuă. Causalitatea este substituită de causalitate.

Infinitatea de posibilități pe care cititorul le are pentru a descifra înțelesurile unei lucrări contemporane confirmă polimorfismul opereii deschise. Sferele largi de sensuri, prinse între ele prin legături evidente sau vagi, transformă opera într-un univers ambiguu care poate fi perceput organic, instinctiv. Simbolul devine „formă de comunicare a indefinitului”, iar opera - „rezervă nedefinită de înțelesuri”. (J.Eco)

Opera ca rețea causală respinge prin însăși natura ei orice modalitate de interceptare limitată, univocă sau de anticipare. Se menține prin lectură o anumită stare de atenție, de permanență încordare, care permite interacțiunea cititorului cu opera. Imprevizibilul, plurivalența, spiritul ludic ce face din operă un spectacol inedit, obligă interpretul la modificarea perspectivelor și transformă lucrarea într-un obiect dinamic. Calitatea de a se sustrage unei viziuni totale este obținută în literatură prin suprapunere de timpuri și spații care duc la crearea unui univers relativizat, prin obiectivarea naratorului față de fapte care creează ambiguitatea finală (teatrul lui Brecht). În arta plastică se încearcă surprinderea a cât mai multe planuri, fapt ce presupune aducerea într-un singur plan al pluralității de perspective, ca în cubism.

„O idee este cu atât mai individuală și mai stimulentă <<cu cât ea se întretaie și vine în contact cu mai multe gânduri, universuri și atitudini>>.” (Novalis)

Rodica GRADEA

CONCEPTUL DE INTRIGĂ ȘI OPERA DESCHISĂ

Conceptul de intrigă poate avea, în cadrul literaturii, două sensuri diferite: primul este de schemă generală a faptelor și acțiunilor ce reprezintă subiectul unei opere, iar cel de-al doilea - de „nod al acțiunii”, de „moment al subiectului” în care se dezlănțuie conflictele, întâmplările personajelor. Nu se poate discuta despre existența intrigii în opera deschisă în nici unul din aceste două înțelesuri ale sale.

Ambele au ca fundament, așa cum arată și Forster în „Aspecte ale romanului”, ideea de cauzalitate. În oricare dintre cele două accepțiuni ale sale, intriga presupune un „subiect”, adică o construcție rațională care să ilustreze o teză, o înlănțuire logică de întâmplări care să se definească prin întreg; subiectul înseamnă lanț cauză - efect, șir de fapte prin care rațional, causal, de la o stare inițială se ajunge la o stare finală. Aceasta implică limitare: „spectatorul” subiectului trebuie să înțeleagă din exterior fiecare etapă distinctă, fiecare treaptă a acțiunii și, în sfârșit să perceapă „mesajul” său unilateral, concluzia universului unei opere ale cărei determinări se vor date

de la început, irevocabil.

Opera deschisă se definește chiar ca neavând un subiect. Literatura postmodernă nu se clădește pe mitul verosimilului, al mimesisului; logica e suspendată ca determinant al discursului literar, iar coerența opereii nu își află fundamentul în raționalitatea sau mesajul său, ci în vitalitate, în faptul că se creează pe sine, în caracterul său „formativ” (Pareyson). Prima (și cea mai ușor de făcut) constatare a oricărei persoane care citește, de exemplu Marquez și Saramago este că opera deschisă „nu poate fi povestită”; ea nu poate fi fragmentată în momente, în episoade, deoarece reprezintă un organism perpetuu dinamic, al cărui sens se inventează, se reinventează, se revaluează pe măsură ce este perceput; o astfel de creație constituie un univers indeterminant, „mereu în mișcare” (Eco), la care „spectatorul” participă activ.

Astfel, intriga rămâne un concept specific literaturii tradiționale. Corelativul său în opera postmodernă este, de fapt, contrariul său: este discursul în sine al opereii, cuvântarea sa cu infinitatea ei de sensuri posibile.

Irina DRAGOMIRESCU
clasa a XII-a F

Dacă am încerca să reducem opera tradițională de artă la o sintagmă, cea mai potrivită ar fi opera-intrigă. În economia unei opere moderne, intriga este un moment fix care îi dă greutate

Arhim. Arsenie Papacioc

**Cuvânt despre bucuria duhovnicească
CUVÂNT DESPRE SFINTELE TAINÉ**

(urmare din nr. 4/12)

- Care sunt condițiile de întemeiere a unei familii?
- Condițiile de întemeiere a unei familii sunt la fel în orice moment istoric. Există amănunte de care trebuie să ținem seama, precum sărăcia, dar nu asta împiedică valoarea trăinicieii unei familii, pentru că iubirea îmbogățește orice. Ce dulce este iubirea! Dar să nu se meargă pe instincte și pe plăceri într-o căsnicie, ci gândind la un scop suprem: mântuirea împreună. Stimularea continuă reciprocă spre acest scop este obligatorie, pentru că e o mare răspundere. Valoarea unei flori nu stă într-o petală pe care a luat-o vântul, ci trebuie văzută valoarea intrinsecă a florii.

Așa că, dragii mei, o căsnicie se poate întemeia pe o iubire adevărată și pe o coordonată exclusiv creștină. E o mare greșeală să te îndrăgostești de un băiat sau de o fată și punem problema căsătoriei pentru că mi-e drag de el sau de ea. Nu, nu. Trebuie văzut, cât de cât, dacă sunt străbătuți de fiorii sfintei răspunderi pe care o cere căsătoria. Pentru că o femeie care se căsătorește, va naște și ea trebuie să renască copilul prin educație. Deci trebuie să fie foarte pregătită. Eu opresc o serie întreagă de tineri care vin să mă cerceteze în sensul ăsta de a se amăgi prin sărutări, care mai apoi se consumă și pier. Că bine a zis cine a zis că: este mai lungă calea până la sărut decât aceea până la păcatul cel mare. Și se consumă în felul acesta de a-și manifesta iubirea, încât nu se deosebesc de păgânii care se căsătoresc pentru plăcere. A greșit un băiat cu o fată. Dar ea a rezistat la început, iar el i-a zis: „Nu, asta face parte din ritmul dragostei.” „Și un prunc la anul, blând și mic, să crească mare și voinic, și noi să mai discutăm un pic, și la botez!” - datorită ritmului dragostei. Pentru că frumusețea o să se mai schimbe, dar trebuie să rămână mai departe frumusețea creștină din fiecare, pentru fiecare. Asta e verigheta, care se și dă: iubirea celui alt către celălalt. Adică iubirea nu are nici început, nici sfârșit - asta ar fi semnificația verighetei.

Există mai multe condiții, din punct de vedere strict religios, pe care trebuie să le îndeplinească tinerii, și printre ele sunt și acestea două: să se iubească și să fie părinții de acord. Aici, de multe ori, este un conflict între iubirea tinerilor și acordul părinților. Și atunci trebuie să optăm pentru unul din două, dacă lucrurile nu mai pot rămâne pe loc: să se iubească în Hristos, cu scopul căsătoriei.

- Cum putem ști că partenerul e cel pe care ni-l dăruiește Dumnezeu?

- Trebuie să simți că celălalt e pentru tine. Există o forță nevăzută în tine, cu care simți că acesta este... cel ce este. Îl vezi cum se manifestă, îi vezi naivitatea celui alt, cumințenia, dorința de a se dăru, dar nu doar numai pentru plăceri. Pentru că, de multe ori, dorința acoperă scopurile. Adică, domnule, nu mai țin cont de nimic, ne iubim. Ca până la urmă să-și pună problema despărțirii, pentru că nu-i mai convine, pentru că s-au consumat curiozitățile și au apărut alte împrejurări ispititoare. Să aibă, deci, o identitate creștină, un eroism de a-și menține această identitate.

- Dacă doi tineri se iubesc, dar sunt necredincioși, în dragostea lor mai este prezent Hristos?

- Sunt necredincioși unul față de altul, sau necredincioși față de Dumnezeu?

- Față de Dumnezeu...

- Acum vreau să vă spun un lucru: să știți că nici inteligența și nici orice educație nu are nici o valoare dacă nu este în slujba dragostei și a iubirii. Dar nu putem să-i oprim să nu se căsătorească. Însă nu ajung nicăieri dacă nu sunt cu Hristos. „Ne iubim și gata!” Acesta este instinct și nimic altceva. Iubirea aceea nu are durabilitate.

Căsătoria în sine trebuie să se facă după cum spune

proverbul: ori bine, ori deloc! Fiindcă este în slujba unui ideal, nu în slujba plăcerilor numai decât. Iubirea, căsătoria care urmează dacă nu slujesc unor idealuri mai înalte - chiar necăsătorit, dar mai ales căsătorit - sigur că nu ajungi la nimic pozitiv: nu faci decât să pierzi un timp atât de scump.

Dacă se iubesc, este un fel de a vorbi. Ce rost are să mai vorbim că se iubesc, dar nu cred în Dumnezeu! Nu există nici un fel de siguranță de percepere în viitor, de sens, de scop dacă nu există Dumnezeu. Dacă nu este în Biserică, nu există nimic! Acesta ar putea să fie răspunsul care să răspundă la întrebarea ce ați pus-o.

Ce să le cerem? Căsnicia are nevoie de educația copiilor, de a-i învăța să se închine. Pot trăi ca niște păgâni, fără nici un fel de ideal? Nu au bătut clopotele destul ca să se deștepte tineretul acesta? Iar cuvântul acela, că „astăzi familiile trec prin momente dificile”, nu prea sunt de aceeași părere. Pentru că atunci când trăiești prezentul, nu mai poți să vezi defecțiunile în acțiuni: vezi numai perfecțiunile. O tendință mereu de a mă completa făcând bine primul pas spre așa ceva.

- Taina Cununiei lucrează și asupra oamenilor necredincioși? Pentru că astăzi oamenii se cunună fără să aibă habar ce înseamnă cununia sau chiar relația cu Dumnezeu.

- Dacă sunt necredincioși, nu are nici un haz, cum am zice. Dar dacă s-au cununat la Biserică, înseamnă că sunt, cât de cât, credincioși. Dacă sunt necredincioși, nu se mai cunună.

- Dar dacă o fac doar ca pe o datină, Taina Cununiei lucrează oricum?

- Nu putem spune că nu lucrează din momentul în care se face, pentru că este încadrată într-o întreagă ceremonie, cu harul preoției...

Nu recomandăm deloc această Taină a cununiei dacă sunt necredincioși. Pentru că avem prin această Taină anumite pretenții sau niște răspunderi. Și dacă aceste răspunderi sunt nedorite, nu se pot împlini. Pentru ce mai plecăm pe acest drum? Sau fac Taina aceasta numai dintr-o datină? Cuvântul acesta „datină” este un cuvânt mai scump și nu aș vrea să-l implic aici, printre necredincioși. Se cununau ca datină și moșii și strămoșii noștri, și încă numai la Buserică, fără primărie. Dar cununia era făcută cu scopuri extraordinar de mari.

Asta este o mare Taină, dragii mei! Mai întâi de toate, se pun în valoare lucrurile așa cum le-a creat Dumnezeu. Bineînțeles, nu este singura Taină - mai mult decât atât este călugăria.

Pe urmă, să ne gândim că se vor sătura unul de altul foarte repede, neavând nici un ideal care să-i ajute, nu e har. Harul este acolo unde este credință. Dumnezeu nu dă harul ca la un milog - la o mână întinsă de cerșetor - îl dă doar dacă te jertfești.

Datina aceasta se săvârșește datorită unui scop, cu o răspundere extraordinară. Să nu se încurajeze cineva că o face din datină. E o iubire șubredă, care nu durează. Cum se zice: „O lună de miere și i viață de amar!”

- Părinte, astăzi se înțelege din ce în ce mai puțin rostul bărbatului și al femeii în căsnicie. Puteți să ne spuneți care este rostul lor în viața de familie?

- Adevărul este că nu sunt de părere cu cuvântul acesta „astăzi”. Bărbatul și femeia sunt aceiași cu cei pe care i-a creat Dumnezeu la început, cu un scop bine definit.

S-a făcut o constatare: întrucât femeia a fost roabă mil de ani, și cu ocazia Edictului de la Milan, Sfântul Constantin cel Mare a dat libertate și femeii ca să nu mai fie omorâtă fără judecată s-a transmis atavic, adică a trecut peste veacuri teama femeii de bărbat. Și a rămas femeia cu spaima acesteia atavic transmise. Nu este permis acest lucru.

Femeia înseamnă „împărăteasă dăruitoare”. Femeia, dacă zici că-i slabă, totuși, din momentul în care te-ai angajat să te numești soț, nu te poți numi soț decât lângă o soție. Trebuie să o pui pe tron, cu orice chip! Să nu se mai vadă în femeie numai un scop meschin

sau un lucru de caznă.

Femeia este extraordinară în creația lui Dumnezeu! Dați-vă seama că destinul întregii omeniri depinde de cuvântul liber al Fecioarei Maria: „Fie mie după cuvântul Tău” (Luca 1, 15). Și s-a schimbat destinul întregii omeniri, și chiar al lui Dumnezeu în lume.

Maica Domnului este o femeie care a deschis porțile fericii, libertății și veșniciei în lume.

Femeia trebuie cu orice chip respectată, pentru că dacă Dumnezeu ar întreba omenirea: „Ce este în omenire?”, n-ar întreba paternitatea, ci maternitatea! Deci femeia joacă un rol primordial în ceea ce privește creația lui Dumnezeu, bărbat și femeie.

Putem noi, oare, să desprindem o Taină atât de importantă de cuvintele Mântuitorului: „Fără de Mine nu puteți face nimic!”. Acestea sunt cuvinte dumnezeiești, și tot ce a spus Hristos este adevărat.

Lumea creștină, dacă ar fi atentă numai la aceste cuvinte, ar fi mult mai controlată și s-ar descoperi mai repede și valorile, și defectele. Pentru că Hristos este Vița și noi suntem mlădițele. Poate mlădița să rodească ceva fără viță?

Maica Domnului reprezintă neamul omenesc. Femeia nu trebuie văzută ca o roabă. Pentru că, deși spunem în rugăciunile Tainei Cununiei că femeia trebuie să se supună bărbatului, acesta din urmă trebuie să fie atent că i se spune, tot în aceeași rugăciune, că trebuie să o iubească. Dacă nu o iubește, nu o să-l asculte. Bărbatul, dacă nu ascultă de acest cuvânt, se face răspunzător de îndărătnicia femeii. Deci trebuie să o iubească cu orice chip.

În căsnicie se intră prin foarte multe transformări și lucruri neprevăzute, datorită marilor intimități: naștere de copii, care nu se face numai citind cum se face. Toate femeile, fie împărăteasă, fie femeie de rând.

Cuvântul femeie trebuie, cu orice chip, respectat, pentru că, vă repet, cuvântul femeie înseamnă „împărăteasă dăruitoare” și dăruirea este toată Scriptura.

- Dar putem identifica, în viața de familie, un rost diferit al femeii de al bărbatului, și al bărbatului de al femeii?

- În ce privește idealurile, nu. Dar în ceea ce privește preocupările, fiecare are îndeletnicirea lui.

- Ne puteți spune care este scopul ascultării în viața de familie?

- Dacă este iubire, lucrurile se rezolvă de la sine: se uită unul la altul și știu ce au de făcut.

În ce privește copiii, ei trebuie educați de mici, să le imprime în suflet ideea de Dumnezeu cu orice chip, ca astfel, încet-încet, să crească în învățătura creștină.

- De ce se spune că bărbatul este cap femeii?

- Și femeia ce este, dacă bărbatul este cap? Unde este situată față de cap?

Bărbatul este cap femeii în sensul unei armonii care trebuie să existe, respectându-se îndeletnicirea fiecăruia. Când se spune că femeia este grozav de valoroasă în creația lui Dumnezeu, asta nu înseamnă că bărbatul nu este nimic. Pentru că supunerea, în sine, înseamnă mântuirea în sine.

Femeia nu se supune pentru că este miloagă, ci se supune pentru că să întregască armonia lucrurilor. Ea este cea care face efortul cel mai mare pentru că bărbatul să-i fie cap, din momentul în care îl iubește.

Între cei doi soți nu există grad de rudenie. Dacă bărbatul este capul, femeia este tot cap. Trebuie să se supună unul față de altul. Sunt foarte dese situațiile în care bărbatul întreabă și-și ascultă femeia.

Ei trebuie să se iubească. Dacă nu se iubesc, relația dintre soți este numai o ordinară gâlceavă.

Dacă bărbatul este capul, femeia este inima! Și inima este mai mult decât orice, este adâncul cel mai adânc al ființei omenești, este chiar locul unde Dumnezeu și-a făcut locaș. Și dacă ea este inima, e și el inimă, fiindcă iubirea armonizează căsnicia.

Din cartea Arhim. Arsenie Papacioc „Cuvânt despre bucuria duhovnicească”, ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2003
Publicat sub îngrijirea prof. Anghel Papacioc, Liceul „Mihai Eminescu” Slobozia

(continuarea în numărul viitor)

Mihal
VIȘOIU

SPOVEDANIA UNUI ÎNVINGĂTOR

LEONARD DORIN DOROFTEI - VOIEVODUL RINGULUI ROMÂNESC

(urmare din nr.4/12)

De la Nenea și din experiența lui de viață am învățat multe

Tot gândind la lumea în care se pregătea să intre, adormi. Somn fără vise. Când se trezi, albastrul cerului se întunecase, iar pe aripa avionului strălucneau mai mulți ochi roșii, alungii. Era deja noapte, iar pe ecranul televizorului pasagerii erau informați că zboară deasupra Atlanticului. Încerca să-și reamintească de câte ori mai traversase oceanul. În gând îi revenea o întâmplare petrecută de mult, pe vremea junioratului, când la o zonă de la Galați a sosit înainte de finală, așa cum avea obiceiul, și Nenea. Călătorise toată noaptea. „Eu eram al doilea din gală. Boxam, pe vremea aceea, la categoria cocoș (54 de kilograme). Îmi răsesem toți adversarii înainte de limită. Știam una și bună: de când bătea gongul și până cădeau sau li se arunca prosopul, eu trebuia să lovesc, să mișc brațele precum biețele locomotivelor cu abur. Atâta vreme cât eu loveam, adversarul trebuia să dea înapoi. Învătasem să-i <<calc>> cum se spune în box, să-i dau pe spate fără să le las o clipă de respiro. Brațele mele parcă erau o mașinărie cu arcul întors la maximum care, odată deblocat, nu știa să facă altceva decât să care pumni. În finală povestea s-a repetat de parcă era trasă la indigo. Când am coborât din ring, după ce Nea Titi Tudor m-a sărutat și m-a felicitat, m-a luat Nenea în brațe de parcă eram un copil de grădiniță, un copil care tocmai își făcuse praf toți adversarii. Mă așteptam să-mi zică ceva ca de la inimă la inimă, ca de la frate la frate. Un <<bravo>> acolo, la care să adauge că este mândru de mine. Când colo el era pus pe caterincă: <<Bine, bă, am venit până aici doar pentru trei minute!>> I-am răspuns: Ce ai fi vrut? Să-l las să lovească, iar când ajungeam acasă să nu mă mai cunoască mama? Ce s-a mai bucurat Nenea! Tată adevărat, Nenea! Este în stare de orice sacrificiu pentru ca să-mi fie mie bine. Nu-i place să lasă în față și să se laude cu mine. El nu a venit niciodată la aeroport la întâlnirile care erau organizate în cinstea mea și a lotului după ce am ieșit campion mondial sau european. El știa una și bună: <<Ce, am boxat eu? Când eu mănănc mic și beau bere, Doru își udă buzele cu apă!>> Și acum, când am plecat, mi-a zis să conțez numai pe mine și pe familia mea, că oamenii sunt parșivi și perversi. De la Nenea și din experiența lui de viață am învățat multe. În ultimii ani, am stat mai mult în cantonamente și competiții, dar, când ajungeam la Ploiești, ștăteam de vorbă și cu el. Nu m-a dădăcit niciodată. Îmi spunea numai câte o poveste adevărată despre unul sau altul. Hoț, rău, Nenea, simțise că de când ajunsesem mare campion erau înconjurat de unii care mă sorcoveau pe unde mă întâlneau, nu numai de Anul Nou. Ce îmi spuneau? Că sunt supertalentat și chiar mai deștept ca Iorga. Mă umflau de mai aveam puțin și ajungeam statuie gonflabilă. Într-o seară, când Monica rămăsese acasă cu Adrian, care era puțin răcit, am ieșit cu el prin cartier. Pe atunci stăteau pe lezerului. Era după Olimpiada de la Atlanta. În seara aceea ne-am întâlnit cu unul care mă tâmia pe unde mă prindea și se dădea prieten cu mine. Din una într-alta, Nenea l-a întrebat scurt: <<Ce mai face, mă, Cornel?>> Celălalt a răspuns cu un aaaa lung de tot. Ne-a spus că a ajuns la <<temperatură scăzută>>, că a dat faliment fiindcă a semnat la prostul un cec fără acoperire. Nenea a continuat: <<Și te-ai dus și tu la el, la vorbitor cu pachet, că stătea pe terasa barului sau trei schimburi de se întreba lumea de când suferi de insomnie>>. Atât i-a trebuit. A plecat gagiul de parcă îi pusese sare pe coadă. <<Ăștia sunt prietenii de acum, Dorule, te pupă în bot până-ți papă tot și când ai ajuns Lefter Popescu te ocolesc sau îți scot vorbe>>. Așa e Nenea. De la el am învățat să nu uit niciodată de unde am plecat și, dacă nu pot să-i fac bine omului, măcar să nu-i pricinuiesc vreun rău. De la Nenea și de la Nașul meu Feri am învățat multe. Pentru Nașu sunt gata să sar și-n foc. De când l-am cunoscut am simțit că și în box am un frate adevărat. Mare talent Feri. De la el am învățat mai mult decât de la mulți antrenori. Păcat că n-a avut noroc și el de o medalie olimpică. În 1988, în Coreea, un nemernic de arbitru l-a descalificat ca să-l dea învingător pe o panaramă ce măncașe o bătaie soră cu moartea.

Când arbitrul de ring i-a ridicat mâna, de-abia mai stătea în ghetă. Apoi, la Atlanta, cu germanul Markus Beyer, a fost iar furat. La Mondialele de la Berlin îi dăduse Feri atâtea încât îi suna apa nu numai în cap, dar și în burtă de-i ajunseseră mâțele până la gât. Nu au avut ce-i face și a ieșit campion mondial. S-au răzburat pe urmă nemții la Atlanta. Nu îi ularăse pe Feri și nici cum îl bătuse pe Beyer. Au avut grijă să-și ia toate măsurile ca să-l facă pe Nașu. La patru din cele cinci mese erau puși judecători aflați sub comanda lui Weer, un neamț de-l știau arbitrii de frică mai ceva ca pe Dumnezeu. Au comis o tâlhărie la drumul mare. Nemernicii ăștia l-au făcut pe Nașu să se lase de box. El are o vorbă: că o fi el unghur, dar dacă măcar zece la sută dintre români ar iubi țara ca el, am fi departe. Din păcate, Nașul își ține inima în palmă și lasă multe jigodii să ciugulească din ea. Dacă trecea la profesionism avea lumea la picioare. La Berlin am ieșit amândoi campioni mondiali și în ziarul

<<Adevărul>> se lăfia pe prima pagină cu litete de-o șchioapă <<Nașu' și cu finu' au bătut Berlinu'>>. La Europenele din primăvara următoare, de la Vejle, iar s-a cântat Imnul pentru amândoi. Naș ca al meu nu are multă lume, dar nici fin ca al lui! Când a auzit că mă înșor, m-a întrebat când este nunta ca să mă cunune, așa cum îmi promisese cu un an și ceva înainte. A venit cu Nașa tocmai de la Reșița, iar unii dintre cei pe care îi credeam prieteni tocmai atunci plecay în excursie în Turcia. În Catedrala Sfântului Ioan au fost numai cei care ne iubesc cu adevărat pe Monica și pe mine. Lumea a zis că am fost cea mai frumoasă pereche, că eram ca doi porumbei. Eu sunt sigur numai de un lucru: Monica era într-adevăr ca o regină. Ce fel de porumbel oi fi fost eu, care-mi câștigam traiul cu pumnii, asta nu prea știu. Dar oricum am fost în aer mai mult decât toți guțanii lui Tuță la un loc. Ca să nu mai spun că ei nu au zburat la înălțimea avioanelor niciodată.”

Ajută-mă, Doamne, să fiu sănătos, să pot să-i ajut și eu pe cei aflați la necaz

Atunci, la cununie, când se uita la Monica și la sfinții care îi străjuiau din înaltul Catedralei, i-a mulțumit din toată ființa lui Dumnezeu pentru tot ce-i dăduse. „Ajută-mă, Doamne, să fiu sănătos, să pot să-i ajut și eu pe cei aflați la necaz”.

„Mama lăcrima, iar Nenea, care era socru mare, rămăsese ca o statuie. Oare sfinții i-or spune tatei, care a plecat de mult dintre noi, ce a ajuns Prâslea al lui? Păcat că nu a apucat să se bucure și el, să fie mândru de mine.

Lacrimile mamei sunt amintirile ei de văduvă care s-a chinuit ani buni să mă ferească de relele din jur. Săraca, a suferit mult cât am fost cu picioarele anchilozate, dar și când am avut pojar sau tuse convulsivă, măgărească, cum se spunea prin cartier. La câte nu a renunțat ea ca să-mi cumpere mie bicicletă.”

Avionul intră într-un gol de aer și avu o cădere ușoară, suficientă să-i destrame gândurile. Se uită și îl văzu pe Adrian răsând în somn: „Visează la jucăriile promise”.

„În cartier copiii aveau o singură jucărie, mingea. Mingiile acelea de cauciuc de patru lei care se spârgeau repede sau pe care le lua câte un vecin mai hapsân când o scăpam în curte la el. Unii ziceau că le stricăm grădinile, le rupem crengile pomilor, ori le scuturăm fructele. Noroc cu bariera și mărfarele după care alergam de rupeam pământul. Aveam o fugă de nu mă întrecea nimeni. Acum zbor cu avionul, nu mai trebuie să alerg!

Ține-mă, Doamne, sub aripa Ta! Când o să ajung campion mondial la profesioniști o să-mi fac timp și o să mă întâlnesc cu toți prietenii de joacă și am să le aduc aminte toate năzdrăvăniile noastre, să vadă că nu te-am uitat nici o clipă. Ce meșter eram la pus piroane pe șină de făceau din ele cutite!

Ajută-mi, Doamne, să ajung campion ca să pot să-i conving pe copiii străzii că ringul este și el un drum spre înalta societate. Oare ce face Sandu Bucurescu? Ce bătaie i-am dat lui Adrian Mărcuț la Brăila pentru titlul la categoria muscă! Am boxat ca un adevărat campion de am ridicat sala în picioare. Meciu acela m-a băgat în sânul iubitorilor de box. Eram cel mai tânăr pugilist din lotul de juniori. Aveam șaisprezece ani. Atunci am zburat de sub aripa lui Titi Tudor și a lui Emil Popa. Atunci a început urcușul către marea performanță”. Antrenori erau Relu Auruș și Vasile Bala, descoperitorul lui Feri Vaștag și al fratelui său geamăn, Loți, care a trebuit să renunțe la careul magic din cauza unei afecțiuni cardiace ce l-a îndepărtat pentru totdeauna de ring. A învățat multe și de la nea Gică Ene, care completa staff-ul tehnic al lotului de juniori unde alături de Feri se mai aflau Mihai Leu, Petrică Paraschiv și Zoltan Lunca.

„Ce chestia dracului și la Mondialele de la Berlin, gazdele au câștigat un singur titlu și acela prin Zoltan Lunca, naturalizat neamț cu trei săptămâni înainte de începerea competiției. Și culmea, în colț a avut tot un fost mare campion român, pe Valentin Silaghi, rămas în Republica Federală Germania prin anii optzeci. Când s-au terminat Mondialele, un ziarist de-al nostru îi spunea unuia de prin partea locului ai cărui părinți se născuseră la Sighișoara: Nu fiți supărați că am luat două titluri, că din toată sărăcia noastră v-am dat un campion și vouă. Când am plecat la Mondiale, toată lumea mergea la titlu doar la mijlocie-mică unde era Feri. Puțini știau că el avea probleme de sănătate. Își zdrobise oasele pumnilor, atât de tare lovea sacii, dar și coastele și capetele unor uzbeki și alți ex-sovietici aduși de Șerban pentru sparing la Constanța. Îl plătea în dolari să se bată cu Feri. Până la urmă Feri a strâns din dinți și nu le-a dat adversarilor nici o șansă. Eu

eram cotat cu a treia șansă la medalii, în lot fiind și mușceleanul Gheorghe Oprea în care antrenorul său Petruș avea mare încredere. Fusese și el campion european la juniori. În primele două reuniuni mi-am depășit clar adversarii. Nu prea eram eu băgat în seamă, dar îmi făceam treaba. Intram în ring cu gândul să-i bat cu nădejde, să nu stau la mâna arbitrilor. Da, la Mondialele de la Berlin eram în vârf de formă. Simțeam că nimeni nu-mi poate sta în față!”

Mi-am dus singur crucea!

Scriu, mai bine zis încerc să dau viață întâmplărilor trăite și depănate de Doru în multe, foarte multe ore, în care, cu un altruism înăscut, și dintr-o generozitate fără margini, m-a făcut părtaș la viața lui.

Îmi pun întrebarea: Am să pot găsi cuvintele care să lege poveștile ascultate? Oare nu voi rătăci acele momente pe care copilul născut în cartierul Buna-Vestire le re trăiește mereu cu o limpezime fără egal?

Scriu un rând și îl tai cu linia apăsate, nervoase. Simt că sunt uneori prea departe de ceea ce mie mi-a fost dat să ascult. Pagina de manuscris se transformă în pete lungi și scurte. Îmi repet într-una: dacă Voievodul ringului românesc nu va avea locul pe care-l merită în istoria careului magic, doar eu sunt vinovat. Îmi repet ceea ce mi-a spus Doru de multe ori: Nu vreau să se mai scrie despre mine încă o carte. Nu vreau să devin statuie. Doresc să prinzi viața mea, așa cum este ea. Să înțeleagă cei care o vor citi că sunt unul de-al lor, că sunt un gladiator care a trecut prin rele și bune, că durerile și suferințele au fost cuie în creșea pe care mi-o duc fără să crănesc zi de zi de aproape douăzeci de ani. Înfrângerile au fost numai ale mele, nu le-am împărțit cu nimeni. Poate unii vor spune că sufăr de o boală incurabilă, de românism. Poate m-am născut cu boala aceasta, sau poate Dumnezeu mi-a dat-o în aceste vremi în care despre patriotism vorbim din ce în ce mai rar.

„Cartea pe care vrei să o scrii, să fie ca un film, să curgă secvențele normal, că doar sunt născut în Izvoarele nu în Balta seacă. Am copilărit desculț, deși aveam și sandale. Alergam la bariera Unirii unde începea câmpul și ne ascundeam în lanurile de porumb și de floarea-soarelui. Bariera, cu liniile sclipind în soare, cu mecanici de locomotivă care trăgeau semnale lungi ca să ne ferim din calea trenurilor, ce nu puteau să ne ocolească, a fost și ea o școală. Vara, cât era ziua de lungă, doar foamea ne putea strânge pe lângă casă. În cartier casele erau adunate una în alta și de multe ori am crezut că așa au fost puse ca să se poată sprijini streșinile între ele și să stea la taifas. Case de mahala unde doar zidurile și gardurile nu se certau, unde certurile și împăcărilor erau ca ziua și noaptea, veneau unele după altele. Dintr-o asemenea casă am plecat și eu. Nu pot să uit ce mare m-am dat când nea Titi mi-a dat voie să iau și eu echipamentul acasă. Am ieșit în fața porții echipat ca de meci. Se uitau la mine vecinii și își dădeau coate. Unii chiar se întrebau ce fel de boxer o să fiu eu? Pe atunci aveam vreo 50 de kilograme. Pentru ei boxerul trebuia să fie unul solid cu mușchi de să-i crape pielea. Sar de la una la alta. Nu m-am trezit din vise. De aproape douăzeci de ani visez. Visez fel și fel. Nu pot să uit primul meu meci, când m-am năpustit să-l rup și nimic mai mult pe cel care a avut ghinionul să-mi fie adversar. Eram domic să arăt ce am învățat, dar mi ales vroiam să arăt că nu sunt fricos, că nu îmi e teamă de bătaie.

L-am terminat repede și, după ce am fost declarat învingător, trăgeam aer în mine cu gând să mi se umfle pieptul, să fiu un boxer adevărat”.

Învinșilor mei le cer iertare

„Acum, când am trecut atâția ani de când mă închin în Altarul Durerii, cum i-ai zis ringului, am un munte de amintiri. Amintirile sunt potecile pe care m-am urcat spre vârfurile visate. De la început mi-am pus în gând să ajung un mare campion. După ce am ajuns campionul Ploieștilor, am vrut să ajung al județului. După ce am fost campionul Prahovei, am visat să fiu cel mai bun din țară. Doi ani, din '84 până-n '86, am visat la tricoul cu tricolor de campion. Eram un puști care nu înțelegea că și în box este ca la matematică, nu poți rezolva ecuații dacă n-ai învățat adunarea și scăderea, înmulțirea și împărțirea. Eram greu de ținut în frâu. Au fost zece de meciuri, unele ușoare, dar altele cumplite, în care am întâlnit boxeri dormici și ei să ajungă campioni, să scape de mizeria vieții, să aibă un serviciu cu leafă bună și să fie băgați în seamă. Și în box e ca la nuntă: mulți nuntași, doar unul ginerică. Câți pumni mi-au explodat în față și în burtă. După ce am ajuns la lotul de juniori, am simțit cu adevărat cât de greu este urcușul. Parcă era un făcut: toți vroiau să mă bată. Acum, când dau anii înapoi, îi înțeleg și le dau dreptate. Cine vine la box are în minte dorința de a-i bate pe toți, de a ajunge el campion. Așa e în toate sporturile. Și despre Nenea toți ziceau că e talentat, că e un vârf de atac ca la carte, dar a rămas jucător în Divizia D, la Feroemail. Ce, el n-a visat să joace la Petrolul? Acum crește fotbalști. E antrenor la Matizol. I-a luat și pe băieții mei la teren. Ce nu a reușit el vrea să realizeze micuții pe care îi antrenează. Poate mai descoperă un Marius Măldărășanu.”

(continuarea în numărul viitor)

GLOBALIZAREA ȘI NOUA ORDINE MONDIALĂ

Textul este sinteza prezentării Cardinalului **Joseph Ratzinger** la volumul lui **Michel Schooyans, Noua dezordine mondială**, (Collana Problemi e dibattiti 48) Ed. San Paolo, Cinisello Balsamo 2000.

O NOUĂ ORDINE MONDIALĂ?

Un denunț mișcător, cel al profesorului **Michel Schooyans**: noua ordine mondială este o mare capcană pentru a reduce numărul invitațiilor la masa umanității. În cartea sa **Noua dezordine mondială** găsim numele, programele, argumentele lumii ce vine, fără cei mai săraci, nici cei bolnavi: ei vor muri cei dintâi!

Încă de la începuturile iluminismului, credința în progres a dat la o parte escatologia creștină, sfârșind în fapt prin a o înlocui în întregime. Promisiunea fericirii nu mai e legată de lumea de apoi, ci de lumea aceasta. În secolul al XIX-lea, credința în progres era încă un optimism generic ce aștepta de la marșul triumfal al științei o ameliorare progresivă a condiției lumii și o apropiere tot mai rapidă a unui fel de paradis. În secolul XX aceeași credință și-a asumat o conotație politică. De o parte s-au situat sistemele de orientare marxistă ce promiteau omului că va atinge raiul dorit cu ajutorul politicii propuse de ideologia lor: o încercare ce a sfârșit lamentabil.

De cealaltă parte există încercări de a construi viitorul prin referiri, în manieră mai mult sau mai puțin profundă, la izvoarele tradiției liberale. Aceste încercări își asumă o configurație din ce în ce mai clară, care e cunoscută sub numele de „Noua ordine mondială”. Ele își găsesc o expresie din ce în ce mai evidentă la O.N.U. și în conferințele internaționale, în special cele de la Cairo și Pekin care, în propunerile privind căile de urmat pentru a se ajunge la condiții de viață diverse, lasă să transpară o adevărată și clară filosofie a omului nou și a lumii noi. O filosofie de acest tip nu mai are încărcătura utopică pe care o găseam în visul marxist. Dimpotrivă, ea

e mult mai realistă, deoarece fixează limitele bunăstării, care este căutată pornind de la limitele și mijloacele disponibile pentru a o atinge și recomandă, de exemplu, fără a încerca să se justifice astfel, să nu se mai poarte grija celor ce nu mai sunt productivi, sau care nu mai pot să sere într-o calitate precisă a vieții.

În plus, această filosofie nu se mai așteaptă ca oamenii, obișnuți de acum cu bogăția și bunăstarea, să fie gata să facă sacrificii pentru a ajunge la o bunăstare generală, ci propune strategii pentru a reduce numărul celor invitați la masa umanității, pentru ca să nu fie știrbită așa-zisa fericire pe care unii au atins-o. Particularitatea acestei noi antropologii, care ar trebui să constituie baza Noii ordini mondiale, devine evidentă mai ales în imaginea femeii în ideologia „Women's empowerment” lansată la conferința de la Pekin. Scopul acestei ideologii este autorealizarea ei sunt totuși familia și maternitatea. Pentru aceasta, femeia trebuie eliberată, în special de ceea ce o caracterizează, adică de specificitatea ei feminină. Aceasta trebuie anulată în favoarea unei „tender equity and equality”, în favoarea unei ființe umane indistincte și uniforme, în viața căreia senzualitatea nu are alt sens decât acela al unui drog voluptuos, de care se poate face uz fără nici un criteriu. În frica de maternitate care a pus stăpânire pe o mare parte dintre contemporanii noștri intră cu siguranță în joc și ceva mult mai profund: celălalt este totdeauna, la urma urmei, un adversar care ne privează de o parte din viață, o amenințare pentru eu și nostru și pentru dezvoltarea noastră liberă. În ziua de azi nu mai există o „filosofie a iubirii”, ci doar o filosofie a egoismului.

NOUA DEZORDINE MONDIALĂ LEGITIMITATEA PROTESTELOR ANTIGLOBALISTE

Faptul că oricare dintre noi se poate îmbogăți din simpla dăruire de sine, că se poate regăsi chiar pornind de la celălalt și prin a-fi-pentru-un-altul, toate acestea sunt refuzate ca o iluzie idealistă. Prin aceasta chiar, omul este amăgit. Într-adevăr, în momentul în care este sfătuit să nu iubească, este sfătuit, în ultimă analiză, să nu fie om.

Există cineva care proiectează un sistem rigid, inatacabil, pentru a se dirija dezvoltarea lumii. Organisme mondiale cu o autoritate de nediscutat (Organizația Mondială a Sănătății, Banca Mondială, Fondul Națiunilor Unite pentru Populație, UNICEF și altele) au pus la punct o nouă paradigmă ce măsoară valoarea persoanelor în ani de „așteptare de viață”, invaliditate, morbiditate, în scopul de a evalua prioritățile și a pune în operă, sau nu, planurile de ajutor în toată lumea. Aplicând aceste „noi criterii” se descoperă că totul devine o problemă de cost-risc-beneficiu. Din această cauză, cine e sărac și bolnav va primi mai puține ajutoare, cine e bogat și sănătos va primi îngrijiri mai multe. Din acest motiv, în acest punct al dezvoltării noii imagini a unei lumi noi, creștinul - nu doar el, dar totuși el înaintea altora - are datoria să

protesteze și să denunțe curajos „marea capcană” pentru săracii lumii și noua sclavie în serviciul imperativelor mondializării și al globalizării.

Concepția drepturilor omului ce caracterizează epoca modernă și care este atât de pozitivă sub numeroase aspecte, resimite de la nașterea ei faptul că e bazată doar pe om și, în consecință, pe capacitatea și voința lui de a face, doar dacă aceste drepturi sunt recunoscute universal. La început, reflexul luminoasei imagini creștine a omului a protejat universalitatea drepturilor. Acum, pe măsură ce această imagine descrește, se nasc noi întrebări. Cum pot să fie respectate și promovate drepturile celor mai săraci când conceptul nostru de om se bazează adeseori, cum zice autorul, „pe gelozie, pe anxietate, pe teamă și chiar pe ură”? Cum poate o ideologie lugubră, ce recomandă sterilizarea, avortul, contracepția sistematică și chiar euthanasia ca preț al unui pansexualism desfrânat, să restituie oamenilor bucuria de a trăi și bucuria de a iubi?

În acest punct trebuie să apară clar ceea ce creștinul poate să ofere pozitiv în lupta pentru istoria viitoare. Nu ajunge într-adevăr ca el să opună escatologia ideologiei care e la baza construcției

„postmoderne” a viitorului. E evident că trebuie să facă și asta, și trebuie s-o facă în mod hotărât: în această privință vocea creștinilor a fost în ultimele decenii cu adevărat prea timidă și prea slabă cu siguranță. Omul, în viața sa terestră, este „o trestie în bătaia vântului” ce rămâne fără sens dacă-și întoarce privirea de la viața eternă. La fel se întâmplă și cu istoria în ansamblul ei. În acest sens, apelul la viața eternă, făcut corect, nu mai apare ca o fugă. Acesta dă pur și simplu responsabilitate, măreție și demnitate vieții terestre. Totuși, aceste repercusiuni asupra

„sensului vieții terestre” trebuie să fie articulate. E limpede că istoria nu trebuie să fie niciodată redusă la tăcere: nu e posibil, nu e permis să reduci la tăcere libertatea, este iluzia utopiilor. Nu se pot impune zilei de mâine modelele de astăzi, care mâine vor fi modelele de ieri. Este totuși necesar să se pună bazele unei căi spre viitor, a unei depășiri comune a noilor sfidări lansate de istorie, pe baza unui conținut concret, realist politic și realizabil, în ideea, atât de adeseori exprimată de Papă, a unei „civilizații a iubirii”.

Cardinal JOSEPH RATZINGER

O.N.U. ȘI NOILE DREPTURI ALE OMULUI

Comunitatea națiunilor, „comunitatea internațională” cum se spune în mediile mediatice, este un lucru foarte recent. Eșecul cunoscut al S.D.N. (Societatea Națiunilor) din anii '30 a dat naștere Organizației Națiunilor Unite. Această denumire este pe cale să se schimbe și O.N.U. devine încetul cu încetul promotorul distrugerii corpurilor intermediare inclusiv națiunile. Sub pana lui Michel Schooyans, în ziarul „L'Homme Nouveau” din 19 martie 2000, citim că O.N.U. nu mai apără Drepturile Omului așa cum au fost ele definite în Declarația universală din 1948, ci o anume idee despre aceste drepturi bazată pe o ideologie devastatoare. Astfel, într-o indiferență cvasi-generală, O.N.U. e pe cale să deprogrameze omul și să-l reprogrameze după „noile linii” ale unei ideologii care neagă noțiunea de persoană. Într-o asemenea viziune, drepturile omului nu mai sunt recunoscute, ci negociate.

Toate marile revoluții au fost făcute împotriva puterii absolute, arbitrară și tiranice. Toate marile revoluții au fost făcute în numele demnității omului pe care puterile despotice o batjocoreau. Toate marile documente ce proclamă drepturile omului sunt fructul unei conștientizări progresive a demnității inalienabile a tuturor oamenilor. Cu toate acestea, toate s-au născut cu preț

multor suferințe și al multor lacrimi. Istoria modernă a cunoscut despotismul luminat. Despotul pretindea că are privilegiul de a se bucura de lumina rațiunii, inaccesibilă tuturor muritorilor. Voința lui era izvorul legii. Puterea lui era absolută, nu avea de ce să dea seamă în fața poporului.

Urmașe jalnice ale acestor despotisme sunt dictaturile derizorii care mai dănuie și astăzi încă. Ele stăruie prin teroare directă, corupție, concentrarea tuturor puterilor, cinism și brutalitate. Un despotism precar de vreme ce poate fi răsturnat în orice moment.

Despotismul supraviețuiește totodată regimurilor autoritare. În acestea „prințul” - concret: un individ sau o minoritate - are ideea fixă a securității lui în fața unui inamic desemnat. Subzistă o anume libertate în viața intelectuală, culturală, economică, dar este interzis să se exprime vreo opoziție. Acest regim favorizează ipocrizia: în forul interior poți să gândești ce vrei, ajunge doar să nu fii opozant, să ai o șiră a spinării flexibilă. Pe scurt, ceea ce se cere este doar supunerea exterioară. Dictatoriale sau autoritare, aceste regimuri despotice nu se împiedică niciun fel de construcții ideologice ample ca să se justifice. De vreme ce au forța, nu-și cruță mijloacele, nu ezită să recurgă la violență și au o poliție eficientă, ele nu au nevoie să-și fabrice legitimități. Orice cochetărie ideologică este de prisos.

Totalitarism prin sclavie consimțită

Totalitarismul a împins despotismul clasic - dictatorial sau autoritar - la punctul de incandescență. Ceea ce era doar despotism jalnic sau artizanal, și deci efemer adeseori, lasă locul unui despotism de un profesionalism ieșit din comun.

Primele trei totalitarisme ale secolului nostru - comunismul, fascismul, nazismul - s-au instalat deja în panteonul clasicilor perversității. Bineînțeles că ele adună rețetele trecutului: abuz de putere în toate sensurile, violență, gulaguri, teroare, represiune, suspiciune, corupție etc. S-a adăugat ceva totuși. Nu doar un ingredient suplimentar, ci altceva, esențial.

Totalitarismul rezultă din concursul nenorocit, din convergența între tendința cvasi-generală de a accepta de bunăvoie servitutea și oferta de produse ideologice cu cel mai bun efect îmbălbântor. Dictatură, autoritarism; le suportăm, ne opunem, după caz, ne revoltăm contra lor. Totalitarismul anesteziază eul, subjugă corpul, colonizează spiritele și face să strălucească farmecul sclaviei consimțite. Ideologia este drogul care ucide capacitatea de a discerne adevărul de fals, binele de rău și care inoculează un erzaț de adevăr, de

obicei sub formă de utopie.

La capătul a trei experiențe totalitare, oamenii au avut înțelepciunea de a-și veni în fire. Și-au pus întrebarea esențială: de ce? De ce atâta violență, răutate, lacrimi? Răspunsul a fost dat în 1945 în Carta de la San Francisco și în 1948 în Declarația Universală a Drepturilor Omului. Ca să se evite asemenea dezastre, oamenii ar trebui să descopere că sunt toți egali în demnitate, că au cu toții aceleași drepturi și că aceste drepturi ar trebui să fie promovate și protejate de state și de comunitatea internațională. Pe această bază se poate defini responsabilitatea O.N.U. în materie de drepturi ale omului, ca și misiunea ei de pace și de dezvoltare.

Este surprinzător totuși să constatăm că de vreo 50 de ani O.N.U. s-a îndepărtat progresiv de spiritul originilor sale și de misiunea ce i se încredințase. Ea reduce pe nesimțite Declarația din 1948 la un document demodat și revolut. Această Declarație este din ce în ce mai depășită de ciudatele „noi drepturi ale omului”. O.N.U. și unele dintre agențiile sale se comportă într-adevăr, din ce în ce mai deschis, ca și

cum ar fi primit mandat să elaboreze o concepție despre drepturile omului radical diferită de cea exprimată în 1948.

Declarația Universală era antropocentrică. În centrul lumii și în miezul vremii, omul, rațional, liber, responsabil, capabil de solidaritate și de iubire. Acum - după O.N.U. - omul este doar o bucată efemeră din cosmos. Nu mai e în miezul unei vremi, deschis spre

altceva. Este produsul unei evoluții, făcut pentru moarte. Nu mai este o persoană, ci un individ mai mult sau mai puțin util și în căutare de plăceri. Oamenii nu se mai vor capabili să recunoască adevărul și să-și adapteze astfel comportarea. Ei negociază, hotărăsc după o aritmetică a intereselor și a plăcerilor. Triumf efemer al consensului mereu renegociabil și, prin asta, amânat continuu.

Noua sursă a drepturilor omului

Acesta este izvorul „noilor drepturi ale omului”. Ele nu mai sunt recunoscute prin declararea lor, sunt negociate sau impuse, comercializate. Ele sunt expresia voinței celor mai puternici. Valorile însele sunt un simplu reflex al frecvenței alegerilor.

Noua ideologie care este la baza acestor „noi drepturi” este holistică. Totul este în tot: omul nu capătă realitate decât prin motivul inserției lui în Mama-Terra-Gaia, pe care va trebui s-o cinstească. Va trebui deci ca omul să accepte constrângerile pe care i le impune un ecosistem care-l transcende. **Va trebui să accepte o tehnocrație supranațională care, sigură pe ideile sale strălucite, va dicta statelor ce trebuie să facă și indivizilor ce trebuie să gândească.**

În acest talmeș-balmeș holistic halucinant, fiecare temă trimite la celelalte ca într-un joc de oglinzi. Judecați singuri: când se vorbește de sărăcie, se trimite la populație și, de

acolo, la „dezvoltarea durabilă”, de aici la mediu, de acolo la securitatea alimentară, de aici la „sănătatea publică” în care sănătatea corpului social contează mai mult decât cea a persoanei, de acolo la euthanasie, de aici la noile forme de eugenie, de acolo la feminismul radical, de aici la „gen”, de acolo la familie, de aici la „sănătatea reproductivă”, de acolo la avort, de aici la grija față de sănătatea primară, de acolo la educația sexuală, de aici la „noile drepturi ale omului”, de acolo la homosexualitate, de aici la divergențe, de acolo la denunțarea „noilor forme de intoleranță”, de aici la noile tribunale, de acolo la întărirea rolului și a puterilor O.N.U., de aici la schimbările legislațiilor naționale, de acolo la creșterea mijloacelor de care dispun agențiile internaționale, de aici la condiționarea ajutorului, de acolo la asocierea unor O.N.G. la programele agențiilor O.N.U., de aici la consolidarea consensului, de acolo la necesitatea de a impune urgent

„respectarea angajamentelor”, de aici la ascunderea numeroaselor rezerve emise de participanții la conferințe, de acolo la necesitatea unui grup de lucru ce va coordona pretutindeni acțiunile din teren, de aici la punerea sub tutelă a statelor suverane pentru a se lupta împotriva sărăciei și, deci, a se controla creșterea populației etc. Suntem într-o

Când O.N.U. distruge comunitatea internațională

Vom intra în acest bazar prin poarta „noilor drepturi ale omului”. Vom fi siliți să constatăm repede că, prin această temă, O.N.U. e pe cale să nimicească comunitățile naționale și internaționale. Și mai grav: ea vrea să deprogrameze omul și să-l reprogrameze. **Convinsă că este purtătoarea noilor Lumini, O.N.U. s-a pus în fruntea unui atac ideologic fără precedent.** Agentul principal al acestui atac este **Fondul Națiunilor Unite pentru Populație (FNUAP)**, al cărui cinism comunicativ slăbește toată organizația. Această agenție e pe cale să prăbușească toată mașinăria O.N.U. în cel mai delirant atac totalitar din istorie. În ultimul său raport anual asupra **Stării populației mondiale 1998**, această agenție funestă a trebuit să conceadă totuși că fecunditatea tinde să coboare peste tot. Asta nu împiedică totuși agenția să reia sporovăiala ei obișnuită cum că ar fi prea mulți negri, prea mulți galbeni, prea mulți latino-americani și că, în numele „noilor drepturi ale omului” trebuie să facem ordine în chestia asta. Dacă nu se face nimic, asemenea programe de discriminare manifestă vor ajunge, mai

vârtelnică. E ca în **Canonul** lui Pachelbel sau în **Lambada**: poți să intri oricând și pe orice ușă. Nu zona pe care o alegi ca să te angajezi în acest lanț are importanță cât ordinea în care sunt dispuse modulele. Temele se încălcesc ca ansambluri și subansambluri. Holismul obligă: totul e în tot într-adevăr.

devreme sau mai târziu, să atragă O.N.U. în confuzie și la piere.

Am consacrat deja mai multe lucrări temelor abordate aici. **Particularitatea acestui scurt articol este că arată cum se articulează aceste teme în jurul a doi poli: holismul, care vizează eșecul antropocentrismului tradițional și „noile drepturi ale omului” ieșite din consensul unei aritmetici individualiste a intereselor și a plăcerilor. Această îmbinare a holismului și a individualismului duce la formarea, sub ochii noștri, a unei ideologii hibride monstruoase. Holismul împinge într-adevăr la paroxism deriva totalitară a socialismului. Cât despre individualism, împinge la paroxism deriva totalitară a liberalismului.**

Drama este că această subversiune antropologică, morală și politică totodată, nu este percepută niciunul. Ținta alegerii de către ideologia „noilor drepturi ale omului”, familia, strălucește astfel ca un semn de speranță într-o lume care are nevoie, cu siguranță, să reinvețe să iubească.

Michel SCHOONYANS

ORIGINEA UNUI GENOCID EUTHANASIA DE IERI PÂNĂ AZI

Klaudia Schank, licențiată în Drept și în Relații Internaționale și Monseniorul Michel Schoonyans, profesor emerit la Universitatea din Louvain, au răspuns întrebărilor puse de Agnès Jauréguibère asupra lucrării deranjante despre euthanasie pe care au tradus-o și publicat-o, Euthanasia: dosarul Binding & Hoche, traducere din limba germană, prezentare și analiză în Liberalizarea distrugerii unei vieți ce nu merită să fie trăită, text integral al lucrării publicate în 1922 la Leipzig. Interviu la apărut în „L'Homme nouveau” nr.1281 din 2 iunie 2002.

Puteți să prezentați lucrarea pe care o editați?

Cartea pe care am tradus-o este opera juristului Karl Binding și a psihiatruului Alfred Hoche. Prima ediție datează din 1920, cea de-a doua din 1922. Binding, născut în 1841 la Frankfurt-pe-Main, era un profesor de drept eminent. Opera impunătoare pe care a lăsat-o după moartea sa în 1920 suscită și astăzi încă un mare interes. Hoche, născut în 1865 la Wildenhain, era profesor de psihiatrie. Devenit scriitor spre sfârșitul vieții el se sinucide în 1943. Opera sa se înscrie în logica evoluției științelor și a concepției despre om ce rezultă. Redus la dimensiunea lui corporală, omul devine o ființă unidimensională, lipsită de orice deschidere spre transcendență.

De ce o asemenea carte în Germania anulului 1922?

Pentru că mai ales în Germania se dezvoltă, începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, diferitele mișcări științifice care contribuie la ajungerea la putere a național-socialismului. Una dintre principalele origini ale acestor mișcări se află în teoria evoluției expusă în opera lui Charles Darwin. Aplicată de Darwin la ființele vii, ideea evoluției este aplicată treptat și asupra societății. Aceasta este comparată cu un organism cărui omul nu-i este decât un membru. Din acest context se naște ideea după care omul are o responsabilitate personală în evoluție. Orice demers ce vine în sensul principiului luptei pentru viață și a selecției celor mai apti, conduce inevitabil la degenerescența speciei umane și, pe cale de consecință, la cea a culturii germane.

Pentru a lupta împotriva acestei degenerescențe și pentru a o preveni, „igienisții” rasei germane propuneau măsuri ce vizau îmbunătățirea patrimoniului ereditar. Foarte repede, propunerile lor au fost transformate în revendicări eugenice și rasiale.

Doar cei ce erau considerați apti aveau dreptul de a se reproduce. Influența de știință rasei, cu postulatul superiorității rasei nordice, acești „igienisți” își limitau misiunea la conservarea poporului german.

Puteți să expuneți, în linii mari, argumentația dezvoltată?

Pretenția lui Binding și Hoche de a liberaliza distrugerea unei vieți nedemne de a fi trăită constituie prelungirea ideilor pe care tocmai le-am amintit. Ei înșiși își atribuiau dreptul de a aprecia valoarea unei ființe umane și de a-i relativiza demnitatea.

Pentru Binding, omul este suveranul propriei vieți. De unde și legitimarea morală și juridică a sinuciderii care, după el, conduce logic la liberalizarea euthanasiei. Această liberalizare duce mai întâi la „euthanasia pură” care înlocuiește pur și simplu cauza morții, apoi la euthanasia bolnavilor incurabili care cer cu insistență să fie eliberați de suferințe și, în sfârșit, la euthanasia handicapatilor mintali. Hotărârea de a se trece la distrugerea lor, luată de un Comitet de Liberalizare, se bazează pe o datorie legată de compasiune. Eventualitatea unei decizii luate din greșeală nu-i preocupă niciunul pe autorii noștri. Există atâția oameni care mor din greșeală încât o persoană în plus sau în minus nu mai cântărește în balanță...

Și Hoche dezvoltă o întreagă argumentație ce tinde să justifice medical omuciderea, mai ales în cazul handicapatilor mintali. El îi pune pe aceștia pe același plan cu animalele. În ochii lui, handicapatilor mintali nu pot să se prevaleze de un drept subiectiv la viață. Hoche îi caracterizează fără ezitare ca „existențe-balast și cochilii umane vide”.

După dvs., o mare parte din argumentația partizanilor actuali ai euthanasiei figurează deja în dosarul din 1922. Ați putea să dați niște exemple?

Aproape toate argumentele invocate astăzi în favoarea euthanasiei se găsesc deja sub o formă sau alta în lucrarea scrisă de Binding și Hoche. Un mare număr dintre „argumentele” invocate de acești autori sunt reutilizate azi: autonomie, libertate, demnitate, vindecare, compasiune, inutilitate economică, greutate pentru societate, calitate a speciei, etc.

Pentru dvs., dând o justificare juridică și medicală euthanasiei, Binding și Hoche au o parte de responsabilitate în stabilirea „soluției finale” de către al Treilea Reich. Naziștii se refereau la ea explicit?

Argumentația lui Binding și Hoche a avut un impact considerabil asupra cursului istoriei. Responsabilitatea directă a acestor universitari în elaborarea și punerea în execuție a programelor de exterminare a handicapatilor, adulții și copiii, e în afară de orice îndoială. Prin asta ei au deschis larg calea spre Holocaust și spre banalizarea „darului morții” pe motiv de incorectitudine politică sau non-conformitate biologică. În timpul urcării la putere a nazismului se declanșează în Germania o dezbatere publică asupra

euthanasiei. Diferiți protagoniști iau cuvântul în revista **Ethik**. Partizanii euthanasiei, între care un teolog numit Rose, se referă frecvent la opera lui Binding și Hoche. Hoche însuși intervine personal în această dezbatere. De vreme ce s-a stabilit că toată această discuție era urmărită îndeaproape de administrația de stat nazistă, putem afirma fără teamă că acești doi actori i-au pregătit pe birocrații, medicii și psihiatrii care nu doar că au acceptat, dar au și executat uciderea în masă începând cu 1939 și mai apoi.

Și euthanasia astăzi?

Toate ideile pe care le-am evocat rămân în centrul dezbaterii asupra euthanasiei. Fără a cădea într-un reducționism orb, să ne punem câteva întrebări. Care sunt pericolele ce ar rezulta acum dintr-o legitimare juridică a euthanasiei? Această legitimare ar fi total scutită de motivații economice și sociale? Legitimarea chiar, nu ne împinge pe o pantă alunecoasă? Nu suntem antrenați, în ciuda noastră, în nenumărate situații ce ne împing să ajungem să judecăm demnitatea umană? Nu se ajunge astfel să se creeze categorii de oameni a căror viață nu mai beneficiază de dreptul la o protecție legală? În Belgia, de exemplu, nu s-a angajat deja, de către unii, dezbateră asupra euthanasiei handicapatilor profunzi?

Care este atunci miezul problemei după dvs.?

Trebuie să ne punem clar problema definirii unui act de euthanasie. Un medic ce administrează analgezice cu singurul scop de a ușura durerile unui muribund își îndeplinește datoria de medic. Atunci când boala a devenit necontrolabilă, nu trebuie să ucizi: acțiunea terapeutică își schimbă obiectul și se cocentează pe îngrijirea durerii. Medicul își asumă desigur riscul de a scurta viața, dar ceea ce vrea și ceea ce face este să aleagă medicația adecvată pentru a trata durerea, nu ca să ucidă. În acest caz, nu există deci euthanasie. Euthanasia este o administrare intenționată a morții, se zice că fără suferință, prin tehnici medicale. Este **Tötung** după Binding - Hoche. Ori, cine sunt eu ca să declar că o viață omenească nu merită să fie trăită și, în consecință, ea poate fi distrusă deliberat?

Rămâne de știut care este semnificația reală a compasiunii. Cererea euthanasiei traduce o profundă sfâșiere, un sentiment de abandon și, deci, eșecul dramatic al unei comunicări, grație căreia, dacă s-ar realiza, bolnavul ar percepe că demnitatea sa continuă să fie recunoscută de către ceilalți. Ceea ce lipsește, fără îndoială, cel mai mult muribunzilor, este așadar tandrețea: o comunicare în mijlocul căreia pacientul se descoperă iubit. Să fie oare cel mai bun mod de a ajuta pe cineva să moară în demnitate, dându-i moartea?

Traduceri de Oliviu VLĂDULESCU

Stefan NEAGU

Piersici de duminică cu gust... de blues sau despre integrarea frenetică în ancestral (JAZZ-BLUES cu eroi autohtoni)

După episodul consacrat unui album de zile mari: „Along For The Ride” al venerabilului John Mayall din 2001 și după evocările pe care le-am oferit drept ofrandă unor eroi condeieri de aici de la noi, nume ilustre, care rezistă cu grație timpului (aproape ca o binecuvântare divină), iată că revelația n-a întârziat să apară: în ultimul număr al revistei timșorene „ORIZONT”, un cronicar căruia i-am citit cu sfîșnîie articolele începînd de prin '71-'72 - Petru Umanschi - își încheie ultimul articol din 19 aprilie 2004 într-o notă cum nu se poate mai generoasă, salvînd atât de splendid și gândurile mele. Deci nu sunt singur - mi-am spus - mai sunt oameni care evocă efigii legendare ale muzicii rock. Ba chiar o fac cu un aplomb mult mai credibil decît al subsemnatului. Pentru că aceștia (vechii cronicari) relaționează superb acte artistice care se petrec pe aceeași scenă de show (muzicienii „ultra” de dincolo, alături de ai noștri eroi tineri NIGHTLOSERS, lângă marele John Mayall, la Budapesta, sau lângă Boddy Guy în Olanda, Belgia sau Danemarca - lucru extrem de onorant pentru un artist care aspiră la... glorie europeană (pe bune!).

Deunăzi, într-o valoroasă emisiune de televiziune, un actor român dăruit cu harul nesfârșit al fraternizării întru frumos, Florin Piersic, invită și promovează încă o dată - dacă mai era nevoie - arta interpretativă a unui ghitarist care a reușit exemplar în ultimii trei ani să cucerească o citadelă adevărată a rock-blues-ului - Memphis-ul lui Elvis Presley și B.B. King! Pentru că uriașul și fermecătorul A.G. Weinberger a reușit să cucerească și legende naționale în viață... care n-au consumat niciodată din plin drogul deja instituționalizat al marii muzici americane. Pentru că știurlubaticul Florin Piersic a fost cucerit literalmente de riff-urile slide atât de fierbinți ale unui ghitarist extrem de elegant și modern - A.G. Weinberger. Și mă gândesc deja la un film al carierei (sau periplului american) unde Pygmalion-i îi sunt două nume extrem de sonore: Son Seals (în a cărui trupă a funcționat ca ghitarist secund) și Tommy Castro - ambii muzicieni rasați - adevărați patroni de instituții în branșa fastuosului și vitalului gen al muzicii blues, Tommy Castro fiind proprietarul casei de discuri HEART&SOUL - care a produs și ultimul apus al orădeanului nostru A.G.W.. Dar pentru A.G.W. lumea este deja un simplu MP3 al celei mai spiritualizate globalizări - eufemism atât de drag și de cald freneticului ghitarist... care îl „speriască” cumplit pe vajnicul haiduc de odinioară al ecranului nostru.

„Atacul de mortiere” asupra piersicilor a fost splendida efigie a unei muzici atât de familiare pentru subsemnatul - fan acadician confirmat cu promptitudine prin '99 - chiar de spiritualul A.G.W. în dulcea sa emisiune radio ACADEAUA. Atunci, în nopțile de luni ale anilor '98 - 2000, amfitrionul uriaș cât legendarul Leslie West din mountain-ul woodstock-ist oferea fanilor împătîmiți o emisiune a la Memphis și Chicago. Cu bătaie națională și europeană.

Prin urmare, revelația de acum două-trei săptămîni a fost una regală - într-un spațiu dominat de ultrasuficiențele unui balcanism care părea că nu-și mai găsește remedii.

De fapt, despre pavăză, remedii și antidot ar trebui să ofere exemple și alți artiști de la noi - aproape ca un protest împotriva mizeriei - acest act artistic nu-l pot construi și nu-l pot oferi decît muzicienii plimbați prin lume cu folos, primiți cu bucurie și încununați cu lauri în citadelele până mai ieri inexpugnabile.

Pentru că interpretarea muzicii adevărate este un exercițiu dintr-o școală unde nu înveți ura și invidia, ci fraternitatea și integrarea cu migală în spații culturale de răsunet, în idiomuri până mai ieri intangibile.

Și trebuie să recunosc că A.G. Weinberger mi-a amintit deopotrivă și de Johnny Winter (unul dintre cei mai redevabili maeștri slide-ghitariști ai bluesului modern dar și de J.J. Cale - texanul care a influențat cu șarm și discreție pe doi alți magnifici ghitariști ai ultimilor 25 de ani: Eric Clapton și Robben Ford.

Părăsind acum spațiul de revelație al unei emisiuni TV duminicale - elogiile care urmează aș vrea să le aduc eroului unei emisiuni de sîmbătă (cu reluări copioase și în duminica și luna care au urmat) - „România mea” - unde o altă legendă vie a muzicii noastre „papa” Johnny Răducanu a demonstrat rîspicat că JAZZ-ul cu majuscule nu poate fi doar o descătușare anemică din lanțurile mizeriei - cum au crezut mulți până în '89 - și trebuie să fie extrem de sincer pentru a recunoaște că mi-a repugnat maniera livrescă și falsă a d-lui Emil Hurezeanu în evocarea unor localuri boierești din micul Paris (dar, vai Doamne, de pe vremea cînd nici nu se născuse). În schimb, spiritualizarea pasionante l-au prins atât de bine pe „caimacarul” jazz-ului încît simplele amintiri despre idolii de odinioară: Duke Ellington, Charlie Mingus, Louis Armstrong, Lionel Hampton și Benny Goodman, B.S. and Tears în același creuzet emoțional (cu cele privitoare la Nichita Stănescu, Berindei sau Mascopol) au oferit un veritabil „bouillon de culture” - punctat dinamic de imagini din cariera jazz-man-ului de geniu. Este un adevărat miracol că acele imagini (unele în mișcare) s-au păstrat până astăzi cu toată drăgălășenia și superbia lor.

N-a fost nevoie de sunetul bas-ului său care s-a auzit (complice cu americanii) în Cișmigiul unui august torid de prin '63-'64 sau '65 - nici de murmurul multicolor și năvalnic al pianului pe care psalmodia - probabil honky-tonk... imnul aliaților de azi - tot în acei ani - îmbrăcat chiar în uniforma de soldat al marilor trupe (nu în aceea a lui IVAN...) marile trupe neîntinate încă, pentru că nu începuse campania asiatică...

Cum? Să fii îmbrăcat în soldat american - anii '60 (early years!) - să cânti, să ai voie să interpretezi jazz adevărat, dar fără cuvinte, cum permitea „papa” Brucan cu de la sine putere... ehei! libertăți cu jumătăți de măsură de care au profitat genial doar câțiva dintre muzicienii noștri, într-o epocă de falsă destindere, totul cînd, pentru a fi „îndulcite” cele două lagăre sociale luptau The Beatles, The Rolling Stones, The Who și The Animals, în frontul cel mai fierbinte, însă lauri victoriei îi culegeau totuși și totuși muzicienii de jazz, așa cum am mai demonstrat-o și cu altă ocazie, pentru că ei au legat punți mai temeinice, după cum se mîndrește azi într-un ceas de solidă și vitală memorie (în ciuda celor 73 de ani) caimacatul cu melancolii princiare.

Fără lacrimi și fără mînie, The Great Johnny a avut șansa și puterea de a privi înapoi, neajutat nicicum de referințele culturale ale realizatorului E.H. care s-a dovedit oricum inapetent pentru un gen muzical față de care nu-și arăta entuziasmul, într-o Capșă a zilelor noastre,

fastuoasă, dar practic fără nici o glorie, unde mai degrabă ar răsuna manelele și cîntecele edulcorate teoiste, peste mitite și bere...

Cîtă tristețe și cîtă solitudine au inspirat imaginile de azi din „marele” local bucureștean!

A fost și o stare de spirit a emisiunii în care doi europeni au comunicat totuși de pe baricade separate, și-au dat mîna și s-au pupat, cu speranță în vremuri mai bune.

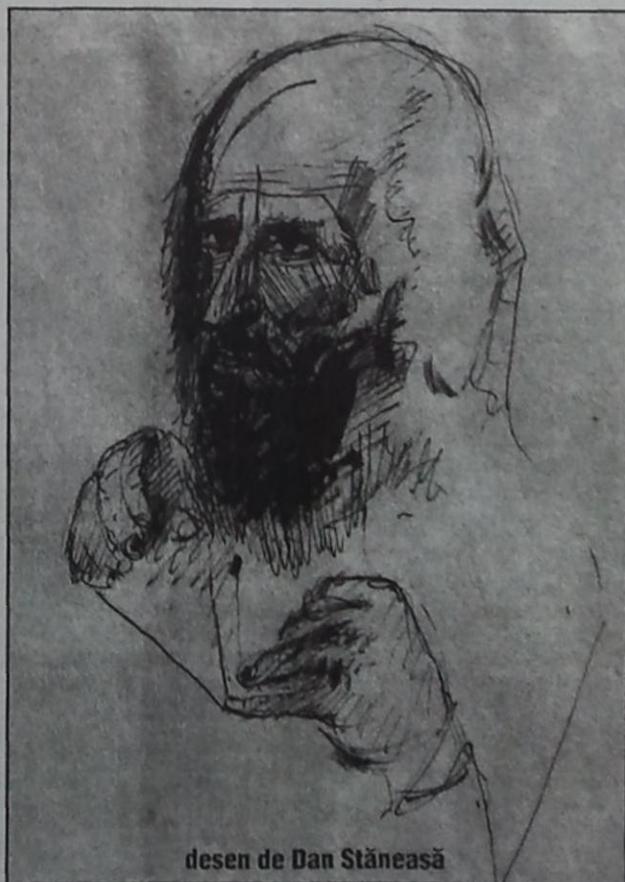
Dar de cît amar de timp sunt invocate vremuri mai bune pe aceste meleaguri, dragi melomani înrăiți în melancolii cu bătaie lungă?

În ceea ce mă privește am savurat mai mult decorul crud al primăverii bucureștene de afară peste care cantilenele jazz-iste ale memoriilor pururi vii răzbăteau neuzurpate de la balcanismul imund, balcanismul pe care l-a adus din plin libertatea răvnită de toți cu atîta ardoare.

Rețin încă o dată din rarele imagini de tinerețe ale caimacatul pe aceea în care era îmbrăcat în soldat american și mă cutremur! Mi-amintii bruscă că regele blues-ului John Lee Hooker (1917 - 2001) apărea la ABC sau CBS - prin '67 îmbrăcat în uniformă militară - protestînd cu vehemență împotriva campaniei din Vietnam, după care a fost trecut la index mulți ani. Alt mesaj, alte riscuri, altă asumare a libertății. Și totuși, același spirit. Cu bătaie lungă, spre o globalizare artistică la care contribuie și beneficiază milioane și milioane de fani.

Pentru că mie ce mi-a mai rămas, după repetabilele vizionări ale emisiunilor cu vașnicii eroi de mai sus, decît să-mi pun spre audiere în discretul meu cămin o cantilenă cu o eroină pe care cei doi o vor fi vizionat-o cu siguranță (pe viu) la Memphis și Chicago, năvalnică și exuberantă Koko Taylor. Cu „Let The Good Times Roll” spunîndu-mi cu speranță - prin acestea de-aici voi ajunge și eu vreodată la tine, my great Sister?!

12-15 mai 2004

desen de Dan Stăneasă

Virgil DASCĂLU

AH, CINEVA....

Ah, cineva planifică întâmplările!
Ah, fantezia are și ea un tipar!
Nimeni nu sare în viitor
până nu își deșiră în urmă
speranțele,
până nu devine
contemporan cu Sumerul.

Mă gândesc la poduri fotonice
peste oceane și timpuri,
la luptătorii cu ziua,
la bubele dulci și mărunte
de pe limbile noastre,
la revoluții - ca niște refrene în timp -
la omul abia cunoscut
din rădăcina de jensen,
la sângele meu
apt pentru o frumoasă scrisoare
de dragoste
și, vai,
nu știu cum să mă salvez
de mine însumi...

COBORÂRE

Cobor
spre cătunele melcilor
și calendarul transpiră
și ziua își pierde rotunjimea
de verighetă.
Nu mai știu
la ce îmi slujește
îndepărtarea de munți
și de vechile tratate de glorie.

Cobor...
Și pacea ta va începe
cu salve prelungi de șampanie,
cu ruine oblojite de iederă,
cu duminici
sub pași țândărite.

Dacă vrei,
mă poți găsi după dâra de spuză
pornită din ușă...
Dar mai bine
lasă-ți trupul
să grăiască pe mai departe
în esperanto.

CA UN PRELUDIU

Toată noaptea a nins din răspuțeri
ca un preludiu
la zilele noastre alunecoase,
limbile ceasului au apucat
deodată
de-a-ndoase.

În zori
te-ntrupezi din ceaiul fierbinte,
muchia iemii rănește
jocul nostru în doi,
nu se mai vede nimic înainte,
nimic înapoi.

Ah, voi învăța
de la iarna în toi
să mă destram și să tac...
Nu va mai fi nici un drum
între noi,
numai largul
cât o ureche de ac.

ÎMI PLACE

Pe fereastră
pârâuri în relief, verticale,
și-n gând bătăliile mele pierdute
curgând în străine pocale.

Nu știu,
prinde urechea o legănare de ramuri
sau suspinul de fond
de după alungarea din rai?
Știu numai că îmi place să sorb
din pelinul de mai.

Îmi place
să presar peste versuri
sare din ocnele lacrimii scoasă,
de pe antena televizorului
un porumbel să mi se scurgă în casă.

Pe marginea norilor
îmi place să-ntind filigran,
lumini să sădesc într-un văl...
De ceasul acesta mălos și jecman
îmi place
cu flori de salcâm să mă spăl.

LĂSAȚI-MĂ...

Lăsați-mă
în seama ruinelor,
pe deasupra mea trece o pasăre
fără trup
împăcându-mă pentru încă o zi
cu boala pietrelor.

Lăsați-mă,
după mine nu voi țără legiunile,
nici zeii, nici măștile,
nici pâcla sub care
până și coloanele dorice
evadează din timp.

Lăsați-mă,
mă voi întoarce
cu mai mult de șapte minuni,
numai cei ce nu știu să clădească,
dărâmă.

ÎN PIAȚA ORAȘULUI

Mușc dintr-o sferă de preocupări
până dau de sâmburi.

De câteva zile
furmicile insinuiază ceva
la adresa pasului de front,
iar eu visez un arbore
cu rădăcinile-n sus.

În rest
viața mea curge cuminte
ca un text biblic...
Deși nu cred
în virtuțile întâlnite târziu,
încerc să inventez un joc
numai cu învingători.

În piața orașului
nechează calul de piatră
al unei căpetenii
temute...

NU POT VENI...

Mă cheamă vechii prieteni,
îmi strigă de departe
că este târziu,
că în curând
se vor închide ușile templelor
și că, orice aș face,
tot nu voi ști
cum arată desăvârșirea.

Nu pot veni - le răspund -
nu pot veni,
la noi s-au înmulțit
sărbătorile laice,
pepiniera dansează modern
și glorioasă
vântul de seară,
pactul cu îngerul
încă nu l-am semnat...
Nu pot veni,
mărul abia înflorit mă cere ca martor.

TABINET

La iarnă
vom juca tabinet
în saloane de gheață
așteptându-ne încă
miresele
dinspre țara de sus.

Vom miza
pe ducați și piaștri
depuși peste dealuri
în fiecare amurg,
pe icoane uzate,
pe fluturi...

Ne vom pierde
printre blocuri prelungi
de fișicuri,
duminicii sorbindu-i adânc
limpezimea de clopot.

Și e drept -
noi trăim pe-ntrecute,
prea din timp
cheltuindu-ne așii.

ACEASTĂ PĂDURE

Această pădure
scaldă în verde până și vântul,
până și răsuflarea...

Această pădure
doarme pe apucate,
ea mai mult șușotește
despre nordul
pe care îl poartă în cârcă.

De departe
i se vede doar sufletul
ca o pâclă...
O, dar cât de puternic i-e ramul
când, spre zori,
stârmită de vulpi,
trage luna în țepă!

La toamnă,
această pădure
va vorbi duios despre mine.

RUGĂCIUNE

Dacă n-o să mai vii,
trimite-mi un înger cu aripi zimțate,
zimțate,
din ele să-mi fac fierăstrău
pentru poemele,
pentru muncile mele forțate,
pentru gândul cel rău.

Dacă n-o să mai vii
și n-o să mai vii,
trimite-mi un înger cu aripi ghimpate
să-mi fac din ele un gard
pentru jivinele
adesea din suflet scăpate,
pentru ostile mele fără stindard.

Dacă n-o să mai vii
și n-o să mai vii
și n-o să mai vii,
trimite-mi un înger cu aripa frântă,
cu aura frântă,
să mă piardă-n culoarea profundului,
unde doar liniștea cântă,
descântă
la căpătâiul cuvântului.

ELEMENTE

Unii dau dreptate apei,
alții focului
și alții aerului.

Tata și-a dorit mai întâi
o fântână în curte
(zicea el - să-l apere
de foc și de secetă)
dar a săpat-o
târziu,
când era deja pārjolit.

Despre aer
nu l-am auzit vorbind
niciodată,
până în clipa morții.
Atunci a cerut
să-i deschidem
ferestrele.

MONOGRAFIA COMUNEI ION ROATĂ

prof. Ioan MAN

(urmăre din numărul 4/12)

COMUNA ION ROATĂ DUPĂ REVOLUȚIA DIN DECEMBRIE 1989

Revoluția din decembrie 1989 a fost un moment de bucurie fără margini în comuna noastră, dar și de speranțe într-un viitor mai bun. Sfârșitul celei mai lungi perioade de dictatură din secolul XX a stârnit un entuziasm greu de descris. S-au bucurat, în primul rând, cei care au suportat cu stoicism un regim odios al căruia sfârșit nu-l mai sperau. S-au bucurat oamenii de rând, sătui de privațiunile îndurate în ultimii ani ai tiraniei ceaușiste. S-au bucurat chiar și cei care, vrând-nevrând, au slujit regimul, aflându-se în diferite funcții de conducere mai puțin importante.

Încă din ziua de 23 decembrie, din inițiativa unui grup de tineri din comună, s-a constituit un consiliu local al Frontului Salvării Naționale. În prima sa formă, el era alcătuit din 11 persoane: Ioan Man, profesor - președinte, Tudor Oprea, președintele c.a.p. și Aneta Ionită, asistentă la dispensarul uman - vicepreședintă, Florin Tatu, student - secretar, Gheorghe Dobre, ziarist, Mihai Cornea, inginer agronom, Dobrică Radu, tehnician veterinar, Constanța Ghiță, profesoară, Maria Oprea, telefonistă, Petruța Cercel și Ion T. Mihai, agricultori - membri.

Primul act emis de acest organ de conducere a fost Declarația de reînființare a comunei Ion Roată. Spre satisfacția tuturor cetățenilor, comuna noastră are în prezent forma de organizare existentă înainte de luna mai 1989.

În zilele revoluției, bărbații din comună care știau să mănuiască armele au luat parte cu entuziasm, timp de câteva zile și nopți, la apărarea aerodromului din Alexeni, despre care se bănuia că ar putea fi atacat de teroriști. În realitate, a fost un simplu zvon, iar prezența noastră acolo s-a dovedit inutilă. În acele zile, circulau atât de multe zvonuri încât populația nu știa pe cine și ce să mai creadă. Se pare că marele număr de morți și răniți de după fuga cuplului dictatorial este o consecință a stării de confuzie care domnea atunci în toată țara. De această incertitudine au profitat cei înșetați de putere, care s-au erijat în salvatorii națiunii. De altfel, chiar organismul creat în zilele revoluției s-a intitulat Frontul Salvării Naționale.

Un rol nefast au avut anumite persoane din Televiziunea Română care erau în legătură directă cu noii conducători ai țării. Prin diversiuni și alarme false, ei au indus în eroare milioanele de români care urmăreau neconștient evoluția evenimentelor. Prin astfel de manevre, cei ce au pus mâna pe putere în acele zile tulburi au devenit peste noapte adevărați eroi.

Printre tinerii căzuți în revoluție s-a aflat și un fiu al comunei noastre, Marian Neagu, din Cioara, în vârstă de 32 de ani, tatăl a doi copii minori. A fost răpus de un glonte rătăcit, pe Calea Griviței, în timp ce se deplasa spre centrul Capitalei.

Frontul Salvării Naționale a luat câteva măsuri primite cu bucurie de întreaga populație a României. Între acestea, la loc de frunte, se află: revenirea la pluralismul politic, trecerea la economia de piață, reinstaurarea statului de drept și alte câteva. Încă din zilele revoluției, s-au reînființat partidele istorice. Marele om politic Corneliu Coposu a devenit liderul Partidului Național Tărănesc Creștin-Democrat, continuator al partidului lui Iuliu Maniu și Ion Mihalache. În același timp, s-a refăcut Partidul Național Liberal, având atunci ca lider pe Radu Câmpeanu. Lor li s-a adăugat Partidul Social Democrat Român, condus de Sergiu Călinescu, continuator al vechiului partid al lui Constantin Titel Petrescu.

În urma insistenței liderilor partidelor istorice, Frontul Salvării Naționale a acceptat alcătuirea unui organism din care să facă parte și aceste partide. Astfel, în februarie 1990, s-a constituit Consiliul Provizoriu de Uniune Națională. La acea dată, în comuna noastră numai P.N.Ț.C.D. avea organizație proprie. Aceasta a luat ființă în ianuarie 1990 din inițiativa profesorului Gheorghe Ghiță. Deoarece acest partid avea deja patru membri în Consiliul Local, am convenit să menținem acest organism în forma inițială, cea din 23 decembrie 1989. Astfel, Consiliul Local al F.S.N. s-a transformat în C.P.U.N. fără a mai face alte alegeri.

Consiliul Local se întrunea zilnic la primărie. El rezolva problemele curente ale comunei. În luna martie 1990, am convocat o adunare populară la căminul cultural din satul Ion Roată și am ales prin vot deschis un primar interimar și personalul minim de specialitate din primărie. Primar a fost ales Marian Drăgan, tehnician constructor din satul Broșteni. Ceilalți funcționari ai primăriei erau: Maria Nica, secretară, Elena Iancu, contabilă, Vasile Iordache, casier și Ecaterina Ghiță, agent agricol. Aceștia au revenit pe posturile deținute înainte de luna mai 1989.

Primele luni ale anului 1990 au fost dominate de luptele pentru putere între forțele de stânga, grupate în jurul lui Ion Iliescu, și cele de centru și dreapta, având ca lideri pe Corneliu Coposu și Radu Câmpeanu. S-au organizat manifestații și contramanifestații, unele extrem de violente. Partidele istorice se bucurau de sprijinul intelectualilor, al studenților și al tuturor anticomuniștilor. Ion Iliescu și Petre Roman erau susținuți de majoritatea țărănimii, de muncitorii din marile uzine, de mineri și de comuniștii din întreaga țară.

Pentru a-și apăra pozițiile obținute în zilele revoluției, conducerea F.S.N., curățată de elementele indezirabile gen Doina Cornea, a apelat la muncitorii de la I.M.G.B. și din alte uzine bucureștene pentru a descuraja orice manifestație în favoarea democrației. S-au folosit bâte, răngi, lanțuri și camioane pentru împrăștierea manifestanților care contestau legitimitatea noilor conducători ai țării. Personaje malefice, apărute în timpul evenimentelor din decembrie, au pus la cale faimoasele mineriade prin care F.S.N. și-a înfrânt adversarii politici. În timpul mineriadelor, au fost bătuți și omorâți oameni nevinovați, au fost devastate sediile partidelor istorice și au fost incendiate instituții publice. Cea mai violentă mineriadă a fost declanșată în iunie 1990 pentru alungarea demonstrațiilor anticomuniști din Piața Universității din București.

Campania electorală din primăvara anului 1990, la noi în comună, a decurs fără incidente deosebite. S-au lansat totuși zvonuri răuvoitoare la adresa țărăniștilor. Sătenii erau speriați de către diversioniștii abili care cutreierau satele că partidele istorice, în special țărăniștii, vor să-i readucă pe moșieri și pe regele Mihai și să vândă țara străinilor. Despre Corneliu Coposu se afirma că a fost bătut de țărani din Reviga, că a fost tăiat într-un sat din județul Brăila, că a fost linșat în județul Neamț și alte bazaconii asemănătoare. Se spunea despre el că a fost un mare moșier și că a stat mai mult prin străinătate, deși nu avea pământ și nici n-a părăsit vreodată țara. Dimpotrivă, a stat 17 ani în închisorile comuniste.

Fiind președinte al C.P.U.N. din comună, funcție pe care am deținut-o până la alegeri, am avut și eu parte de zvonuri. Am auzit, de pildă, că am fost bătut și dat jos din tren fiindcă „m-am dat cu țărăniștii”, că șoferii de autobuz îmi închideau ușa în nas și multe alte enormități. Într-adevăr, am avut destule discuții aprinse cu susținătorii fanatizați ai lui Iliescu, mai ales în timpul campaniei electorale, dar niciodată n-am ajuns la violențe. Singurul caz de agresiune asupra unui țărănist s-a înregistrat în timpul sosirii în comună a unei delegații de propagandiști ai P.N.Ț.C.D. din Urziceni. Cu acel prilej, profesorul Gheorghe Ghiță, președintele organizației din Ion Roată, a fost agresat de către un individ cu antecedente penale, Ion Ștefan, străin de comună. Acesta tocmai ieșise din penitenciar în urma unei amnistii date de Ion Iliescu. Revoltat că profesorul Ghiță nu ținea cu idolul său, individul l-a atacat cu o sticlă spartă, vrând să-i taie gâtul. Din fericire, s-a ales numai cu o rană în zona capului.

Alegerile din 20 mai 1990 au fost câștigate de Frontul Salvării Naționale care a obținut majoritatea în Parlament. Pentru Președinție au candidat Ion Iliescu, Ion Rațiu și Radu Câmpeanu. Primul a obținut o victorie zdrobitoare în fața celorlalți doi. Rațiu și Câmpeanu au avut puține voturi pentru că „n-au mâncat salam cu soia”, adică au stat mulți ani în străinătate și au venit cu gândul „să ne vândă țara”. Partidele istorice au fost tratate cu aceeași ostilitate ca în timpul comunismului. Prin sate, în special, unde oamenii au un nivel cultural scăzut, propagandiștii noii puteri, foști comuniști din eșalonul doi, au reînviat

vechile sloganuri despre aceste partide. Astfel, prejudecățile existente, coroborate cu teama țărănilor că vor ajunge iarăși slugi la moșieri, s-au înrădăcinat din nou, facilitând succesul forțelor de stânga. Așa-ziii „oameni de bine”, în fond niște indivizi lipsiți de scrupule, și-au făcut apariția și la noi, lansând cele mai gogonate minciuni pe care sătenii naivi le credeau. Încercările celor câțiva intelectuali din comună de a le combate s-au izbit de obtuzitatea unor oameni interesați să nu se schimbe nimic. Așa se explică faptul că toți cei ce au ocupat funcții în regimul comunist au devenit susținători fanatici ai liderilor F.S.N. și adversari înverșunați ai partidelor istorice.

Cei mai mulți alegători din comună au votat cu candidații F.S.N. și cu Ion Iliescu. Dintre celelalte partide, doar P.N.Ț.C.D. și P.N.L. au obținut câteva sufragii. Opțiunile alegătorilor au fost determinate de măsurile atrăgătoare luate de Frontul Salvării Naționale încă din primele zile ale revoluției. Astfel, acordarea unui lot mai mare de pământ țărănilor, mărirea pensiilor membrilor cooperatori la 500 lei, libertatea avortului, îmbunătățirea aprovizionării populației la sate, săptămâna de lucru de 5 zile și alte măsuri au influențat în mod decisiv opțiunile politice ale țărănilor.

Promisiunile celorlalte partide au fost primite cu răceală sau chiar cu ostilitate.

În timpul guvernării lui Petre Roman, s-au făcut primele reforme democratice. Acestea nu erau însă văzute cu ochi buni de către aripa conservatoare din F.S.N., grupată în jurul lui Ion Iliescu. Astfel, după numai un an și câteva luni de la alegeri, acest partid eterogen s-a divizat în două grupări rivale din care au rezultat actualele P.D.S.R. și P.D. Înlăturarea lui Petre Roman s-a făcut prin mineriada din septembrie 1991. Minerii, în frunte cu Miron Cozma, mobilitați de aceleași personaje malefice din anturajul președintelui Iliescu, au năvălit din nou în București, provocând alte distrugerii și victime. Petre Roman a fost nevoit să demisioneze, iar în locul său a fost instalat un prim-ministru interimar, Theodor Stolojan, care avea ca principală misiune organizarea alegerilor din anul 1992.

Cea mai importantă lege din timpul guvernării Roman a fost Legea 18 din 1991 (Legea fondului funciar). Ea avea ca scop restituirea pământurilor luate cu forța de comuniști și improprierea unor țărani care nu aveau pământ. Legea stabilea ca limită maximă de restituire suprafața de 10 hectare, în care se includea și un hectar de pădure, după caz. Pământul rămas în urma reconstituirii vechilor proprietari era acordat gratuit celor ce nu aveau deloc sau aveau pământ puțin. Aveau prioritate cei ce au muncit în c.a.p. Pădure nu primeau decât foștii proprietari.

În comuna noastră, s-a format o comisie de aplicare a Legii fondului funciar care a luat în considerare toate cererile de reconstituire a proprietăților deținute de țărani înainte de intrarea în c.a.p. Din comisie au făcut parte persoane care cunoșteau situația existentă în comună. Încă de la început, comisia s-a confruntat cu unele dificultăți. Registrul agricol conținea multe ștersături și neconcordanțe cu actele de proprietate prezentate de cetățeni. În perioada cotelor și a prigoanei împotriva chiaburilor, numeroși țărani au declarat pământ mai puțin decât aveau în realitate, iar acum îl cereau în întregime. Alții au cedat pământul statului ca să scape de cote și impozite. Apoi, au fost situații în care pământul s-a vândut, dar fără acte legale, fiind solicitat concomitent de către fostul proprietar și de cel care l-a cumpărat.

În general, comisia n-a făcut greșeli grave. S-au acordat totuși cu multă ușurință câte 50 ani de pământ mai multor membri ai aceleiași familii, iar pământul rămas a fost redistribuit preferențial unor membri ai comisiei, specialiștilor și altor persoane din conducerea comunei, cu acordul prefectului de atunci al județului. Ulterior, s-au mai acordat suprafețe de pământ câtorva cetățeni care nu locuiesc în comună. Aceste greșeli săvârșite de comisie au avut ca efect negativ micșorarea suprafeței izlazului comunal. După încheierea lucrărilor, au sosit mai multe hotărâri judecătorești prin care comisia era obligată să restituie alte suprafețe de pământ celor îndreptățiți. În loc să fie cedate suprafețele acordate pe nedrept, s-a arat o parte din izlazul din luncă, fapt care a stârnit nemulțumiri în rândul populației.

(continuare în numărul viitor)

Adrian BUCURESCU

Poeme din Lunca Sublimă

Amurgul Cailor

Soarele se sprijinise de marginea lumii
însăngerat și vânjos la porțile cerului.
Noi - copiii - pe luncă numărăm picăturile
din rânilor lui spre a ști mai devreme
câți maci înflori-vor la umbra secarei.

Mi-amintesc de un cer purpuriu la apus
de un rug uriaș pe la Grindu aproape
și rugam-ne noi să nu ardă secara -
altminteri la vorbă destul de dur
în sudălmii pângăream cu metafore viața
ca niște pui de țărani ce eram
sălbatici și crunți și mereu puși pe ceartă.

Cum spuneam norii o luaseră razna
și cu cât se-afunda Soarele-n mările
de la marginea lumii veneau pe cer
mai întâi turme galbene-dalbene
de oi scâmoase și berbeci și măgari
și - parcă văd - ne șileam fiecare
s-auzim acioile și jelanii oilor cerului
și câinii lăsați de ciobanii Soarelui.

Apoi bolta pe deasupra noastră
s-a făcut vișinie și spre Colelia
devenise verzuie și-n locul turmelor
se ivi herghelie nemaivăzută de cai
cu gâturi întinse cu coame aprinse
și cailor vineți crescutu-le-au aripi
de fum boturile s-au tot prelungeat
ca pliscurile și stoluri grozave
de păsări se prelingeau spre Cocora
argintii cenușii castanii și gălbui.

Ne-am uitat noi din noi spre apus -
porțile cerului erau acum daurite
cu ivire vânător-strălucitoare
se închideau ca o păclă.
Se părea că suntem la o apă albăstruie
cu tot Bărăganul și n-a trecut mult
și văzurăm și pești uriași și dulfi de baltă
destrămându-se din ce în ce mai departe.

Se înserase Luna ieșise la seceră
câii pășteau prioniți pe aproape
și noi ne împărțeam porumbi copti

la jărătic mocnit în cuptorul săpat
într-o răpă în josul lalomii.

Mânjiți pe obraji de funingine
ne-am dus fiecare la caii lui
și-am luat-o degrabă călare spre sat.
Nu mai spun ce spuză de stele însera
ca ghiociei în zăpezile cerului
și caii goneau și noi chiuiam
luați la întrecere cu copilăria

care copilărie ca și caii se îndrepta
înspre un amurg cu totul nemaivăzut!

Ora Cicorilor

Lunecă lunecă lunecă
Luna pe arcul de lapte.
Ulmul bătrân e o foarfecă
între lumină și noapte.

Lebăda albastră plutește
ireal spre Ora Cicorilor.
Poartă pe aripi colb de Lună
lebăda albă a zoriilor.

Duce-m-aș de l-adeuce-l-aș
dorul de leagănul verde.
Simt ce albastră e noaptea.
Ah, zorile mi-o vor pierde!

Și mână țintăți mă împiedică
să cobor în somnul pelinului...
Ulmul cel negru-i o foarfecă
între dor și ce-i al streinului.

Visând la Mănăstirea Adormirii

Măi mesteacăn,
dalb mesteacăn,
ce te doare, trist mesteacăn?

Și tu, Lună, Lună, Lună,
te-ai înfășurat în cearcăn
și-n vârtejul tău mă leagăn.
Și tu, căine lup,
deodată
latră ca un posedat
ca la o nălucă albă.
Cine-a fost?
Cine-a trecut?

Ulmule, și tu te clatinil
Noapte, noapte de eresuri,
ce usuci salcâmi și paltini,
noapte straniu aburind
și în întunecate datinil

lată,
mănăstirea dărăpănată
se-ndreaptă deodată
strălucitoare și minunată!
În pridvor
sub camilafca poneagră
starețului
îi strălucesc aurii pletele
Și, Doamne, parcă
murmurând blând un descântec
„Tilito Koumi!
Tilito Koumi!”
Și Ea încearcă
să se întrupeze.
Și nu mi-e teamă
și nu mi-e teamă
deși
sunt țintuit ca și ulmul!

lată, la râu
mame îndurerate
sting lumânări în ape!
Doar plopii foșnesc.

Cine cântă
ca o doină „Ave Maria”?
Pe cine poartă în șei
cailor de la apus?

Starețul seamănă acum
cu zeul get E-Sus.
Of, războiul
de Răsărit și de Apus
i-a jurat tinerețea singurătății!

Tilito Koumi! Tilito Koumi!

Și deodată
blestematele muzici
blestematele faruri
Wolfram și sodiu,
uranu, vanadiu,
plutoniu, heliu!

Ca un delfin rănit
mă zbat în năvodul de oțel
aruncat pe punctul cargoului.
Ca un șoim rănit
mă reîntorc în lumea voastră
afurisit de miasă
care mă îngheață.
Ce mai stați?
Injectați-mi în aripi
poftă de viață!

Aspecte ale dezvoltării comunei urbane Slobozia (1912-1922)

prof. Tătaru Ionel Cristian
D.J.A.N. Ialomița

Anul 1912 reprezintă în istoria Sloboziei un an al schimbării, un pas înainte pe calea modernizării sale, cale impusă de ritmul susținut al dezvoltării economice-sociale.

Dezbatările purtate în ședințele celor două camere ale Parlamentului în aprilie 1912 privind proiectul de lege prin care comuna rurală Slobozia urma să fie declarată comună urbană s-au finalizat prin votarea acestei legi, lege promulgată la 12 mai 1912 de regele Carol I și publicată în Monitorul Oficial al României, nr.28 din 6/9 mai 1912.¹⁾

Schimbarea statutului comunei impune noi coordonate trasate de necesități noi de ordin politico-administrativ, economic, demografic și cultural. În general, ritmul dezvoltării și modernizării tinerei comune urbane până la izbucnirea primului război mondial a fost unul destul de lent dar firesc avându-se în vedere realitățile economice ale Sloboziei: agricultura continuă să fie ocupația de bază a celei mai mari părți a locuitorilor, ceea ce evidențiază statutul acestora de țărani orășeni, iar industria locală fiind mai mult prezentă sub forma unor „fabrici” care nu se distanțau prea mult de stadiul de ateliere, puțin mai mari.²⁾

Declanșarea primului război mondial a marcat și începutul unei perioade de regres cauzată pe de o parte de distrugerile provocate de război dar mai ales de jaful sistematic al inamicului asupra locuitorilor comunei.³⁾ Perioada postbelică de refacere economică la nivelul întregii țări este vizibilă și la nivel local, autoritățile comunale depunând întreg efortul în vederea dezvoltării și modernizării Sloboziei.

În vederea formării unei imagini cât mai clare despre cele precizate mai sus, relevarea câtorva aspecte ale dezvoltării comunei urbane Slobozia în primul deceniu de la schimbarea statutului său, se impun în mod firesc. Dacă în anul 1912 Slobozia avea 4126 locuitori⁴⁾, un procent mare de mortalitate care o plasa pe locul patru pe țară⁵⁾, o suprafață de 226 Ha, era străbătută de 54 străzi, 2 strădele și o șosea, dispunea de lumină electrică doar pe strada principală (Matei Basarab) produsă de un

generator electric aflat la moara lui Gheorghe Fuerea⁶⁾, în anul 1920 avea 5500 de locuitori din care 1350 capi de familie⁷⁾, o întindere de aproape 3 km cu 40 străzi⁸⁾, 920 case, o farmacie, 2 găni, 2 școli, una de băieți cu patru posturi și una de fete cu un post, și era reședință de plasă, de judecătorie, de ocol silvic, de medic uman, de medic veterinar, oficiu poștal, depozit de sare. Casele locuitorilor, în general, erau bune, întreținute curat, construite parte din zid cu temelie de beton sau piatră și parte din gard de nuiele, acoperite cu tablă de fier. Cea mai mare parte a locuitorilor comunei erau plugari, muncitori manuali de pământ (70%), restul (30%) fiind meseriași, comercianți, funcționari etc.⁹⁾

Autoritățile locale încă din 1918 au depus întregul efort în vederea îndepărtării efectelor războiului, un exemplu în acest sens fiind reconstruirea podului de cale ferată de peste râul Ialomița la care au lucrat 54 muncitori proveniți fie de la fabrica Wolf, fie din localitățile din jurul orașului¹⁰⁾.

O prioritate o constituia și păstrarea curățeniei, luându-se măsuri în consecință. Astfel Primăria Orașului, în urma constatărilor făcute potrivit cărora pe străzile orașului se găseau câini vagabonzi care puneau în pericol siguranța trecătorilor și rămători care aduceau prejudicii străzilor orașului și îngrijirilor locuitorilor, dispunea prin ordonanța din 1 iulie 1920 ca toți locuitorii orașului să-și lînă câinii legați și rămătorii închiși în curțile lor¹¹⁾. Tot pe această direcție se înscrie și ordonanța nr.2838 din 26 noiembrie 1921 prin care se dispunea ca proprietarii și chiriașii de imobile de pe strada principală Matei Basarab, pe timpul iernii să-și curețe trotuarele și rigolele de zăpadă în dreptul caselor și proprietăților lor, iar comercianților de pe aceeași stradă le era interzis a-și mai expune pe troturare mărfurile¹²⁾. O altă problemă de interes general era menținerea în bună stare a digului de apărare împotriva inundațiilor, în caz contrar avutul, viața și toate bunurile orașului fiind serios amenințate¹³⁾.

La nivel economic, agricultura ocupa în continuare poziția dominantă, strâns legată de aceasta dezvoltându-se însă și acele fabrici care foloseau ca materie primă produsele agricole: mori și brutării. Printre acestea numărându-se cele ale lui Scarlat, Georgescu Fuerea care deținea brutăria „Progresul”, moara lui M. Berceanu sau cea a fraților Georgescu¹⁴⁾ care exporta făină până la Beirut-Liban¹⁵⁾. Pe

lângă acestea, în Slobozia anilor 1920-1921 mai funcționau și Uzina Electrică a doamnei Maria G. Iordănescu, fabrica de tâmplărie și mobile a lui Ioan Ionescu Tenie, precum și fabrica de ape gazoase a domnului Costică Niculescu cu 6 lucrători¹⁶⁾.

Tot în strânsă legătură cu agricultura se afla și comerțul practicat în general în cadrul bălciurilor și oboarelor și impulsional într-o bună măsură de faptul că în această zonă se întâlneau două mari drumuri comerciale (Brașov - București - Hârșova - Constanța și cele de la Galați - Brăila - Călărași - Silistra - Istanbul¹⁷⁾. Pe teritoriul comunei în 1921 se țineau trei astfel de târguri de animale și cereale la 23 aprilie (Sf. Gheorghe), în ziua de Înălțare a Domnului și la 24 iunie (Bălcicul Drăgaica), iar în fiecare duminică un obor de vânzări de vite¹⁸⁾, obor înființat din anul 1913¹⁹⁾.

În concluzie, aspectele prezentate mai sus conturează o imagine a acestui prim deceniu, care, putem spune că, reprezintă temelia dezvoltării și modernizării ulterioare a localității noastre.

NOTE:

- (1) Alexandru Vlădăreanu - „82 de ani de când Slobozia a fost declarată comună urbană” în „Istoria sloboziilor și Sloboziei”, f.27
- (2) Idem „Județul Ialomița în perioada neutralității (1914-1916) în „Studii și comunicări de istorie, arheologie și etnografie” Slobozia, 2000, f.198 și 201.
- (3) D.J.A.N. Ialomița, Fond Primăria Orașului Slobozia, inv.240/1919, f.61-62
- (4) Idem inv.236/1917, f.89
- (5) Idem inv.230/1913, f.596
- (6) Alexandru Vlădăreanu - „82 de ani de când Slobozia a fost declarată comună urbană” în „Istoria sloboziilor și Sloboziei”, f.27
- (7) D.J.A.N. Ialomița, fond Primăria Orașului Slobozia, inv.249/1920, fila 75
- (8) Idem, inv.247/1920, fila 51
- (9) Idem, inv.249/1920, f.75
- (10) Idem, inv.237/1918, f.8-8 verso
- (11) Idem, inv.247/1920, f.135
- (12) Idem, inv.254/1921, f.1
- (13) Ibidem, f.301
- (14) Idem, inv.256/1921, f.133, 136, 139
- (15) Idem, inv.230/1913, f.507
- (16) Idem, inv.256/1921, f.134, 135, 289
- (17) Alexandru Vlădăreanu - „82 de ani de când Slobozia a fost declarată comună urbană”, în „Istoria sloboziilor și Sloboziei”, f.27
- (18) D.J.A.N. Ialomița, fond Primăria Orașului Slobozia, inv.254/1921, f.559 verso
- (19) Idem, inv.256/1921, f.55

150 de ani de la nașterea unui Titan: Anghel Saligny (1854 - 1925)

Asociația Culturală HELIS, care editează inclusiv prezenta revistă, a organizat, vineri, 14 mai 2004, în sala mare de expoziții a Muzeului Județean Ialomița, o importantă Sesiune Națională de Comunicări Științifice prilejuită de aniversarea a 150 de ani de la nașterea faimosului inginer Anghel Saligny, fost președinte al Academiei Române, fost ministru, autor al unei monumentale creații - „Complexul de poduri dunărene Fetești - Cernavodă”. Sufletul întregii acțiuni, omul care a avut inițiativa, a pus-o în fapt pas cu pas și a condus-o din culise, pentru că de multe ori regia poate fi superioară spectacolului, este poetul Gheorghe Dobre, președintele Fundației HELIS, secundat

îndeaproape, cu toată pasiunea și arta conducerii, de domnul Jan Cheptea, muzician, membru fondator al Fundației HELIS. Sponsorul importantului eveniment a fost domnul Marian Teșileanu, managerul Societății Structural Cons București, inginer, absolvent al Facultății de Căi Ferate, Drumuri și Poduri București, un om cu o formidabilă deschidere culturală, în filosofie, istorie, lingvistică, geografie, politolgie.

Organizatorii au invitat la Slobozia, în primăria instituție condusă de arheologul și istoricul Florin Vlad câteva personalități marcante ale învățământului ingineresc românesc contemporan, prof. univ. dr. Nicolae Popa, conf. univ. dr. George Stoicescu, secretarul științific, asist.univ. Ionuț Răcănel, reprezentând Universitatea Tehnică de Construcții București, prof. univ. dr. Alexandru Herman, de la Universitatea Tehnică Timișoara, profesorul de filozofie și managerul Călin Cocora, moderatorul inteligent al sesiunii.

După un cuvânt de bun venit rostit de dl. Florin Vlad, au urmat expunerile propriu-zise, unde s-a remarcat profilul intelectual de mare anvergură al profesorului universitar Nicolae Popa, o adevărată enciclopedie matematică, istorică și filozofică. Dizertația domniei sale a entuziasmat asistența, care a ascultat cu fascinație cum o expunere tehnică și tehnicistă se poate transforma într-o poveste, într-o aventură umană în necunoscut, într-o legendă, eroul ei fiind un om al calculelor, al cifrelor, al rezistenței materialelor, un inginer de geniu, Anghel Saligny, care i-a avut colegi de generație pe Mihail

Eminescu, Alexandru Macedonski, I.L. Caragiale, Ioan Slavici, Nicolae Grigorescu și a fost contemporan cu Regele Carol I, Titu Maiorescu, Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu, Ionel Brătianu... Ce înșiruire fantastică de nume, de creatori prin politică, cultură, artă, tehnică a României moderne!

Au mai vorbit despre viața

profund regret a fost exprimat de câteva ori de organizatori, ingineri invitați și noi, micul grup al publicului prezent: unde sunt elevii? Tinerii de azi... Constructorii României de mâine... Acestea nu sunt vorbe goale și nicăieri nu vrem să sune fals retorismul întrebării... România, ca membră a Uniunii Europene, iar nu ca slujnică a unei dictaturi de cizmari, are nevoie de entuziasmul unor noi generații de ingineri... Păcat, ar fi avut elevii ce auzi, ce înțelege și ce hotără. Dar noi rămânem optimiști, viitorul aparține muncii în toată cinstea, cu toate că pretutindeni pândesc profitorii. Anghel Saligny, din eternitate, îi salută cu respect, ca între oamenii calculului, ai riglei și ai acțiunii.

Șerban CODRIN

lui Anghel Saligny conf. univ. ing. George Stoicescu și ing. Sorina Oneci, muzeograf, care organizase inclusiv o expoziție foarte interesantă de machete ale Podului intrat în legendă.

A urmat o călătorie cu autobuzul la Cernavodă, unde s-a atins cu mâna oțelul monumentului, într-o plimbare cu explicații pe pasarela suspendată la mare înălțime, pe o ploaie mănoasă și rece, deasupra pădurilor înflorite de salcâm și a stânjeneilor străjuind malurile taluzate...

Parcă rolul de călăuză a fost preluat de prof. univ. ing. Alexandru Herman, un bănațean cu mintea

REDAȚIA

CRITICĂ - Anghel PAPACIOC, Marcel FOTACHE
PROZĂ - Virgil DASCĂLU
POEZIE, TEATRU - Șerban CODRIN
ESEU, TRADUCERI - Oliviu VLĂDULESCU
FILOZOFIE - Nicolae STAN
ISTORIE, ARHEOLOGIE - Florin VLAD
ARTĂ - Ana-Amelia DINCĂ
MUZICĂ - Nicolae ROTARU, Ștefan NEAGU
ETNOGRAFIE, TRADIȚII POPULARE - Răzvan CIUCĂ, Cristi OBREJAN
EVENIMENT CULTURAL - Nicolae TACHE, Doina ROȘCA
INTERVIU, REPORTAJ - Ion ALECU
MINORITĂȚI - Gh. PĂUN - Ialomițeanu
REDACTOR ȘEF - Gheorghe DOBRE
Culegere și tehnoredactare computerizată - Maria Ionijă

HEMIS

Tiparul executat la S.C. „Tigris Com” S.R.L.
Slobozia - Ialomița, Cod. 8400, str. Ianache, Lot 2
Tel: 0243 234480; 0744 356 593, E-MAIL: TIGRIS-COM@xnet.ro

ADMINISTRAȚIA

SLOBOZIA,
Str. Matei Basarab, Nr.26
Centrul Cultural „Ionel Perlea” Et.1
CONT: 25110103192
Suc. CEC Slobozia

Revista „HEMIS” figurează în catalogul publicațiilor interne la nr.9028

Revista poate fi procurată din rețeaua CARTEXIM, de la sediul redacției și de la Biblioteca Municipală Urziceni